

GOVERNMENT OF INDIA
ARCHAEOLOGICAL SURVEY OF INDIA
ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY

ACCESSION NO. 9194

CALL No. BPa4/Kat/Tay

D.G.A. 79

821

KATHĀVATTHU.

Pali Text Society.

KATHĀVATTHU. *Vol. 2*

5184

EDITED BY

ARNOLD C. TAYLOR, B.A.

VOL. II.

ES 4
Kat

LONDON:
PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY,
BY HENRY FROWDE,
OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN CORNER, E.C.

1897.

DS 81 92807

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No. .... 9194 .....

Date ..... 1. 8. 57 .....

Call No. .... BPa 4 .....

Kat/Tay

1

INDEX OF QUESTIONS DISCUSSED IN THE KATHĀVATTHU.

CONTENTS OF VOL. II.

Chaṭṭho Vaggo.

No.	PAGE
1. Niyāmo asaṃkhato ti?	317
2. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?	319
3. Cattāri saccāni asaṃkhatānīti?	322
4. Ākāśānañcāyatanam asaṃkhatan ti?	325
5. Nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti?	327
6. Ākāso saṃkhato ti?	328
7. Ākāso sanidassano ti?	330
8. Paṭhavīdhātu sanidassanā ti?	331

Sattamo Vaggo.

1. N'atthi keci dhammā kehici dhammehi saṃga- hitā ti?	335
2. N'atthi keci dhammā kehici dhammehi sampa- yuttā ti?	337
3. N'atthi cetasiiko dhammo ti?	338
4. Cetasiiko dhammo dānan ti?	339
5. Paribhogamayam puññam samvaddhatīti?	343

No.	PAGE
6. Ito dinnena tattha yāpentīti?	347
7. Paṭhavi kammavipāko ti?	349
8. Jarāmaraññaṃ vipāko ti?	353
9. N'atthi ariyadhammavipāko ti?	355
10. Vipāko vipākadhammadhammo ti?	357

A ṭ ṭ h a m o V a g g o .

1. Cha gatiyo ti?	360
2. Atthi antarābhavo ti?	361
3. Pañc'eva kāmagaṇā kāmādhātūti?	366
4. Pañc'ev' āyatanā kāmā ti?	369
5. Rūpino dhammā rūpadhātūti?	370
6. Arūpino dhammā arūpadhātūti?	372
7. Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti?... ..	374
8. Atthi rūpaṃ arūpesūti?	378
9. Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?	380
10. N'atthi rūpajīvitindriyaṃ ti?	394
11. Kammahetu Arahā arahattā parihāyatīti?	398

N a v a m o V a g g o .

1. Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ ti?	400
2. Amatārammaṇaṃ saññojanaṃ ti?... ..	401
3. Rūpaṃ sārāmmaṇaṃ ti?	404
4. Anusayā anārammaṇā ti?	405
5. Nāṇaṃ anārammaṇaṃ ti?	409
6. Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?	410
7. Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitau ti?	411
8. Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo ti?	413

No.	PAGE
9. Na yathā cittassa vācū ti?	414
10. Na yathā cittassa kāyakammaṇaṇa ti?	416
11. Atītena samannāgato ti?	417

Dasamo Vaggo.

1. Uppattesiye pañcakkhandhe aniruddhe kiriya pañca khandhā uppajantīti?	421
2. Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti?	422
3. Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?	424
4. Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti?	427
5. Pañca viññāṇā sābhogā ti?	429
6. Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato ti?	431
7. Silaṃ acetasikaṇa ti?	433
8. Silaṃ na cittānuparivattīti?	437
9. Samādānāhetukaṃ silaṃ vaḍḍhatīti?	439
10. Viññānti silaṇa ti?	440
11. Aviññānti dussīlyana ti?	441

Ekādasamo Vaggo.

1. Anusayā abyākataṃ ahetukā cittavippayuttā ti?	444
2. Aññāṇe vigate nānavippayutte citte vattamāṇe na vattabbaṃ nāṇī ti?	450
3. Nāṇaṃ cittavippayuttana ti?	451
4. Iḍaṃ dukkhaṇa ti vācaṃ bhāsato iḍaṃ dukkhaṇa ti nāṇaṃ pavattatīti?	453
5. Iddhībalena samannāgato kappamaṃ tiṭṭheyyāti?	456
6. Cittasantati samādhīti?	458
7. Dhammatṭṭhitatā parinipphannaṃ ti?	459
8. Aniccataṃ parinipphannaṃ ti?	460

Dvādasamo Vaggo.

No.	PAGE
1. Samvaro kamman ti?	463
2. Sabbam kamman savipākan ti?	464
3. Saddo vipāko ti?	466
4. Saḷāyatanam vipāko ti?	467
5. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?	469
6. Na vattabbam "Kolamkolo puggalo kolamkolatā niyato ti"?	471
Na vattabbam "Ekabijī puggalo ekabijitā niyato ti"?	471
7. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇam jīvītā voropeyyāti?	471
8. Diṭṭhisampannassa pugalassa pahīnā duggatīti? ...	473
9. Na vattabbam "Sattamabhavikassa pugalassa pahīnā duggatīti"?	475

Terasamo Vaggo.

1. Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti?	476
2. Kappaṭṭho kusalam cittaṃ na paṭilabheyyāti? ...	477
3. Anantarapayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkammeyyāti?	478
4. Niyato niyāmaṃ okkamati?	480
5. Nivuto nivaranaṃ jahatīti?	480
6. Sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti?	482
7. Samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇā ti?	483
8. Atthi asātarāgo ti?	485
9. Dhammataphā abyākatā ti?	486
10. Dhammataphā na dukkhasamudayo ti?	488

Cuddasmo Vaggo.

No.	PAGE
1. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti? ...	491
2. Saḷāyatanam apubbaṃ acarimam mātu kucchis- miṃ saṇṭhātīti? ...	493
3. Cakkhuvīññāṇassa anantarā sotaviññāṇam uppaj- jatīti? ...	495
4. Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti? ...	498
5. Añño kāmarāgānusayo, aññaṃ kāmarāgapariyuṭ- ṭhānaṃ ti? ...	499
6. Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttan ti? ...	501
7. Rūparāgo rūpadhātum anuseti, rūpadhātupariyā- panno ti? ...	502
8. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti? ...	504
9. Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti? ...	507

Paṇṇarasamo Vaggo.

1. Paccayatā vavatthitā ti? ...	508
2. Avijjāpaccayā saṃkhārā, na vattabbaṃ "saṃkhā- rapaccayā pi avijjā ti"? ...	510
3. Addhā parinipphanno ti? ...	511
4. Khaṇo parinipphanno, layo parinipphanno, mu- huttaṃ parinipphannaṃ ti? ...	514
5. Cattāro āsavā anāsavā ti? ...	514
6. Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmarapaṇaṃ lokut- taraṃ ti? ...	515
7. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā ti? ...	516
8. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā ti? ...	516
9. Saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno kālaṃ karey- yāti? ...	517
10. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti? ...	518
11. Aññaṃ kammaṇaṃ, añño kammūpacayo ti? ...	520

Soḷasamo Vaggo.

No.		PAGE
1.	Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ? ...	524
2.	Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ? ...	525
3.	Paro parassa sukhaṃ anuppādetīti ? ...	527
4.	Adhigayha manasikarotīti ? ...	528
5.	Rūpaṃ hetūti ? ...	532
6.	Rūpaṃ sahetukan ti ? ...	533
7.	Rūpaṃ kusalan ti ? ...	534
8.	Rūpaṃ vipāko ti ? ...	536
9.	Atthi rūpaṃ rūpāvacaran ti ? ...	538
10.	Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti ? ...	539

Sattarasamo Vaggo.

1.	Atthi Arabato puññūpacayo ti ? ...	542
2.	N'atthi Arāhato akālanaccūti ? ...	543
3.	Sabbam idaṃ kammato ti ? ...	545
4.	Indriyabaddhañ ñeva dukkhan ti ? ...	546
5.	Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā ti ? ...	548
6.	Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhā- tīti" ? ...	549
7.	Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhe- tīti" ? ...	551
8.	Na vattabbaṃ "Saṃgho bhuñjati, pīvati, khādati, sāyatīti" ? ...	552
9.	Na vattabbaṃ "Saṃghassa dīnnaṃ mahappha- lan ti" ? ...	553
10.	Na vattabbaṃ "Buddhassa dīnnaṃ mahappha- lan ti" ? ...	555
11.	Dāyakato va dānaṃ visujjhati, na paṭiggāhakato ti ? ...	556

Aṭṭhārasamo Vaggo.

No.	PAGE
1. Na vattabbaṃ "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti" ?	559
2. Na vattabbaṃ "Buddhena Bhagavatā dhammo desito ti" ?	560
3. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti ?	561
4. Buddhassa Bhagavato uccāraṇassāvo ativiya aññe gandhajāte adhiḡgaṇhātīti ?	563
5. Ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sacchikarotīti ?	563
6. Jhānā jhānaṃ saṅkamaṭṭīti ?	565
7. Atthi jhāpantarikā ti ?	569
8. Samāpanno saddaṃ sṃpātīti ?	572
9. Cakkhunā rūpaṃ passatīti ?	573

Ekūnavīsatiṃ Vaggo.

1. Atīte kilese jahatīti ?	576
2. Suññatā saṅkhārakkhandhapariyāpannā ti ?	578
3. Sāmāññaphalaṃ asaṅkhatan ti ?	579
4. Patti asaṅkhatā ti ?	581
5. Sabbadhammānaṃ tathatā asaṅkhatā ti ?	583
6. Nibbānadhātu kusalā ti ?	585
7. Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti ?	586
8. N'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti ?	589

Viśatiṃ Vaggo.

1. Asañcecca mātaraṃ jīvītā voropetvā ānantariko hotīti ?	593
2. N'atthi puthujjanassa nāpaṇ ti ?	585
3. N'atthi nirayesu nirayapālā ti ?	596
4. Atthi deveṣu tiracchānagatā ti ?	598
5. Pañcaṅgiko maggo ti ?	599
6. Dvādasavattukaṃ nāpaṇ lokuttaraṃ ti ?	602

Ekavīsatimo Vaggo.

No.	PAGE
1. Sāsanam navakatan ti?	604
2. Puthujjano tedhātukehi dhammehi avivitto ti? ...	605
3. Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattappat- titi?	606
4. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānam vā sāvakānam vā ti?	606
5. Atthi Buddhānam Buddhēhi hīnātirekatā ti? ...	608
6. Sabbā disā Buddhā ti?	608
7. Sabbe dhammā niyatā ti?	609
8. Sabbe kammā niyatā ti?	611

Bāvīsatimo Vaggo.

1. Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan ti?	613
2. Arahā kusalacitto parinibbāyatīti?	613
3. Arahā āneñje tthito parinibbāyatīti?	615
4. Atthi gabbhaseyyāya dhammānābhisamayo ti? ...	616
5. Atthi gabbhaseyyāya arahattappattiti?	616
6. Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti? ...	617
7. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?	618
8. Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti?	620

Tevīsatimo Vaggo.

1. Ekādhippayena methuno dhammo paṭisevitabbo ti?	622
2. Arahantānam vaṇṇena amanussā methunam dham- mam paṭisevantīti?	622
3. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gac- chatīti?	623

No.		PAGE
4.	Atthi na rāgo rāgapatirūpako ti?	625
5.	Rūpaṃ aparinipphannaṃ ti?	626

INDICES.

I.	Index of Proper Names	631
II.	Index of Passages from the Sutta Piṭaka quoted in the Kathāvatthu	633

VI. 1.

1. Niyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ tñāṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ¹
amataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niyāmo asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tñāni, dve leṇāni, dve saraṇāni, dve parāyanāni,
dve accutāni, dve amatāni, dve nibbānānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nibbānānīti ?

Āmantā.

Atthi dvīnaṃ nibbānānaṃ uccaṇicatā, hīnappayūtā,
ukkamaṣāvakaṃso, sīnā vā bhedo vā rāji vā antarīkā
vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Niyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Atthi keci niyāmaṃ okkamanti paṭilabhanti, uppādentī
samuppādentī, utṭhāpentī samutṭhāpentī, nibbattenti
abhinibbattenti, janenti sañjanentīti ?

Āmantā.

Atthi keci asaṃkhataṃ okkamanti paṭilabhanti, uppā-
denti samuppādentī, utṭhāpentī samutṭhāpentī, nibbat-
tenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Niyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Maggo asaṃkhato ti ?

¹ abbhutaṃ, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Niyāmo saṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiniyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Sotāpattimaggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattimaggo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Sotāpattiniyāmo saṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāminiyāmo — pe — anāgāminiyāmo — pe — arahattaniyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Arahattamaggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Arahattaniyāmo saṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sotāpattiniyāmo asaṃkhato — pe — arahattaniyāmo asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Pañca asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pañca asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Pañca tāṇāni—pe—antarikā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Niyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Micchattaniyāmo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Micchattaniyāmo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Sammattaniyāmo saṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “ Niyāmo asaṃkhato ti ” ?

Āmantā.

Niyāme uppajja niruddhe aniyato hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi niyāmo asaṃkhato ti.

Micchattaniyāme uppajja niruddhe aniyato hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi micchattaniyāmo asaṃkhato ti.

Niyāmakathā.

VI. 2.

1. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ¹
amataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhataṃ
ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni, dve leṇāni, dve saraṇāni, dve parāyaṇāni,
dve accutāni, dve amatāni, dve nibbānānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nibbānānīti ?

Āmantā.

Atthi dvinnāṃ nibbānānaṃ uccanīcatā, hīnappaṇītātā,
ukkamaśāvakappaṃso, sīmā vā bhedo vā rāji vā antarīkā
vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ abbhutaṃ, P.

2. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Avijjā asaṃkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā saṃkhata ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Avijjāpaccayā saṃkhārā asaṃkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjāpaccayā saṃkhārā saṃkhata ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Saṃkhārapaccayā viññāṇaṃ asaṃkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārapaccayā viññāṇaṃ saṃkhata ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Viññāṇapaccayā nāmarūpaṃ asaṃkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇapaccayā nāmarūpaṃ saṃkhata ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Jātipaccayā jarāmaraṇaṃ asaṃkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jātipaccayā jarāmaraṇaṃ saṃkhata ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Jātipaccayā Bhikkhave jarāmaraññaṃ, uppādā vā Tathāgatānaṃ anuppādā vā Tathāgatānaṃ ṭhitā¹ va² sā dhātu dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā idappaccayatā; taṃ Tathāgato abhisambujjhati, abhisametī; abhisambujjhitvā abhisametvā ācikkhati deseti, paññapeti paṭṭhapeti, vivarati vibhajati uttānīkaroti; passathāti c'āha jātipaccayā Bhikkhave jarāmaraññaṃ, bhavapaccayā Bhikkhave jāti—pe—avijjāpaccayā Bhikkhave saṃkhārā uppādā vā Tathāgatānaṃ anuppādā vā Tathāgatānaṃ ṭhitā² va sā dhātu—pe—passathāti c'āha avijjāpaccayā Bhikkhave saṃkhārā, iti kho Bhikkhave yā tatra tathatā³ avitathatā anaññathatā³ idappaccayatā, ayaṃ vuccati Bhikkhave paṭiccasamuppādo ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti.

5. “Avijjāpaccayā saṃkhārā ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tānāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. “Avijjāpaccayā saṃkhārā ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, “saṃkhārapaccayā viññānaṃ ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tiṇi asaṃkhatānīti?

¹ P. omits va.

² tathāgatā, P.

³ aññatathā, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tiṇi asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Tiṇi tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. “Avijjāpaccayā saṃkhārā ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, “saṃkhārapaccayā viññāṇaṇ ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā —pe—, “jātipaccayā jarāmaraṇaṇ ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dvādasa asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasa asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dvādasa tāṇāni—pe—dvādasa leṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādakathā.

VI. 3.

1. Cattāri saccāni asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Cattāri tāṇāni, cattāri leṇāni, cattāri saraṇāni, cattāri parāyaṇāni, cattāri accutāni, cattāri amatāni, cattāri nibbānānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cattāri nibbānānīti?

Āmantā.

Atthi cattunnaṃ nibbānānaṃ uccanīcatā, hīnappaṇītā, ukkaṃsāvakaṃso, sīmā vā bhedo vā rāji vā antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dukkhasaccaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dukkhaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhasaccaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Kāyikaṃ dukkhaṃ, cetasikaṃ dukkhaṃ, sokaparideva-
dukkhadomanassūpāyāsā asaṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayasaccaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Samudayo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayasaccaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Kāmatanāḥā bhavatanāḥā vibhavanāḥā asaṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasaccaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Maggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasaccaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhī asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Dukkhaṃ saṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Dukkhasaccaṃ saṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyikaṃ dukkhaṃ, cetasikaṃ dukkhaṃ, sokaparideva-
dukkhadomanassūpāyāsā saṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Dukkhasaccaṃ saṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Samudayasaccaṃ saṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmatanāḥā bhavatanāḥā vibhavanāḥā saṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Samudayasaccam saṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Maggasaccam saṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samṃādiṭṭhi—pe—samṃāsamādhī saṃkhato ti?

Āmantā.

Maggasaccam saṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nirodhasaccam asaṃkhatam, nirodho asaṃkhato ti?

Āmantā.

Dukkhasaccam asaṃkhatam, dukkham asaṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhasaccam asaṃkhatam, nirodho asaṃkhato ti?

Āmantā.

Samudayasaccam asaṃkhatam, samudayo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhasaccam asaṃkhatam, nirodho asaṃkhato ti?

Āmantā.

Maggasaccam asaṃkhatam, maggo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Dukkhasaccam asaṃkhatam, dukkham saṃkhatan ti?

Āmantā.

Nirodhasaccam asaṃkhatam, nirodho saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayasaccam asaṃkhatam, samudayo saṃkhato ti?

Āmantā.

Nirodhasaccam asaṃkhatam, nirodho saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasaccam asaṃkhatam, maggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Nirodhasaccam asaṃkhatam, nirodho saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabam “Cattāri saccāni asaṃkhatānīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattār'imāni Bhikkhave tathāni avitathāni anaññathāni. Katannāni cattāri? Idaṃ dukkhaṃ ti Bhikkhave tathaṃ etaṃ avitathaṃ etaṃ anaññathaṃ etaṃ—pe—ayaṃ dukkhasamudayo ti—pe—ayaṃ dukkhanirodho ti—pe—ayaṃ dukkhanirodha-gāmini paṭipadā ti tathaṃ etaṃ avitathaṃ etaṃ anaññathaṃ etaṃ : imāni kho Bhikkhave cattāri tathāni avitathāni anaññathānīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cattāri saccāni asaṃkhatānīti.

Saccakathā.

VI. 4.

1. Ākāsānañcāyatanam asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Nibbānam tāṇam leṇam saraṇam parāyanam accutaṃ amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāsānañcāyatanam asaṃkhatam, nibbānam asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ākāsānañcāyatanam asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanam bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaṃkhatam bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni
viññāṇatthiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi ākāśānañcāyatanūpagam kamman ti?

Āmantā.

Atthi asaṃkhatūpagam kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi ākāśānañcāyatanūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi asaṃkhatūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ākāśānañcāyatane sattā jāyanti jīyanti mīyanti
cavanti uppajjantīti?

Āmantā.

Asaṃkhate sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāśānañcāyatane atthi vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇan ti?

Āmantā.

Asaṃkhate atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāśānañcāyatanam catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Asaṃkhataṃ catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbam “Cattāro āruppā asaṃkhatā ti”?

Āmantā.

Nanu cattāro āruppā aneja¹ vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro āruppā aneja vuttā Bhagavatā, tena vata
re vattabbe “Cattāro āruppā asaṃkhatā ti.”

Āruppakathā.

¹ aneñjā, K.

VI. 5.

1. Nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amataṃ ti?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Nirodhasamāpatti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

2. Atthi keci nirodhaṃ samāpajjanti paṭilabhanti, uppādentī samuppādentī, uṭṭhāpentī samuṭṭhāpentī, nibbattenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti?

Āmantā.

Atthi keci asaṃkhatāṃ samāpajjanti paṭilabhanti, uppādentī samuppādentī, uṭṭhāpentī samuṭṭhāpentī, nibbattenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

3. Nirodhā vodānaṃ vuṭṭhānaṃ paññāyatīti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vodānaṃ vuṭṭhānaṃ paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Nirodhaṃ samāpajjantassa paṭhamāṃ nirujjhati vacīsaṃkhāro, tato kāyasaṃkhāro, tato cittasaṃkhāro ti?

Āmantā.

Asaṃkhatāṃ samāpajjantassa paṭhamāṃ nirujjhati vacīsaṃkhāro, tato kāyasaṃkhāro, tato cittasaṃkhāro ti?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Nirodhā vuṭṭhahantassa paṭhamāṃ uppajjati cittasaṃkhāro, tato kāyasaṃkhāro, tato vacīsaṃkhāro ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhahantassa paṭhamam uppañjati citta-saṃkhāro, tato kāyasamkhāro, tato vacīsamkhāro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nirodhā vuṭṭhitam tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phasso ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhitam tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phasso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhā vuṭṭhitassa vivekaninnam cittam hoti vivekapaṇam vivekapabbhāran ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhitassa vivekaninnam cittam hoti vivekapaṇam vivekapabbhāran ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbam “Nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti”?

Āmantā.

Saṃkhatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti.

Nirodhasamāpattikathā.

VI. 6.

1. Ākāso asaṃkhato ti?

Āmantā.

Nibbānam tāṇam leṇam saraṇam parāyanam accutam amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāso asaṃkhato, nibbānam asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ākāso asaṃkhato ti?

Āmantā.

Atthi keci anākāsaṃ ākāsaṃ karontīti?

Āmantā.

Atthi keci saṃkhataṃ asaṃkhataṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi keci ākāsaṃ anākāsaṃ karontīti?

Āmantā.

Atthi keci asaṃkhataṃ sāmkhataṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ākāse pakkhiyo gacchanti, cādimasuriyā gacchanti, tārakarūpāni gacchanti, iddhiṃ vikubbanti, bāhuṃ cārenti, pāṇiṃ cārenti, leḍḍum khipanti, laḍḍaṃ khipanti, iddhiṃ khipanti, usuṃ khipantīti?

Āmantā.

Asaṃkhate pakkhiyo gacchanti, cādimasuriyā gacchanti, tārakarūpāni gacchanti, iddhiṃ vikubbanti, bāhuṃ cārenti, pāṇiṃ cārenti, leḍḍum khipanti, laḍḍaṃ khipanti, iddhiṃ khipanti, usuṃ khipantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ākāsaṃ parivāretvā gharāni karonti, koṭṭhāni karontīti?

Āmantā.

Asaṃkhataṃ parivāretvā gharāni karonti, koṭṭhāni karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Udapāne khaṇṇamāne¹ anākāso ākāso hotīti?

Āmantā.

Saṃkhataṃ asaṃkhataṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tuccha-udapāne pūriyamāne, tucchakoṭṭhe pūriyamāne, tucchakumbhiyā pūriyamānāya, ākāso antaradhāyatīti?

Āmantā.

Asaṃkhataṃ antarahāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Ākāso asaṃkhato ti”?

Āmantā.

Ākāso saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ākāso asaṃkhato ti.

Ākāsa kathā.

VI. 7.

1. Ākāso sanidassano ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu nīlam pītakaṃ lohita-
kaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyam cakkhusmiṃ paṭihaññati
cakkhussa āpātham¹ āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ākāso sanidassano ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññā-
ṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññā-
ṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññā-
ṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan
ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviñ-
ñāṇan ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe

¹ āpātam, M.; ābādham, S.S₂.

“Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuvīññāṇan ti.”

3. Na vattabbaṃ “Ākāso sanidassano ti”?

Āmantā.

Nanu passati dvinnāṃ rukkhānaṃ antaraṃ, dvinnāṃ thambhānaṃ¹ antaraṃ, tālacchiddaṃ, vātapānacchiddaṃ ti?

Āmantā.

Hañci passati dvinnāṃ rukkhānaṃ antaraṃ, dvinnāṃ thambhānaṃ antaraṃ, tālacchiddaṃ, vātapānacchiddaṃ, tena vata re vattabbe “Ākāso sanidassano ti.”

Ākāso sanidassano ti kathā.

VI. 8.

1. Paṭhavīdhātu sanidassanā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanāṃ rūpadhātu nīlaṃ pītakaṃ lohita-
kaṃ odātaṃ cakkhuvīññeyyaṃ cakkhusmiṃ paṭihaññati
cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paṭhavīdhātu sanidassanā ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cakkhu-
vīññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cakkhu-
vīññāṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cak-
khuvīññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuvīññāṇan
ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkuviñ-
ñāṇan ti,” atth’eva suttanto, no vata re vattabbe “Cak-
khuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cakkhuviñ-
ñāṇan ti?”

3. Na vattabbaṃ “Paṭhavīdhātu sanidassanā ti?”

Āmantā.

Nanu passati bhūmiṃ pāsāṇaṃ pabbataṃ ti?

Āmantā.

Hañci passati bhūmiṃ pāsāṇaṃ pabbataṃ, tena vata re
vattabbe “Paṭhavīdhātu sanidassanā ti.”

Na vattabbaṃ “Āpodhātu sanidassanā ti?”

Āmantā.

Nanu passati udakaṃ ti?

Āmantā.

Hañci passati udakaṃ, tena vata re vattabbe “Āpodhātu
sanidassanā ti.”

Na vattabbaṃ “Tejodhātu sanidassanā ti?”

Āmantā.

Nanu passati aggiṃ jalantaṃ ti?

Āmantā.

Hañci passati aggiṃ jalantaṃ, tena vata re vattabbe
“Tejodhātu sanidassanā ti.”

Na vattabbaṃ “Vāyodhātu sanidassanā ti?”

Āmantā.

Nanu passati vātena rukkhe sañcāliyamāne ti?

Āmantā.

Hañci passati vātena rukkhe sañcāliyamāne, tena vata
re vattabbe “Vāyodhātu sanidassanā ti.”

4. Cakkhundriyaṃ sanidassanaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanaṃ rūpadhātu nilaṃ pītakaṃ lohita-
kaṃ odātaṃ cakkhuviññeeyaṃ cakkhusmiṃ paṭihaññati
cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. Cakkhundriyaṃ sanidassanaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhu-
viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe

“Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti.”

6. Na vattabbaṃ “Pañc'indriyāni sanidassanānīti”?

Āmantā.

Nanu passati cakkhuṃ sotaṃ ghānaṃ jivhaṃ kāyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci passati cakkhuṃ sotaṃ ghānaṃ jivhaṃ kāyaṃ, tena vata re vattabbe “Pañc'indriyāni sanidassanānīti.”

7. Kāyakammaṃ sanidassanan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanaṃ rūpadhātu nilaṃ pītakaṃ lohita-kaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyaṃ cakkhusmiṃ paṭihaññati cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Kāyakammaṃ sanidassanan ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca kāyakammaṃ ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca kāyakammaṃ ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca kāyakammaṃ ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth’eva suttanto, no vata re vattabbe “Cakkuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.”

9. Na vattabbaṃ “Kāyakammaṃ sanidassanan ti”?

Āmantā.

Nanu passati abhikkamantaṃ¹ paṭikkamantaṃ āloken-
taṃ vilokentaṃ samīñjeṇtaṃ pasārentan ti?

Āmantā.

Hañci passati abhikkamantaṃ paṭikkamantaṃ āloken-
taṃ vilokentaṃ samīñjeṇtaṃ pasārentan, tena vata re
vattabbe “Kāyakammaṃ sanidassanan ti.”

Paṭhavīdhātu sanidassanā ti ādikathā,
kāyakammaṃ sanidassanan ti pāriyo-
sānakathā.

Chaṭṭho Vaggo.

Niyāmo asaṃkhato, Paṭiccasanuppādo asaṃkhato,
Cattāri saccāni asaṃkhatāni, Cattāro āruppā asaṃkhatā,
Nirodhasamāpatti asaṃkhatā, Ākāso asaṃkhato, Ākāso
sanidassano,
Cattāro mahābhūtā, Pañc’indriyāni, tatth’eva Kāyakam-
man ti.

¹ atikkamantaṃ, P.

VII. 1.

1. N'atthi keci dhammā kehici dhamnehi saṃgahītā ti?
Āmantā.

Nanu atthi keci dhammā kehici dhamnehi gaṇanam
gacchanti, uddesaṃ gacchanti, pariyāpannā ti?

Āmantā.

Hañci atthi keci dhammā kehici dhamnehi gaṇanam
gacchanti, uddesaṃ gacchanti, pariyāpannā, no vata re
vattabbe "N'atthi keci dhammā kehici dhamnehi saṃga-
hītā ti."

2. Cakkhāyatanam katamam khandagaṇanam gaccha-
tīti?

Rūpakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci rūpakkhandhagaṇanam gacchatī, tena vata re
vattabbe "Cakkhāyatanam rūpakkhandhena saṃgahītan ti."

Sotāyatanam—pe—ghāṇāyatanam—pe—jivhāyatanam
—pe—kāyāyatanam katamam khandhagaṇanam gaccha-
tīti?

Rūpakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci kāyāyatanam rūpakkhandhagaṇanam gacchatī,
tena vata re vattabbe "Kāyāyatanam rūpakkhandhena
saṃgahītan ti."

3. Rūpāyatanam—pe—saddāyatanam—pe—gandhāya-
tanam—pe—rasāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanam kata-
mam khandhagaṇanam gacchatīti?

Rūpakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci phoṭṭhabbāyatanam rūpakkhandhagaṇanam gac-
chatī, tena vata re vattabbe "Phoṭṭhabbāyatanam rūpak-
khandhena saṃgahītan ti."

4. Sukhā vedanā katamam khandhagaṇanam gacchatīti?
Vedanākkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci sukhā vedanā vedanākkhandhagaṇanam gacchatī,
tena vata re vattabbe "Sukhā vedanā vedanākkhandhena
saṃgahītā ti."

Dukkā vedanā—pe—adukkhamasukhā vedanā kata-
mam khandhagaṇanam gacchatīti?

Vedanākkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci adukkhamasukhā vedanā vedanākkhandhagaṇanam gacchatī, tena vata re vattabbe “Adukkhamasukhā vedanā vedanākkhandhena saṃgahītā ti.”

5. Cakkhusamphassajā saññā katamam khandhagaṇanam gacchatīti?

Saññākkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci cakkhusamphassajā saññā saññākkhandhagaṇanam gacchatī, tena vata re vattabbe “Cakkhusamphassajā saññā saññākkhandhena saṃgahītā ti.”

Sotasamphassajā saññā—pe—manosamphassajā saññā katamam khandhagaṇanam gacchatīti?

Saññākkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci manosamphassajā saññā saññākkhandhagaṇanam gacchatī, tena vata re vattabbe “Manosamphassajā saññā saññākkhandhena saṃgahītā ti.”

6. Cakkhusamphassajā cetanā—pe—manosamphassajā cetanā katamam khandhagaṇanam gacchatīti?

Saṃkhārakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci manosamphassajā cetanā saṃkhārakkhandhagaṇanam gacchatī, tena vata re vattabbe “Manosamphassajā cetanā saṃkhārakkhandhena saṃgahītā ti.”

7. Cakkhuvīññāṇam—pe—manovīññāṇam katamam khandhagaṇanam gacchatīti?

Vīññāṇakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci manovīññāṇam vīññāṇakkhandhagaṇanam gacchatī, tena vata re vattabbe “Manovīññāṇam vīññāṇakkhandhena saṃgahītan ti.”

8. Yathā dāmena vā yottena vā dve balibaddā¹ saṃgahītā, sikkāya piṇḍapāto saṃgahīto, sā gaddulena² saṃgahīto; evameva te dhammā tehi dhammehi saṃgahītā ti?

Āmantā.

Hañci dāmena vā yottena vā dve balibaddā saṃgahītā,

¹ palibathā, P. S₂.; balibaddā, S.

² gamalena, S.; kaṭulena, P. S₂.

sikkāya piṇḍapāto saṃgaḥīto, sā gaddulena saṃgaḥīto, tena vata re vattabbe "Atthi keci dhammā kehici dhammehi saṃgaḥītā ti."

S a m g a h ī t a k a t h ā .

VII. 2.

1. N'atthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttā ti?

Āmantā.

Nanu atthi keci dhammā kehici dhammehi saḥagatā saḥajātā saṃsaṭṭhā ekuppādā ekanirodhā ekavattukā¹ ekārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci atthi keci dhammā kehici dhammehi saḥagatā saḥajātā saṃsaṭṭhā ekuppādā ekanirodhā ekavattukā ekārammaṇā, no vata re vattabbe "N'atthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttā ti."

2. Vedanākkhandho saññākkhandhena saḥajāto ti?

Āmantā.

Hañci vedanākkhandho saññākkhandhena saḥajāto, tena vata re vattabbe "Vedanākkhandho saññākkhandhena sampayutto ti."

Vedanākkhandho saṃkhārakkhandhena viññāṇakkhandhena saḥajāto ti?

Āmantā.

Hañci vedanākkhandho viññāṇakkhandhena saḥajāto, tena vata re vattabbe "Vedanākkhandho viññāṇakkhandhena sampayutto ti."

Saññākkhandho, saṃkhārakkhandho, viññāṇakkhandho vedanākkhandhena, saññākkhandhena, saṃkhārakkhandhena saḥajāto ti?

Āmantā.

Hañci viññāṇakkhandho saṃkhārakkhandhena saḥa-

¹ ekavattukā, P.

jāto, tena vata re vattabbe "Viññāpakkhando sam-
khārakkhandhena sampayutto ti."

Yathā tilamhi¹ telam anugataṃ anupaviṭṭhaṃ, uc-
chumbhi raso anugato anupaviṭṭho, evameva te dhammā
tehi dhammehi anugatā anupaviṭṭhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S a m p a y u t t a k a t h ā .

VII. 3.

1. N'atthi cetasiko dhammo ti?

Āmantā.

Nanu atthi keci dhammā cittaṇa sahaḡatā sahaḡatā
saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā
ekārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci atthi keci dhammā cittaṇa sahaḡatā sahaḡatā
saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā
ekārammaṇā, no vata re vattabbe "N'atthi cetasiko
dhammo ti."

2. Phasso cittaṇa sahaḡato ti?

Āmantā.

Hañci phasso cittaṇa sahaḡato, tena vata re vattabbe
"Phasso cetasiko ti."

Vedanā—pe—saññā, cetanā—pe—saddhā viriyaṃ sati
saṃādhī paññā rāḡo doṣo moho—pe—anottappaṃ cittaṇa
sahaḡatan ti?

Āmantā.

Hañci anottappaṃ cittaṇa sahaḡataṃ, tena vata re vat-
tabbe "Anottappaṃ cetasikaṇ ti."

3. Cittaṇa sahaḡatā tī katvā cetasikā ti?

Āmantā.

Phassena sahaḡatā tī katvā phassikā ti?

Āmantā.

Cittaṇa sahaḡatā tī katvā cetasikā ti?

¹ sīlamhi, P.S₂.

Āmantā.

Vedanāya—pe—saññāya cetanāya saddhāya viriyena satiyā samādhiyā paññāya rāgena dosena mohena—pe—
anottappena saha-jātā ti katvā anottappāsikā¹ ti?

Āmantā.

4. N'atthi cetasiko dhammo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Cittaṃ h'idaṃ cetasikā ca dhammā

Anattato samvīditassa honti.

Hinappaṇitaṃ tadubhaye viditvā

Sammaddaso² vedī³ palokadhamman⁴ ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi cetasiko dhammo ti.

5. N'atthi cetasiko dhammo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Kevatta⁵ bhikkhu parasattānaṃ parapuggalānaṃ cittaṃ pi ādisati, cetasikaṃ pi ādisati, vitakkaṃ pi ādisati, vicāritaṃ pi ādisati ‘Evaṃ pi te mano, itthaṃ⁶ pi te mano, iti pi te cittaṃ ti,’” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi cetasiko dhammo ti.

C e t a s i k a k a t h ā .

VII. 4.

1. Cetasiko dhammo dānaṃ ti?

Āmantā.

¹ anottappaṃ siyā ti, P.S.S₂.

² samphattaso, P.; sampayuttaso, S.   ³ verī, P.S.S₂.

⁴ phaloka^o, P.

⁵ Kevatta all MSS. See Dīgha xi., note 2, p. 211.

⁶ ittaṃ, P.

Labbhā cetasiko dhammo paresaṃ dātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā cetasiko dhammo paresaṃ dātun ti?

Āmantā.

Labbhā phasso paresaṃ dātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā vedanā—pe—saññā cetanā saddhā viriyaṃ sati samādhi—pe—paññā paresaṃ dātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Cetasiko dhammo dānaṃ ti”?

Āmantā.

Dānaṃ anittaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhindriyaṃ¹ dukkhavipākaṃ ti?

Nanu dānaṃ itthaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dānaṃ itthaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, tena vata re vattabbe “Cetasiko dhammo dānaṃ ti.”

3. Dānaṃ itthaphalaṃ vuttaṃ Bhāgavatā, cīvaraṃ dānaṃ ti?

Āmantā.

Cīvaraṃ itthaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dānaṃ itthaphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, piṇḍapāto, senāsaṇaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro dānaṃ ti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro itthaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhindriyo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Cetasiko dhammo dānaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

¹ dukkhudrayaṃ, M.K.

“Saddhā hiriyaṃ¹ kusalaṃ ca dānaṃ
Dhammā ete sappurisānuyātā
Etaṃ hi maggaṃ diviyaṃ vadanti²
Etena hi gacchati devalokaṃ ti.”

Atth'eva suttaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi cetasiṃ dhammo dānaṃ ti.

5. Na vattabbaṃ “Cetasiṃ dhammo dānaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pañc'imāni Bhikkhave dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vaṃsaññāni porāṇāni asaṃkiṇṇāni asaṃkiṇṇapubbāni na saṃkiyanti, na saṃkiyissanti, appaṭikuṭṭhāni samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Katamāni pañca? Idha Bhikkhave ariyasāvako pāṇātipātāṃ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, pāṇātipātā paṭivirato Bhikkhave ariyasāvako aparimāṇaṃ sattānaṃ abhayaṃ deti, averaṃ deti, abyāpajjaṃ deti, aparimāṇaṃ sattānaṃ abhayaṃ datvā, averaṃ datvā, abyāpajjaṃ datvā aparimāṇassa abhayassa averassa abyāpajjhassa bhāgi hoti: idaṃ Bhikkhave paṭhamaṃ dānaṃ mahādānaṃ aggaññaṃ rattaññaṃ vaṃsaññaṃ porāṇaṃ asaṃkiṇṇaṃ asaṃkiṇṇapubbaṃ na saṃkiyati, na saṃkiyissati, appaṭikuṭṭhaṃ samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Puna ca paraṃ Bhikkhave ariyasāvako adinnādāyaṃ pahāya—pe—kāmesu micchācāraṃ pahāya—pe—musāvādaṃ pahāya—pe—surāmerayamajjapamādaṭṭhānaṃ pahāya surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti, surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato Bhikkhave ariyasāvako aparimāṇaṃ sattānaṃ abhayaṃ deti, averaṃ deti, abyāpajjaṃ deti, aparimāṇaṃ sattānaṃ abhayaṃ datvā, averaṃ datvā, abyāpajjaṃ datvā aparimāṇassa abhayassa averassa abyāpajjhassa bhāgi hoti: idaṃ Bhik-

¹ viriyaṃ, P.S.

² dibbaṃ caranti, P.S.S.; dibbaṃ c'ayaṃ vadanti, M.; diviyaṃ vadanti, K.

khave pañcamam dānam mahādānam aggaññam rattaññam vamsaññam porāṇam asaṅkiṇṇam asaṅkiṇṇapubbam na saṅkiyati, na saṅkiyissati, appaṭikutṭṭham samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Imāni kho Bhikkhave pañca dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vamsaññāni porāṇāni asaṅkiṇṇāni asaṅkiṇṇapubbāni na saṅkiyanti, na saṅkiyissanti, appaṭikutṭṭhāni samaṇehi brāhmaṇehi viññūhīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cetasiko dhammo dānan ti.

6. Na vattabban "Deyyadhammo dānan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idh'ekacco annaṃ deti, pānaṃ deti, vatthaṃ deti, yānaṃ deti, mālaṃ deti, gandhaṃ deti, vilepanaṃ deti, seyyaṃ deti, āvasathaṃ deti, paḍipeyyaṃ deti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi deyyadhammo dānan ti.

7. Deyyadhammo dānan ti?

Āmantā.

Deyyadhammo itṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhindriyo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dānaṃ itṭhaphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, cīvaraṃ dānan ti?

Āmantā.

Cīvaraṃ itṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dānaṃ itṭhaphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, piṇḍapāto dānaṃ, senāsanaṃ dānaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro dānan ti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro itṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhindriyo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “Deyyadhammo dānaṃ ti.”

D ā n a k a t h ā .

VII. 5.

1. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti¹?

Āmantā.

Paribhogamayo phasso vaḍḍhati, vedanā vaḍḍhati, saññā vaḍḍhati, cetanā vaḍḍhati, cittaṃ vaḍḍhati, saddhā vaḍḍhati, viriyaṃ vaḍḍhati, sati vaḍḍhati, samādhi vaḍḍhati, paññā vaḍḍhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paribhogamayaṃ puññaṃ vaddhatīti?

Āmantā.

Latā viya vaḍḍhati, māluvā viya vaḍḍhati, rukkho viya vaḍḍhati, tiṇaṃ viya vaḍḍhati, puñjapuñjo viya vaḍḍhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ datvā na samannāharati, hoti puññaṃ ti?

Āmantā.

Anāvaṭṭantassa² hoti, anābhogassa hoti, asaṃannāharantassa hoti, amanasikarontassa hoti, acetayantassa hoti, apatthayantassa hoti, apaṇḍahantassa hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu āvaṭṭantassa hoti, ābhogassa hoti, saṃannāharantassa hoti, manasikarontassa hoti, cetayantassa hoti, patthayantassa hoti, paṇḍahantassa hotīti?

Āmantā.

¹ saṃvaḍḍhati, P.S.

² anāvajjantassa, K.; Atṭhakathā gives both vaji^o and vaṭṭi^o.

Hañci āvaṭṭantassa hoti, ābhogassa hoti, samannāharantassa hoti, manasikarontassa hoti, cetayantassa hoti, patthayantassa hoti, paṇidahantassa hoti, no vata re vattabbe “Paribhogamayaṃ puññaṃ vaddhatīti.”

3. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaddhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ datvā kāmavitakkaṃ vitakketi, byāpādavitakkaṃ vitakketi, vihiṃsāvitakkaṃ vitakketi, hoti puññaṃ ti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ¹—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā² sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattārī? Nabhaṃ ca Bhikkhave paṭhavi ca idaṃ paṭhamāṃ suvidūravidūraṃ; orimaṃ ca Bhikkhave tīraṃ samuddassa pārimaṃ ca tīraṃ idaṃ dutiyaṃ suvidūravidūraṃ; yato ca Bhikkhave verocano abbhudetī yattha ca atthameti, idaṃ tatiyaṃ suvidūravidūraṃ, sataṃ ca Bhikkhave dhammo³ asataṃ ca dhammo, idaṃ catutthaṃ suvidūravidūraṃ: imāni kho Bhikkhave cattārī suvidūravidūrānīti.

Nabhaṃ ca dūre paṭhavi ca dūre,

Pāraṃ samuddassa tadāhu dūre,

¹ phalānaṃ, P.S.S₂.; P.S.S₂. omit the next two lines down to hīnappaṇītā.

² P.S.S₂ omit this question.

³ dhammā, K.

Yato ca verocano abbhudeti
 Pabhaṅkaro yattha ca atthameti,
 Tato h'eva dūratarapaṃ vadanti
 Sataṅ ca dhammaṃ asataṅ ca dhammaṃ ;
 Abyāyiko hoti satapaṃ samāgamo
 Yāvaṃ pi tiṭṭheyya tath'eva hoti
 Khippapaṃ haveti¹ asatapaṃ samāgamo
 Tasmiṃ satapaṃ dhammo asabbhi ārakā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbaṃ "Kusalākusalā sāvajjānavajjā
 bhīnappanīṭā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti."

4. Na vattaḃbaṃ "Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Ārāmaropā vanaropā
 Ye janā setukārakā
 Papaṅ ca udapānaṅ ca
 Ye dadanti upassayaṃ,²
 Tesaṃ divā ca ratto ca
 Sadaṃ puññaṃ pavaḍḍhati,
 Dhammaṭṭhā silasampannā
 Te janā saggaḡāmino ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti.

5. Na vattaḃbaṃ "Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattāro'me Bhikkhave

¹ haveti, M.K. ; hi veti, Morris, Ang. iv. 47.

² upāsayaṃ, P.

puññābhisandā kusalābhisandā sukhass'āhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṃvattanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattanti. Katame cattāro? Yassa Bhikkhave bhikkhu cīvarañ paribhuñjamāno appamāṇañ cetosamādhin upasampajja viharati, appamāṇo tassa puññābhisando kusalābhisando sukhass'āhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṃvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattati; yassa Bhikkhave bhikkhu piṇḍapātañ paribhuñjamāno—pe—senāsanañ paribhuñjamāno—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhārañ paribhuñjamāno appamāṇañ cetosamādhin upasampajja viharati, appamāṇo tassa puññābhisando kusalābhisando sukhass'āhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṃvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattati. Ime kho Bhikkhave cattāro puññābhisandā kusalābhisandā sukhass'āhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṃvattanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattanti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti.

6. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhako paṭiggahetvā na paribhuñjati chaḍḍeti vissajjeti, hoti puññaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhako paṭiggahetvā na paribhuñjati chaḍḍeti vissajjeti, hoti puññaṃ, no vata re vattabbe “Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti.”

7. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhako paṭiggahite rājāno vā baranti, corā vā haranti, aggi vā dahati, udakaṃ vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, hoti puññaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhako paṭiggahite rājāno vā baranti, corā vā haranti, aggi vā dahati, udakaṃ vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, hoti puññaṃ, no

vata re vattabbe “Paribhogamayam puññam vadḍhatīti.”

Paribhogamayapūññakathā.

VII. 6.

1. Ito dinnena tattha yāpentīti ?

Āmantā.

Ito cīvaram denti, tam cīvaram tattha paribhuñjantīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Ito piṇḍapātam denti, ito senāsanaṃ denti, ito gilāna-paccayabhesajjaparikkhāram denti, ito khādanīyam denti, ito bhojanīyam denti, ito pānīyam denti, tattha paribhuñjantīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Ito dinnena tattha yāpentīti ?

Āmantā.

Añño aññassa kārako, parakataṃ sukhadukkhaṃ añño karoti, añño paṭisaṃvedetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “ Ito dinnena tattha yāpentīti ” ?

Āmantā.

Nanu peṭā attano atthāya dānaṃ dentaṃ anumodenti, cittaṃ pasādentī, pītiṃ uppādentī, somanassaṃ paṭilabbhantīti ?

Āmantā.

Hañci peṭā attano atthāya dānaṃ dentaṃ anumodenti, cittaṃ pasādentī, pītiṃ uppādentī, somanassaṃ paṭilabbhanti, tena vata re vattabbe “ Ito dinnena tattha yāpentīti.”

3. Na vattabbaṃ “ Ito dinnena tattha yāpentīti ” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ Unname¹ udakaṃ vutthaṃ

Yathā ninnam pavattati,

Evameva ito dinnam
 Petānam upakappati.
 Yathā vārivahā purā
 Paripūrenti sāgaram,
 Evameva ito dinnam
 Petānam upakappati.
 Na hi tattha kasī atthi
 Gorakkh'ettha¹ na vijjati,
 Vanijjā² tādisi n'atthi
 Hiraññena kayakkayam,
 Ito dinnena yāpenti
 Petā kālakatā tabhi ti."

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi ito dinnena tattha yāpentīti.

4. Na vattabbam " Ito dinnena tattha yāpentīti " ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—" Pañc'imāni Bhikkhave
 thānāni sampassantā mātāpitāro puttam icchanti kule
 jāyamānam. Katamāni pañca ? Bhaṭo vā no bharissati,³
 kiccam vā no karissati, kulavaṃso⁴ ciram thassati, dayājjam
 paṭipajjati,⁵ atha vā pana petānam kālakatānam dakkhi-
 ñam anuppadassati⁶ : imāni kho Bhikkhave pañca thānāni
 sampassantā mātāpitāro puttam icchanti kule jāyamānan
 ti.

Pañca thānāni sampassam
 Puttam icchanti paṇḍitā
 Bhaṭo vā no bharissati,
 Kiccam vā no karissati,
 Kulavaṃso ciram⁷ tiṭṭhe
 Dayājjam paṭipajjati,⁸

¹ ettam, P. ; etta, M.

³ kirissati, P. ; karissati, S.

⁵ me paṭipajjissati, M.

⁷ cīvare, S. ; cīre, P.

² vānijjā, M.

⁴ kusalam vā so, P.

⁶ anupatissa, P.S₂.

⁸ paṭipajjinati, M.

Atha vā pana petānaṃ
 Dakkhiṇaṃ anuppadassati,¹
 Thāpān'etāni sampassaṃ
 Puttaṃ icchanti paṇḍitā.
 Tasmā santo sappurisā
 Kataññū katavedino
 Bharanti² mātāpitāro
 Pubbe kataṃ anussaraṃ,
 Karonti tesāṃ kiccāni
 Yathā taṃ pubbakārīnaṃ,³
 Ovādakārī bhaṭṭaposi⁴
 Kulavaṃsaṃ ahāpayāṃ
 Saddho sīlena sampanno
 Putto hoti pasamsiyo⁵ ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi ito dinnena tattha yāpentīti.

Ito dinnakathā.

VII. 7.

1. Paṭhavī kammavipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyā dukkhavedanīyā adukkhamasukhave-
 danīyā sukhāya vedanāya sampayuttā dukkhāya vedanāya
 sampayuttā adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā
 phassena sampayuttā vedanāya sampayuttā saññāya sampa-
 yuttā cetanāya sampayuttā cittena sampayuttā sārāmmaṇā,
 atthi tāya āvaṭṭanā⁶ ābhogo samannāhāro manasikāro
 cetanā patthanā paṇḍhīti?

¹ anupatissati, P.S₂; anupatipassati, S.   ² aranti, S.

³ pubbatādināṃ, P.S.S₂.   ⁴ athaposi, S.

⁵ samphassiyo, P.; sampassibho, S.; sampassiyo, S₂.

⁶ āvajjanā, K.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyā na dukkhavedanīyā na adukkhamasukhavedanīyā na sukhāya vedanāya sampayuttā na dukkhāya vedanāya sampayuttā na adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā na phassena sampayuttā na vedanāya sampayuttā na saññāya sampayuttā na cetanāya sampayuttā na cittaena sampayuttā, anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyā—pe—anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe “Paṭhavī kammavipāko ti.”

2. Phasso kammavipāko phasso sukhavedanīyo dukkhavedanīyo adukkhamasukhavedanīyo, sukhāya vedanāya sampayutto, dukkhāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto, phassena sampayutto, vedanāya sampayutto, saññāya sampayutto, cetanāya sampayutto, cittaena sampayutto, sārammaṇā, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Paṭhavī kammavipāko paṭhavī sukhavedanīyā dukkhavedanīyā adukkhamasukhavedanīyā, sukhāya vedanāya sampayuttā, dukkhāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā, phassena sampayuttā, vedanāya sampayuttā, saññāya sampayuttā, cetanāya sampayuttā, cittaena sampayuttā, sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhavī kammavipāko, paṭhavī na sukhavedanīyā, na dukkhavedanīyā—pe—anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso kammavipāko, phasso na sukhavedanīyo, na dukkhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

3. Paṭhavī kammavipāko ti?

Āmantā.

Paṭhavī paggahaniggahūpagā chedanabhedanūpagā ti?

Āmantā.

Kammavipāko paggahaniggahūpago chedanabhedanū-pago ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā paṭhavī ketuṃ viketuṃ¹ āṭhapetuṃ ocinituṃ vicinituṃ ti?

Āmantā.

Labbhā kammavipāko ketuṃ viketuṃ āṭhapetuṃ ocinituṃ vicinituṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhavī paresaṃ sādharmaṇaṃ ti?

Āmantā.

Kammavipāko paresaṃ sādharmaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammavipāko paresaṃ sādharmaṇo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Asādhāraṇaṃ aññesaṃ
Acoraharaṇo² nidhi,
Kayirātha macco³ puññāni
Sace sucaritaṃ careti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kammavipāko paresaṃ sādharmaṇo ti.”

4. Paṭhavī kammavipāko ti?

Āmantā.

Paṭhamasṃ paṭhavī saṇṭhāti,⁴ pacchā sattā uppajjantīti?

Āmantā.

Paṭhamasṃ vipāko uppajjati, pacchā vipākapaṭilābhāya kammaṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭhavī sabbasattānaṃ kammavipāko ti?

¹ vikketuṃ, M.

² atha corāharaṇo, P.

³ kayirathammacco, P.

⁴ sandhāti, P.

Āmantā.

Sabbe sattā paṭhavim paribhuñjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbe sattā paṭhavim paribhuñjantīti?

Āmantā.

Atthi keci paṭhavim aparibhuñjitvā¹ parinibbāyantīti?²

Āmantā.

Atthi keci kammavipākaṃ akhepetvā parinibbāyantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Paṭhavī Cakkavattisattassa kammavipāko ti?

Āmantā.

Aññe sattā paṭhavim paribhuñjantīti?

Āmantā.

Cakkavattisattassa kammavipākaṃ aññe sattā paribhuñjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkavattisattassa kammavipākaṃ aññe sattā paribhuñjantīti?

Āmantā.

Cakkavattisattassa phassaṃ vedanaṃ saññaṃ cetanaṃ cittaṃ saddhaṃ viriyaṃ satīṃ samādhīṃ paññaṃ aññe sattā paribhuñjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Paṭhavī kammavipāko ti”?

Āmantā.

Nanu atthi issariyasamvattanikaṃ³ kammaṃ, adhipaccasamvattanikaṃ kammaṃ ti.

Āmantā.

Hañci atthi issariyasamvattanikaṃ kammaṃ, adhipaccasamvattanikaṃ kammaṃ, tena vata re vattabbe “Paṭhavī kammavipāko ti.”

Paṭhavī kammavipākakathā.

¹ pari°, K.

² aperi°, P.

³ oyam, M.K.

VII. 8.

1. Jarāmarañam vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyaṃ dukkhavedanīyaṃ adukkhamasukhavedanīyaṃ sukhāya vedanāya sampayuttaṃ dukkhāya vedanāya sampayuttaṃ adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttaṃ phassena sampayuttaṃ vedanāya sampayuttaṃ saññāya sampayuttaṃ cetanāya sampayuttaṃ cittaena sampayuttaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī, no vata re vattabbe “Jarāmarañam vipāko ti.”

2. Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Jarāmarañam vipāko, jarāmarañam sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jarāmarañam vipāko, jarāmarañam na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarañam akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarañam kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ na vattabbaṃ
“Kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti”?

Āmantā.

Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ na vattabbaṃ
“Akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ akusalānaṃ
dhammānaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ kusalānaṃ
dhammānaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ na vattabbaṃ
“Kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti”?

Āmantā.

Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ na vattabbaṃ
“Akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kusalānaṃ ca akusalānaṃ ca dhammānaṃ jarāmarā-
ṇaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Kusalānaṃ ca akusalānaṃ ca dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ
kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalānaṃ ca akusalānaṃ ca dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ
na vattabbaṃ “Kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti”?

Āmantā.

Kusalānaṃ ca akusalānaṃ ca dhammānaṃ jarāmarā-
ṇaṃ na vattabbaṃ “Akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko
ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Jarāmarāṇaṃ vipāko ti”?

Āmantā.

Nanu atthi dubbaṇṇasaṃvattanikaṃ kammaṃ, appā-
yukasaṃvattanikaṃ kammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi dubbaṇṇasaṃvattanikaṃ kammaṃ, appāyu-

kaṣaṃvattanikaṃ kammaṃ, tena vata re vattabbe “Jarā-maraṇaṃ vipāko ti.”

Jarāmarāṇaṃ vipāko ti kathā.

VII. 9.

1. N'atthi ariyadhammavipāko ti?

Āmantā.

Nanu mahapphalaṃ sāmāññaṃ, mahapphalaṃ brahmaññaṃ ti?

Āmantā.

Hañci mahapphalaṃ sāmāññaṃ, mahapphalaṃ brahmaññaṃ, no vata re vattabbe “N'atthi ariyadhammavipāko ti.”

2. N'atthi ariyadhammavipāko ti?

Āmantā.

Nanu atthi sotāpattiphalaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi sotāpattiphalaṃ, no vata re vattabbe “N'atthi ariyadhammavipāko ti.”

Nanu atthi sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahattaphalaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi arahattaphalaṃ, no vata re vattabbe “N'atthi ariyadhammavipāko ti.”

3. Sotāpattiphalaṃ na vipāko ti?

Āmantā.

Dānaphalaṃ na vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalaṃ na vipāko ti?

Āmantā.

Silaphalaṃ—pe—bhāvanāphalaṃ na vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahattaphalaṃ na vipāko ti?

Āmantā.

Dānaphalaṃ na vipāko ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Arahattaphalaṃ na vipāko ti?
 Āmantā.

Sīlaphalaṃ—pe—bhāvanāphalaṃ na vipāko ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 4. Dānaphalaṃ vipāko ti?
 Āmantā.

Sotāpattiphalaṃ vipāko ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Dānaphalaṃ vipāko ti?
 Āmantā.

Sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahat-
 taphalaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Sīlaphalaṃ—pe—bhāvanāphalaṃ vipāko ti?
 Āmantā.

Sotāpattiphalaṃ vipāko ti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 Bhāvanāphalaṃ vipāko ti?
 Āmantā.

Sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahat-
 taphalaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 5. Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ti?
 Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ—pe—arūpāvacaraṃ kusalaṃ
 savipākaṃ ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ kusalaṃ avipākaṃ ti?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ kusalaṃ avipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ kusalaṃ avipākaṃ ti?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ — pe — arūpāvacaraṃ kusalaṃ
avipākaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

6. Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti ?¹

Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti ?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ — pe — arūpāvacaraṃ kusalaṃ
savipākaṃ ācayagāmīti ?

Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti ?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti ?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti ?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti ?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ — pe — arūpāvacaraṃ kusalaṃ
savipākaṃ apacayagāmīti ?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

A r i y a d h a m m a v i p ā k a k a t h ā.

VII. 10.

1. Vipāko vipākadhammadhammo ti ?

Āmantā.

Tassa vipāko vipākadhammadhammo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Tassa vipāko vipākadhammadhammo ti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya, n'atthi
vaṭṭupacchedo, n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti ?

¹ °gāmin ti, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Vipāko ti vā vipākadhammadhammo ti vā, vipākadhammadhammo ti vā, vipāko ti vā, esese ekatṭhe same sabhāge tajjāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Vipāko ca vipākadhammadhammo ca, vipākadhammadhammo ca vipāko ca sahaḡatā sahaḡatā saṃsaṭṭhā saṃpayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Taṇṇēva akusalāṃ so akusalassa vipāko, taṇṇēva kusalaṃ so kusalassa vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Yen'eva cittaṇa pāṇaṃ haṇati, ten'eva cittaṇa niraye paccati : yen'eva cittaṇa dāṇaṃ deti, ten'eva cittaṇa sagge modatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “ Vipāko vipākadhammadhammo ti ” ?

Āmantā.

Nanu vipākā cattāro khandhā arūpino¹ aññaṃañña-paccayā ti?

Āmantā.

Hañci vipākā cattāro khandhā arūpino aññaṃañña-paccayā, tena vata re vattabbe “ Vipāko vipākadhammadhammo ti.”

Vipākadhammadhammo ti kathā.

¹ arūpā no, P.

Sattamo Vaggo.

Saṅgaho, Sampayutto, Cetasiko dhammo,
Cetasikaṃ dānaṃ, Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhati,
Ito dinnena tattha yāpentīti, Paṭhavi kammavipāko,
Jarāmarāṇaṃ vipāko, N'atthi ariyadhammavipāko ti,
Vipāko vipākadhammadhammo ti.

VIII. 1.

1. Cha gatiyo ti ?

Āmantā.

Nanu pañca gatiyo vuttā Bhagavatā, Nirayo, Tiracchānayani, Pettivisayo, Manussā, Devā ti ?

Āmantā.

Hañci pañca gatiyo vuttā Bhagavatā, Nirayo, Tiracchānayani, Pettivisayo, Manussā, Devā, no vata re vattabbe " Cha gatiyo ti."

2. Cha gatiyo ti ?

Āmantā.

Nanu Kālakañjakā¹ Asurā petānaṃ samānavañṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā petehi saha āvāhavivāhaṃ gacchantīti ?

Āmantā.

Hañci Kālakañjakā Asurā petānaṃ samānavañṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā petehi saha āvāhavivāhaṃ gacchanti, no vata re vattabbe " Cha gatiyo ti."

3. Cha gatiyo ti ?

Āmantā.

Nanu Vepacittiparisā Devānaṃ samānavañṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā Devehi saha āvāhavivāhaṃ gacchantīti ?

Āmantā.

Hañci Vepacittiparisā Devānaṃ samānavañṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā Devehi saha āvāhavivāhaṃ gacchanti, no vata re vattabbe " Cha gatiyo ti."

4. Cha gatiyo ti ?

Āmantā.

Nanu Vepacittiparisā pubbadevā ti ?

Āmantā.

Hañci Vepacittiparisā pubbadevā, no vata re vattabbe " Cha gatiyo ti."

5. Na vattabbaṃ " Cha gatiyo ti " ?

Āmantā.

¹ kālakatā, P.

Nanu atthi asurakāyo ti?

Āmantā.

Hañci atthi asurakāyo, tena vata re vattabbe "Cha gatiyo ti."

Gatīkathā.

VIII. 2.

1. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Kāmabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Rūpabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Arūpabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe "Atthi antarābhavo ti."

Rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe "Atthi antarābhavo ti."

4. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Pañcamī sā yonī, chaṭṭhamī sā gati, aṭṭhamī sā viññāṇa-
tṭhiti, dasamo so sattāvāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññā-
ṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhavo sattā jāyanti, jīyanti, miyanti, cavanti,
upapajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhavo atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhavo pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi kāmabhavo, kāmabhavo bhavo gati sattāvāso
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmabhavūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmabhavūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaḥhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppañjantīti?

Āmantā.

Antarābhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppañjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaḥhave atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Antarābhave atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaḥhavo pañcavokāraḥhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo pañcavokāraḥhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi rūpaḥhavo, rūpaḥhavo bhavo gati sattāvāso
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhīti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhīti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpaḥhavūpaḥḥaṃ kammaṃ ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpaḥḥaṃ kammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpaḥhavūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaḥhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppañjantīti?

Āmantā.

Antarābhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppañjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpabhavo atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Antarābhavo atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpabhavo pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atthi arūpabhavo, arūpabhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi arūpabhavūpaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi arūpabhavūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpabhavo sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajantīti?

Āmantā.

Antarābhavo sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpabhavo atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Antarābhavo atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpabhavo catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Sabbesaṃ ñeva sattānaṃ atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbesaṃ ñeva sattānaṃ n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci sabbesaṃ ñeva sattānaṃ n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

9. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Ānantarikassa¹ puggalassa atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

10. Na-ānantarikassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Ānantarikassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Na-ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirayūpagassa puggalassa — pe — asaññasattūpagassa puggalassa—pe—arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

11. Na-arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

¹ anantarikassa, P.S.; ānantariyassa, M.K.

Arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Na-arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Na vattabbaṃ “Atthi antarābhavo ti”?

Āmantā.

Nanu antarāparinibbāyī puggalo atthīti?

Āmantā.

Hanci antarāparinibbāyī puggalo atthi, tena vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

13. Antarāparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Upahaccaparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi upahaccabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarāparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Asaṃkhāraparinibbāyī puggalo—pe—asaṃkhāraparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi asaṃkhārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

A n t a r ā b h a v a k a t h ā .

VIII. 3.

1. Pañc'eva kāmagaṇā kāmādhātū ti?

Āmantā.

Nanu atthi tappaṭisaññutto¹ chando ti?

Āmantā.

Hañci atthi tappaṭisaññutto chando, no vata re vattabbe “Pañc'eva kāmagaṇā kāmādhātū ti.”

Nanu atthi tappaṭisaññutto rāgo, tappaṭisaññutto

¹ tappantisañ°, P.

chandarāgo, tappatīsaññutto saṅkappo, tappatīsaññutto rāgo, tappatīsaññutto saṅkapparāgo, tappatīsaññuttā pīti, tappatīsaññuttaṃ somanassaṃ, tappatīsaññuttaṃ pītiso-
manassan ti?

Āmantā.

Hañci atthi tappatīsaññuttaṃ pītiso-
manassan, no vata re vattabbe "Pañc'eva kāmagaṇā kāmādhātū ti."

2 Pañc'eva kāmagaṇā kāmādhātū ti?

Āmantā.

Manussānaṃ cakkhuṃ na kāmādhātūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussānaṃ soṭaṃ—pe—manussānaṃ ghānaṃ—pe—
manussānaṃ jivhā—pe—manussānaṃ kāyo—pe—manus-
sānaṃ mano na kāmādhātūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussānaṃ mano na kāmādhātūti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Pañca kāmagaṇā loke
Mano chaṭṭhā paveditā,
Ettha chandaṃ virājetvā
Evaṃ dukkhā pamuccatīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Manussānaṃ mano na
kāmādhātūti."

3. Pañc'eva kāmagaṇā kāmādhātū ti?

Āmantā.

Kāmagaṇā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yonī viññāṇa-
tṭhiti attabhāvaapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmagaṇūpagaṃ kaṃman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmagaṇūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmagaṇe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇā pañcavokārabhavo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇe Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasam-
buddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kāmadhātu bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni
viññāṇaṭṭhiti attabhāvaṇṇatīti ti ?

Āmantā.

5. Kāmaguṇā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭ-
ṭhiti attabhāvaṇṇatīti ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmadhātūpagaṃ kamman ti ?

Āmantā.

Atthi kāmaguṇūpagaṃ kamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmadhātūpagā sattā ti ?

Āmantā.

Atthi kāmaguṇūpagā sattā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppajjantīti ?

Āmantā.

Kāmaguṇā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppajjantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti ?

Āmantā.

Kāmaguṇā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātu pañcavokārabhavo ti ?

Āmantā.

Kāmaguṇā pañcavokārabhavo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātuyā Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Kāmaguṇā Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbam “Pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātūti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pañc'ime Bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā—pe—ghānaviññeyyā gandhā—pe—jivhāviññeyyā rasā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā; ime kho Bhikkhave pañca kāmaguṇā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātūti.

K ā m a g u ṇ a k a t h ā

VIII. 4.

1. Pañc'ev'āyatanā kāmā ti?

Āmantā.

Nanu atthi tappāṭisaññutto chando ti?

Āmantā.

Hañci atthi tappāṭisaññutto chando, no vata re vattabbe “Pañc'ev'āyatanā kāmā ti.”

Nanu atthi tappāṭisaññutto rāgo, tappāṭisaññutto chandarāgo, tappāṭisaññutto saṃkappo, tappāṭisaññutto rāgo, tappāṭisaññutto saṃkapparāgo, tappāṭisaññuttā pīti, tappāṭisaññuttaṃ somanassaṃ, tappāṭisaññuttaṃ pītisomanassaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi tappāṭisaññuttaṃ pītisomanassaṃ, no vata re vattabbe “Pañc'ev'āyatanā kāmā ti.”

2. Na vattabbam "Pañc'ev'āyatanā kāmā ti" ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—"Pañc'ime Bhikkhave kāmāguṇā. Katame pañca ? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā—pe—ghānaviññeyyā gandhā—pe—jivhāviññeyyā rasā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā ; ime kho Bhikkhave pañca kāmāguṇā ti." Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi pañc'ev'āyatanā kāmā ti.

3. Pañc'ev'āyatanā kāmā ti ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—"Pañc'ime Bhikkhave kāmāguṇā. Katame pañca ? Cakkhuviññeyyā rūpā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā ; ime kho Bhikkhave pañca kāmāguṇā. Api ca Bhikkhave nete kāmāguṇā nāma."

Te ariyassa vinaye vuccanti
Saṃkapparāgo purissassa kāmo.
Na te kāmā yāni citrāni loke
Saṃkapparāgo purisassa kāmo.
Tiṭṭhanti citrāni tath'eva loke,
Ath'ettha² dhīrā vinayan ti chandan ti."

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam "Pañc'ev'āyatanā kāmā ti."

K ā m a k a t h ā .

VIII. 5.

1. Rūpino dhammā rūpadhātūti ?

Āmantā.

¹ nām' ete, P.M.

² ath'etta, P.S., atth'ettha, M.

Rūpaṃ bhavo gati sattāvāso samsāro yonī viññāṇaṭṭhiti
attabhāvaapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjanti-
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Rūpadhātu bhavo gati—pe—attabhāvaapaṭilābho ti?

Āmantā.

Rūpaṃ bhavo gati—pe—attabhāvaapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpadhātūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi rūpūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpadhātūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi rūpūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppajjanti ti?

Āmantā.

Rūpe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjan-
tīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇan ti?

Āmantā.

Rūpe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātu pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Rūpaṃ pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpino dhammā rūpadhātu, kāmadhātuyā atthi rūpan ti?

Āmantā.

Sā va kāmadhātu, sā rūpadhātūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va kāmadhātu, sā rūpadhātūti?

Āmantā.

Kāmaabhavena samannāgato puggalo dvīhi bhavehi samannāgato hoti kāmaabhavena ca rūpaabhavena cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātukathā.

VIII. 6.

1. Arūpino dhammā arūpadhātūti?

Āmantā.

Vedanā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi vedanūpagam kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi vedanūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanāya sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavaṃti upapajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanāya atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arūpadhātu bhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Vedanā bhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi arūpadhātūpagāṃ kaṃman ti?

Āmantā.

Atthi vedanūpagāṃ kaṃman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi arūpadhātūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi vedanūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppañjantīti?

Āmantā.

Vedanāya sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti up-
pañjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātuyā atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan
ti?

Āmantā.

Vedanāya atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātu catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Vedanā catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpino dhammā arūpadhātu, kāmadhātuyā atthi vedanā
saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Āmantā.

Sā va kāmadhātu, sā arūpadhātūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va kāmadhātu, sā arūpadhātūti?

Āmantā.

Kāmadhavaṇa samannāgato puggalo dvīhi bhaveli sa-
mannāgato hoti kāmadhavaṇa ca arūpadhavaṇa cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpino dhammā rūpadhātu, arūpino dhammā arūpa-
dhātu, kāmadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇan ti?

Āmantā.

Sā va kāmādhātu, sā rūpadhātu, sā arūpadhātūti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Sā va kāmādhātu, sā rūpadhātu, sā arūpadhātūti?

Āmantā.

Kāmabbhavana samannāgato puggalo tihi bhavehi samannāgato hoti kāmabbhavana ca rūpabbhavana ca arūpabbhavana cāti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Arūpadhātukathā.

VIII. 7.

1. Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatanaṇ ti?

Āmantā.

Atthi tattha gandhāyatanaṇ ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi tattha jivhāyatanaṇ ti?

Āmantā.

Atthi tattha rasāyatanaṇ ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi tattha kāyāyatanaṇ ti?

Āmantā.

Atthi tattha phoṭṭhabbāyatanaṇ ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. N'atthi tattha gandhāyatanaṇ ti?

Āmantā.

N'atthi tattha ghānāyatanaṇ ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

N'atthi tattha rasāyatanaṇ ti?

Āmantā.

N'atthi tattha jivhāyatanaṇ ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

N'atthi tattha phoṭṭhabbāyatanaṇ ti?

Āmantā.

N'atthi tattha kāyāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi tattha cakkhāyatanan, atthi rūpāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha ghāṇāyatanan, atthi gandhāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha cakkhāyatanan, atthi rūpāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanan, atthi rasāyatanan—pe—
atthi tattha kāyāyatanan, atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi tattha sotāyatanan, atthi saddāyatanan—pe—
—atthi tattha manāyatanan, atthi dhammāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha ghāṇāyatanan, atthi gandhāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha manāyatanan, atthi dhammāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanan, atthi rasāyatanan—pe—
atthi tattha kāyāyatanan, atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi tattha ghāṇāyatanan, n'atthi gandhāyatanan
ti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanan, n'atthi rūpāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha ghāṇāyatanan, n'atthi gandhāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanan, n'atthi saddāyatanan—pe—
atthi tattha manāyatanan, n'atthi dhammāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi tattha jivhāyatanan, n'atthi rasāyatanan—pe—
—atthi tattha kāyāyatanan, n'atthi phoṭṭhabbāyatanan
ti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanan, n'atthi rūpāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha kāyāyatanam, n'atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?
Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanam, n'atthi saddāyatanam—pe—
atthi tattha manāyatanam, n'atthi dhammāyatanan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

7. Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanam, tena
cakkhunā tam rūpam passatīti?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatanam, atthi gandhāyatanam, tena
ghānena tam gandham ghāyatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanam, tena
cakkhunā tam rūpam passatīti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam, tāya
jivhāya tam rasam sāyati—pe—atthi tattha kāyāyatanam,
atthi phoṭṭhabbāyatanam, tena kāyena tam phoṭṭhabbam
phusatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

8. Atthi tattha sotāyatanam, atthi saddāyatanam—pe
—atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanam, tena
manena tam dhammam vijānātīti?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatanam, atthi gandhāyatanam, tena
ghānena tam gandham ghāyatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanam, tena
manena tam dhammam vijānātīti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam—pe—
atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanam, tena
kāyena tam phoṭṭhabbam phusatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

9. Atthi tattha ghānāyatanam, atthi gandhāyatanam,
na ca tena ghānena tam gandham ghāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanam, na ca
tena cakkhunā tam rūpam passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha ghāṇāyatanam, atthi gandhāyatanam, na ca tena ghāṇena taṃ gandham ghāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanam, atthi saddāyatanam—pe—
atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanam, na ca tena manena taṃ dhammam vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam—pe—
—atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanam, na ca tena kāyena taṃ phoṭṭhabbam phusatīti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanam, na ca tena cakkhunā taṃ rūpam passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanam,
na ca tena kāyena taṃ phoṭṭhabbam phusatīti?

Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanam, atthi saddāyatanam—pe—
atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanam, na ca tena manena taṃ dhammam vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Atthi tattha ghāṇāyatanam, atthi gandhāyatanam,
tena ghāṇena taṃ gandham ghāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha mūlagandho sārāgandho tacāgandho patta-
gandho pupphagandho phalagandho āmagandho visa-
gandho ¹ sugandho duggandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam, tāya
jivhāya taṃ rasam sāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha mūlaraso khandharaso ² tacaraso pattaraso
puppharaso phalaraso ambilaṃ madhuraṃ tittakaṃ kaṭu-
kaṃ loṇiyaṃ khāriyaṃ lambilaṃ ³ kaśāvo sādū asādūti?

¹ vissagandho, P.S.S₂.

² gandharaso, P.

³ lavanaṃ, P.S.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Atthi tattha kāyāyatanāṃ, atthi phoṭṭhabbāyatanāṃ, tena kāyena taṃ phoṭṭhabbāṃ phusatīti ?

Āmantā.

Atthi tattha kakkhaḷaṃ mudukaṃ saṇḍhaṃ pharusāṃ sukhasamphassaṃ dukkhasamphassaṃ garukaṃ lahukaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Na vattabbaṃ “ Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti ” ?

Āmantā.

Nanu atthi tattha ghāṇanimittaṃ jivhānimittaṃ kāyanimittan ti ?

Āmantā.

Hañci atthi tattha ghāṇanimittaṃ jivhānimittaṃ kāyanimittaṃ, tena vata re vattabbe “ Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti.”

Rūpadhātuyā āyatanakathā.

VIII. 8.

1. Atthi rūpaṃ arūpesūti ?

Āmantā.

Rūpabhavo rūpagatī rūpasattāvāso rūpasamsāro rūpayoni rūpattabhāvapaṭilābho ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu arūpabhavo arūpagatī arūpasattāvāso arūpasamsāro arūpayoni arūpattabhāvapaṭilābho ti ?

Āmantā.

Hañci arūpabhavo arūpagatī arūpasattāvāso arūpasamsāro arūpayoni arūpattabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “ Atthi rūpaṃ arūpesūti.”

2. Atthi rūpaṃ arūpesūti ?

Āmantā.

Pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu catuvokārabhavo—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci catuvokārabhavo — pe — attabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Atthi rūpaṃ arūpesūti.”

3. Atthi rūpaṃ rūpadhātuyā, so ca rūpabhavo rūpagati—pe—rūpattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca rūpabhavo rūpagati—pe—rūpattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpaṃ rūpadhātuyā, so ca pañcavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca pañcavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca arūpabhavo arūpagati—pe—arūpattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpadhātuyā, so ca arūpabhavo arūpagati—pe—arūpattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpadhātuyā, so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi rūpaṃ arūpesūti?

Āmantā.

Nanu rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “Atthi rūpaṃ arūpesūti.”

6. Rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā, atthi rūpaṃ arūpesūti?

Āmantā.

Kānānaṃ nissaraṇaṃ nekkhammaṃ vuttaṃ Bhagavatā, atthi nekkhammesu kāmā, atthi anāsavesu āsavā,¹ atthi apariyāpannesu pariyaṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āruppe rūpakathā.

VIII. 9.

1. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhī, no vata re vattabbe “Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti.”

2. Kusalena cittaena samuṭṭhito phasso kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

¹ P.S.S. omit “atthi anāsavesu āsavā.”

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalam sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalam anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhito phasso kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalam anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhī—pe—paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Yam kiñci kusalena cittaena samuṭṭhitam rūpaṃ, sabban tam¹ kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—

¹ santam, P.; samantam, S.

paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu — pe — vāyodhātu kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam rūpāyatanam abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṇa rūpaṇa abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu abyākata ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṇa rūpaṇa abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṇa rūpaṇa anārammaṇam kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam rūpāyatanam anārammaṇam kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṇa rūpaṇa anārammaṇam kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anārammaṇā kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam rūpāyatanam anārammaṇam abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṇa rūpaṇa anārammaṇam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—

gandhāyatanāṃ, rasāyatanāṃ, phoṭṭhabbāyatanāṃ—pe—
—paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anā-
rammaṇā abyākātā ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ kāyakammaṇi rūpaṇi
anārammaṇāṇi abyākatan ti?

Na h'evaṇi vattabbe—pe—

8. Kusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ kāyakammaṇi rūpaṇi
phassavippayuttaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ rūpāyatanāṃ phassavip-
payuttaṃ kusalan ti?

Na h'evaṇi vattabbe—pe—

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ kāyakammaṇi rūpaṇi
phassavippayuttaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ saddāyatanāṃ—pe—
gandhāyatanāṃ, rasāyatanāṃ, phoṭṭhabbāyatanāṃ—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu — pe — vāyodhātu
phassavippayuttā kusalā ti?

Na h'evaṇi vattabbe—pe—

9. Kusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ rūpāyatanāṃ phass-
avippayuttaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ kāyakammaṇi rūpaṇi
phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṇi vattabbe—pe—

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ saddāyatanāṃ—pe—
gandhāyatanāṃ, rasāyatanāṃ, phoṭṭhabbāyatanāṃ—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu — pe — vāyodhātu
phassavippayuttā abyākātā ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ kāyakammaṇi rūpaṇi
phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṇi vattabbe—pe—

10. Kusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ kāyakammaṇi rūpaṇi
anārammaṇāṇi phassavippayuttaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam saddāyatanaṃ—pe—
gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anārammaṇā phassavippayuttā kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Kusalena cittena samuṭṭhitam rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitam saddāyatanaṃ—pe—
gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anārammaṇā phassavippayuttā abyakatā ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhī, no vata re vattabbe “Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalan ti.”

13. Kusalena cittaena samuṭṭhito phasso kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, satī, samādhī—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhito phasso kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, satī, samādhī—pe—paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Yaṃ kiñci kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpaṃ, sabbaṃ taṃ kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

—Yathā kāyakammaṃ, tathā vacīkammaṃ ti.—

16. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Sarāmmaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhī?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe “Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ ti.”

17. Akusalena cittaṇa samuṭṭhito [phasso akusalo sarammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Akusalaṇa cittaṇa samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṇa cittaṇa samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Akusalaṇa cittaṇa samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Akusalaṇa cittaṇa samuṭṭhito phasso akusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṇa cittaṇa samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalāṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—papīdhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Yaṃ kiñci akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpaṃ, sabbaṃ taṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

20. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā papīdhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā papīdhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā papīdhī, no vata re vattabbe “Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti.”

21. Akusalena cittaena samuṭṭhito phasso akusalo sarammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—papīdhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—papīdhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—papīdhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—papīdhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

22. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ akusalam anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhito phasso akusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ akusalam anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicīkicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalam anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

23. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ akusalam ti?

Āmantā.

Yam kiñci akusalena cittaṇa samuṭṭhitam rūpaṃ, sabbaṃ tam akusalam ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

24. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ akusalam ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam rūpāyatanam akusalam ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ akusalam ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam, paṭhaviḍhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

25. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam rūpāyatanam abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,
lohitam—pe—sedo abyākato ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

26. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanam anārammaṇam akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam,
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci,
assu, lohitam—pe—sedo anārammaṇo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

27. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanam anārammaṇam abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,
lohitam—pe—sedo anārammaṇo abyākato ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

28. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ rūpāyatanam phassa-vippayuttaṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam, path-
avīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,
lohitaṃ—pe—sedo phassavippayutto akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

29. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ rūpāyatanam phas-
savippayuttaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
pathavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,
lohitaṃ—pe—sedo phassavippayutto abyākato ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

30. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ rūpāyatanam anāram-
maṇam phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam, paṭha-
vidhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,
lohitaṃ — pe — sedo anārammaṇo phassavippayutto
akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

31. Akusalena cittena samuṭṭhitam rūpāyatanam anā-
rammaṇam phassavippayuttam abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ
anārammaṇam phassavippayuttam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,
lohitaṃ—pe—sedo anārammaṇo phassavippayutto abyā-
kato ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ
anārammaṇam phassavippayuttam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

32. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ kusalam pi akusalam
pīti”?

Āmantā.

Nanu kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalam pi akusalam
pīti?

Āmantā.

Hañci kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalam pi akusalam
pi, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ kusalam pi akusalam
pīti.”

33. Rūpaṃ kusalam pi akusalam pīti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam kusalam pi akusalam pīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ kusalam pi akusalam pīti?

Āmantā.

Sotāyatanam—pe—ghāṇāyatanam, jivhāyatanam, kāy-
āyatanam, rūpāyatanam, saddāyatanam, gandhāyatanam,

rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ, paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejo dhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo kusalo pi akusalo pīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

34. Kāyo rūpaṃ, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Mano rūpaṃ, manokammaṃ rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mano arūpaṃ, manokammaṃ arūpaṃ ti?

Āmantā.

Kāyo arūpaṃ, kāyakammaṃ arūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ, kāyakammaṃ arūpaṃ ti?

Āmantā.

Mano rūpaṃ, manokammaṃ arūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mano arūpaṃ, manokammaṃ arūpaṃ ti?

Āmantā.

Kāyo arūpaṃ, kāyakammaṃ arūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

35. Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ rūpaṃ ti, cakkhaviññāṇaṃ rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Sotāyatanaṃ rūpaṃ ti, sotaviññāṇaṃ rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Ghāṇāyatanaṃ rūpaṃ ti, ghāṇaviññāṇaṃ rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Jivhāyatanaṃ rūpaṃ ti, jivhāviññāṇaṃ rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Kāyāyatanam rūpan ti, kāyaviññānam rūpan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

36. Rūpam kamman ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cetanāham Bhikkhave kamman vadāmi, cetayitvā kamman karoti kāyena vācāya manasā ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Rūpam kamman ti.”

37. Rūpam kamman ti ?¹

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Kāye vā Ānanda sati kāya-sañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ, vācāya vā Ānanda sati vacīsañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ, mane vā Ānanda sati mano-sañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Rūpam kamman ti.”

38. Rūpam kamman ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tividhā Bhikkhave kāya-sañcetanā akusalam kāyakammaṃ dukkhindriyaṃ² dukkhavipākam, catubbidhā Bhikkhave vacīsañcetanā akusalam vacīkammaṃ dukkhindriyaṃ dukkhavipākam, tividhā Bhikkhave manosañcetanā akusalam manokammaṃ dukkhindriyaṃ dukkhavipākam ; tividhā Bhikkhave kāya-sañcetanā kusalam kāyakammaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākam, catubbidhā Bhikkhave vacīsañcetanā kusalam vacīkammaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākam, tividhā Bhikkhave manosañcetanā kusalam manokammaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

¹ Sec. 37 is repeated in P.S.S.₂.

² dukkhudrayam, M.K.

Tena hi na vattabbaṃ “Rūpaṃ kamman ti.”

39. Rūpaṃ kamman ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sacāyaṃ¹ Ānanda samiddhi moghapuriso Pāṭaliputtassa² paribbājakassa evaṃ puṭṭho evaṃ byākareyya ‘Sañcetaniyaṃ āvuso Pāṭaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā sukhavedaniyaṃ sukhaṃ so vedayati,³ sañcetaniyaṃ āvuso Pāṭaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā dukkhavedaniyaṃ dukkhaṃ so vedayati, sañcetaniyaṃ āvuso Pāṭaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā adukkhamasukhavedaniyaṃ adukkhamasukhaṃ so vedayatīti,’ evaṃ byākaramāno kho Ānanda samiddhi moghapuriso Pāṭaliputtassa paribbājakassa sammābyākaramāno byākareyyāti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Rūpaṃ kamman ti.”

Rūpaṃ kamman ti kathā.

VIII. 10.

1. N’atthi rūpajīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

N’atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā ti?

Āmantā.

Hañci atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, no vata re vattabbe “N’atthi jīvitindriyaṃ ti.”

¹ sacāhaṃ, P.S.₂.

² Potaliputtassa, P.S.S.₂.

³ vediyati, P.S.S.₂.

2. Atthi arūpīnaṃ dhammānaṃ āyutṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, atthi arūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyutṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, atthi rūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyutṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, n'atthi rūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Atthi arūpīnaṃ dhammānaṃ āyutṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, n'atthi arūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ rūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ arūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ rūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ arūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Rūpīnaṃ ca arūpīnaṃ ca dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ ca arūpīnaṃ ca dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpīnaṃ ca arūpīnaṃ ca dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ rūpajīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ ca arūpīnaṃ ca dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ arūpajīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. N'atthi rūpajīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Nirodhaṃ samāpannassa n'atthi jīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyaṃ, no vata re vattabbe “N'atthi rūpajīvitindriyaṃ ti.”

7. Nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpannaṃ ti?

Saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ ti.

Nirodhaṃ samāpannassa atthi saṃkhārakkhandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpannassa atthi saṃkhārakkhandho ti?

Āmantā.

Nirodhaṃ samāpannassa atthi vedanākkhandho—pe—
saññākkhandho—pe—viññāpakkhando ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpannassa atthi vedanākkhandho—pe—
saññākkhandho—pe—viññāpakkhando ti?

Āmantā.

Na nirodhasamāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. N'atthi rūpajīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Asaññasattānaṃ n'atthi jīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattānaṃ atthi jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci asaṇṇasattānaṃ atthi jīvitindriyaṃ, na vata re vattabbe "N'atthi rūpajīvitindriyaṃ ti."

9. Asaṇṇasattānaṃ atthi jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpannaṃ ti?

Samkhārakkhandhapariyāpannaṃ ti.

Asaṇṇasattānaṃ atthi samkhārakkhandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaṇṇasattānaṃ atthi samkhārakkhandho ti?

Āmantā.

Asaṇṇasattānaṃ atthi vedanākkhandho—pe—saṇṇākkhandho—pe—viññāṇakkhandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaṇṇasattānaṃ atthi vedanākkhandho—pe—saṇṇākkhandho—pe—viññāṇakkhandho ti?

Āmantā.

Pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Uppattesiyeṇa cittaṇa samuṭṭhitaṃ jīvitindriyaṃ uppattesiye citte bhijjamāṇe ekadesaṃ bhijjatīti?

Āmantā.

Uppattesiyeṇa cittaṇa samuṭṭhito phasso uppattesiye citte bhijjamāṇe ekadeso bhijjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppattesiyeṇa cittaṇa samuṭṭhito phasso uppattesiye citte bhijjamāṇe anavaseso bhijjatīti?

Āmantā.

Uppattesiyeṇa cittaṇa samuṭṭhitaṃ jīvitindriyaṃ uppattesiye citte bhijjamāṇe anavasesaṃ bhijjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Dve jīvitindriyāṇi?

Āmantā.

Dvīhi jīvitehi jīvati, dvīhi maraṇehi mīyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jīvitindriyakathā

VIII. 11.

1. Kammahetu ¹ Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Kammahetu sotāpanno sotāpattiphalā parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammahetu Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Kammahetu sakadāgāmī—pe—anāgāmī anāgāmiphalā parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kammahetu sotāpanno sotāpattiphalā na parihāyatīti ?

Āmantā.

Kammahetu Arahā arahattā na parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammahetu sakadāgāmī—pe—anāgāmī anāgāmiphalā na parihāyatīti ?

Āmantā.

Kammahetu Arahā arahattā na parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kammahetu Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Pāpātipātakammasa hetūti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adinnādānakammasa hetu—pe—kāmesu micchācāra-kammasa hetu, musāvādakammasa hetu, piṣuṇavācā-kammasa hetu, pharusavācākammasa hetu, samphappalāpakammasa hetu, mātughātakammasa hetu, pitu-ghātakammasa hetu, arahantaghātakammasa hetu, rubhiruppādakammasa hetu, saṃghabhedakammasa he-tūti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamassa kammasa hetūti ?

Handa hi Arahantānaṃ abbhācikkhatīti.

¹ Kammap hetu, P.S.₂.

Arahantānaṃ abbhācikkhanakammassa hetu Arahā
arahattā parihāyatīti?

Āmantā.

Ye keci Arahantānaṃ abbhācikkhanti, sabbe te ara-
hattaṃ sacchikarontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammahetukathā.

Chagatiyo, Antarābhavo, Pañc'eva kāmagaṇā kāmā-
dhātu,

Pañc'ev' āyatanā kāmā, Rūpino dhammā rūpadhātu,

Arūpino dhammā arūpadhātu, Saḷāyataniko attabhāvo
rūpadhātuyā,

Atthi rūpaṃ arūpesu, Rūpaṃ kammaṃ, Rūpajīvitindri-
yaṃ, Kammahetu parihāyatīti.

Aṭṭhamo Vaggo.

IX. 1.

1. Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ ti?

Āmantā.

Nanu saṃkhāre aniccato manasikaroto saññojanā pahiyantīti?

Āmantā.

Hañci saṃkhāre aniccato manasikaroto saññojanā pahiyanti, no vata re vattabbe “Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ ti.”

2. Nanu saṃkhāre dukkhato—pe—rogato gaṇḍato¹ sallato aghato ābādhato parato palokato² itito upaddavato bhayato upasaggato calato pabhaṇiguto adhuvato³ atānato alepato asaraṇato asaraṇibhūtatoriccato⁴ tucchato⁵ suṇṇato anattato ādīnavato—pe—vipariṇāmadhammato manasikaroto saññojanā pahiyantīti?

Āmantā.

Hañci saṃkhāre vipariṇāmadhammato manasikaroto saññojanā pahiyanti, no vata re vattabbe “Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ ti.”

3. Saṃkhāre ca aniccato manasikaroti, nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhāre ca aniccato manasikaroti, nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhāre ca dukkhato—pe—rogato—pe—vipariṇāmadhammato manasikaroti, nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhāre ca vipariṇāmadhammato manasikaroti, nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti?

¹ gaṇḍhato, P.S.₂.

² parolokato, P.S.S.₂.

³ adduvato, P.

⁴ dittato, P.S.₂.

⁵ kucchato, P.

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samodhānam hotīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Na vattabbam “Ānisaṃsadassāvissa saññojanānam pahānan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu nibbāue sukhānupassī viharati sukhasāññī¹ sukhapāṭi-saṃvedī satatam samitam abbokiṇṇam² cetasā adhimuccamāno paññāya pariyogāhamāno ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi ānisaṃsadassāvissa saññojanānam pahānan ti.

Ānisaṃsakathā.

IX. 2.

1. Amatārammaṇam saññojanan ti?

Āmantā.

Amatam saññojanīyam ganthanīyam³ oghanīyam yoga-nīyam nīvaraṇīyam parāmaṭṭham upādānīyam saṃkilesikan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu amatam asaññojanīyam aganthanīyam—pe—asaṃkilesikan ti?

Āmantā.

Hañci amatam asaññojanīyam aganthanīyam—pe—asaṃkilesikam, no vata re vattabbe “Amatārammaṇam saññojanan ti.”

2. Amatam ārabha rāgo uppajjatīti?

Āmantā.

Amatam rāgaṭṭhānīyam rajanīyam kamanīyam madanīyam⁴ bandhanīyam mucchanīyam ti?

¹ sukhasam, P.S.S₂.

² abbhokiṇṇam, P.S.S₂.

³ gandhanīyam, P.S.S₂.

⁴ rammanīyam, P.S.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu amataṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci amataṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyaṃ, no vata re vattabbe “Amataṃ ārabba rāgo uppajjati.”

3. Amataṃ ārabba doso uppajjati?

Āmantā.

Amataṃ dosaṭṭhānīyaṃ kopaṭṭhānīyaṃ paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu amataṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopaṭṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci amataṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopaṭṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ, no vata re vattabbe “Amataṃ ārabba doso uppajjati.”

4. Amataṃ ārabba moho uppajjati?

Āmantā.

Amataṃ mohaṭṭhānīyaṃ aññāpakaraṇaṃ acakkhukaraṇaṃ paññānirodhiyaṃ vigātapakkhiyaṃ anibbānaṣaṃvattanikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu amataṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāpakaraṇaṃ na acakkhukaraṇaṃ paññāvuḍḍhiyaṃ¹ avigātapakkhiyaṃ nibbānaṣaṃvattanikaṃ ti?

Āmantā.

Hañci amataṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāpakaraṇaṃ —pe— nibbānaṣaṃvattanikaṃ, no vata re vattabbe “Amataṃ ārabba moho uppajjati.”

5. Rūpaṃ ārabba saññojanā uppajjanti, rūpaṃ saññojanīyaṃ—pe—saṃkilesikaṃ ti?

¹ paññāratthīyaṃ, P.S.S₂. ; paññābuddhiyaṃ, M.

Āmantā.

Amataṃ ārabba saññojanā uppajjanti, amataṃ saññojanīyaṃ—pe—saṃkilesikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ ārabba rāgo uppajjati, rūpaṃ rāgaṭṭhānīyaṃ—pe—mucchanīyaṃ ti?

Āmantā.

Amataṃ ārabba rāgo uppajjati, amataṃ rāgaṭṭhānīyaṃ—pe—mucchanīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ ārabba doso uppajjati, rūpaṃ dosaṭṭhānīyaṃ—pe—paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Āmantā.

Amataṃ ārabba doso uppajjati, amataṃ dosaṭṭhānīyaṃ—pe—paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ ārabba moho uppajjati, rūpaṃ mohaṭṭhānīyaṃ—pe—anibbānaṣaṃvattanikaṃ ti?

Āmantā.

Amataṃ ārabba moho uppajjati, amataṃ mohaṭṭhānīyaṃ—pe—anibbānaṣaṃvattanikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Amataṃ ārabba saññojanā uppajjanti, amataṃ asaññojanīyaṃ aganthanīyaṃ anoghanīyaṃ ayoganiyaṃ anīvaraṇīyaṃ aparāmaṭṭhaṃ anupādānīyaṃ asaṃkilesikaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabba saññojanā uppajjanti, rūpaṃ asaññojanīyaṃ aganthanīyaṃ—pe—asaṃkilesikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Amataṃ ārabba rāgo uppajjati, amataṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabba rāgo uppajjati, rūpaṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Amataṃ ārabba doso uppajjati, amataṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopatṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabba doso uppajjati, rūpaṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopatṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Amataṃ ārabba moho uppajjati, amataṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāṇakaraṇaṃ—pe—nibbānaṃ vattanikaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabba moho uppajjati, rūpaṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāṇakaraṇaṃ—pe—nibbānaṃ vattanikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattaṃ “Amatārammaṇaṃ saññojanaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Nibbānaṃ nibbānato sañjānāti, nibbānaṃ nibbānato sañjānitvā nibbānaṃ maññati, nibbānaṃ maññati, nibbānato maññati, nibbānaṃ meti maññati, nibbānaṃ abhinandatīti.”

Atth'eva suttantaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi amatārammaṇaṃ saññojanaṃ ti.

A m a t ā r a m m a ṇ a k a t h ā .

IX. 3.

1. Rūpaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu u'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Hañci u'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Rūpaṃ sārammaṇaṃ ti.”

2. Phasso sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo
—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā, cetanā, cittaṃ, saddhā, viriyaṃ,
sati, samādhī, paññā, rāgo, doṣo, moho, māno, diṭṭhi, vici-
kicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ
sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇi-
dhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo
—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Rūpaṃ sārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo
—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso sārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—
paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, u'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo
—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Vedanā, saññā—pe—anottappaṃ sārammaṇaṃ, n'atthi
tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ sārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu rūpaṃ sappaccayaṃ ti?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ sappaccayaṃ, tena vata re vattabbe
“Rūpaṃ sārammaṇaṃ ti.”

Rūpaṃ sārammaṇaṃ ti kathā.

IX. 4.

1. Anusayā anārammaṇā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasauññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ anārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasauññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kāmarāgānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo ti?

Āmantā.

Kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo, kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭighānusayo, mānānusayo, diṭṭhānusayo, vicikicchānusayo, bhavarāgānusayo, avijjānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ anārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho—pe—avijjānīvaraṇaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Avijjānusayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Avijjānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo ti?

Āmantā.

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā anārammaṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?

Āmantā.

Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo, avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ “Anusayā anārammaṇā ti”?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Atthi tesam anusayānaṃ ārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi anusayā anārammaṇā ti.

10. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Atthi tassa rāgassa ārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rāgo anārammaṇo ti.

Anusayā anārammaṇā ti kathā.

IX. 5.

1. Ñāpaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ñāpaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Paññā, paññindriyaṃ, paññābalaṃ, sammādiṭṭhi, dhammavicayasambojjhaṅgo anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paññā, paññindriyaṃ, paññābalaṃ, sammādiṭṭhi, dhammavicayasambojjhaṅgo sarammaṇo ti?

Āmantā.

Ñāpaṃ sarammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ñāpaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Kataṇakkhandhapariyāpannaṃ ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ ti.

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ñāpaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā anārammaṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā sarammaṇā ti?

Āmantā.

Ñāpaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ sarammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ anārammaṇaṃ, paññā saṃkkārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Arahā cakkhuvīññāṇasamaṅgī “ñāṇīti” vattabbo ti?

Āmantā.

Atthi tassa ñāṇassa ārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti.

6. Arahā cakkhuvīññāṇasamaṅgī “paññavā ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Atthi tāya paññāya ārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi paññā anārammaṇā ti.

Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti kathā.

IX. 6.

1. Atitārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu atitārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atitārammaṇaṃ, no vata re vattabbe “Atitārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti.”

Atītārammaṇaṃ¹ anārammaṇaṃ ti, micchā : hañci vā pana anārammaṇaṃ, no vata re vattabbe "Atītārammaṇaṃ ti : " anārammaṇaṃ atītārammaṇaṃ ti, micchā.

2. Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ² ti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti."

A t ī t ā r a m m a ṇ a k a t h ā .

IX. 7.

1. Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu anāgatārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anāgatārammaṇaṃ, no vata re vattabbe "Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti."

Anāgatārammaṇaṃ anārammaṇaṃ ti, micchā : hañci vā pana anārammaṇaṃ, no vata re vattabbe "Anāgatārammaṇaṃ ti : " anārammaṇaṃ anāgatārammaṇaṃ ti, micchā.

2. Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti."

3. Paccuppannaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

¹ M. inserts cittaṃ after atītārammaṇaṃ.

² P. omits sec. 2.

Atītaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, atītārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Anāgataṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, anāgatārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu atītārammaṇaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Hañci atītārammaṇaṃ n'atthi, tena vata re vattabbe “Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti.”

A n ā g a t ā r a m m a ṇ a k a t h ā .

IX. 8.

1. Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitan ti?

Āmantā.

Sabbaṃ cittaṃ vicārānupatitaṃ, pītānupatitaṃ, sukkhānupatitaṃ, dukkhānupatitaṃ, somanassānupatitaṃ,

domanassānupatitaṃ, upekkhānupatitaṃ, saddhānupatitaṃ, viriyānupatitaṃ, satānupatitaṃ, samādhānupatitaṃ, paññānupatitaṃ, rāgānupatitaṃ, doṣānupatitaṃ —pe— anottappānupatitaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti?

Āmantā.

Nanu atthi avitakko vicāraṃatto samādhīti?

Āmantā.

Hañci atthi avitakko vicāraṃatto samādhī, no vata re vattaḃbe “Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti.”

3. Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti?

Āmantā.

Nanu atthi avitakko avicāro samādhīti?

Āmantā.

Hañci atthi avitakko avicāro samādhī, no vata re vattaḃbe “Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti.”

4. Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti?

Āmantā.

Nanu tayo samādhī vuttā Bhagavatā, savitakko savicāro samādhī, avitakko vicāraṃatto samādhī, avitakko avicāro samādhīti?

Āmantā.

Hañci tayo samādhī vuttā Bhagavatā, savitakko savicāro samādhī, avitakko vicāraṃatto samādhī, avitakko avicāro samādhī, no vata re vattaḃbe “Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti.”

Vitakkānupatitakathā.

IX. 9.

1. Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo ti?

Āmantā.

Sabbaso ¹ phusayato phassavipphāro saddo, sabbaso

¹ sabbato, P.

vedayato vedanāvippahāro saddo, sabbaso sañjānato saññāvipphāro saddo, sabbaso cetayato cetanāvippahāro saddo, sabbaso cintayato cittavippahāro saddo, sabbaso sarato sativippahāro saddo, sabbaso pajānato paññāvippahāro saddo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavippahāro saddo ti?

Āmantā.

Vitakkavippahāro saddo sotaviññeyyo, sotasmim paṭihaññati, sotassa āpātham¹ āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu vitakkavippahāro saddo na sotaviññeyyo, na sotasmim paṭihaññati, na sotassa āpātham āgacchatīti?

Āmantā.

Hañci vitakkavippahāro saddo na sotaviññeyyo, na sotasmim paṭihaññati, na sotassa āpātham āgacchatī, no vata re vattabbe “Sabbaso vitakkayato vicārayato vitak-kavippahāro saddo ti.”

Vitakkavippahārasaddakathā.

IX. 10.

1. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Aphassakassa vācā, avedanakassa vācā, asaññakassa vācā, acetanakassa vācā, acittakassa vācā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa vācā, savedanakassa vācā, sasañña-kassa vācā, sacetanakassa vācā, sacittakassa vācā ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa—pe—sacittakassa vācā, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa vācā ti.”

2. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Anāvaṭṭantassa vācā, anābhogassa vācā—pe—apaṇida-
hantassa vācā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu āvaṭṭantassa vācā, ābhogassa vācā—pe—paṇida-
hantassa vācā ti?

Āmantā.

Hañci āvaṭṭantassa vācā, ābhogassa vācā—pe—paṇida-
hantassa vācā, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa
vācā ti.”

3. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Nanu vācā cittasamuṭṭhānā cittena saha jātā cittena
saha ekuppādā ti?

Āmantā.

Hañci vācā cittasamuṭṭhānā cittena saha jātā cittena
saha ekuppādā, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa
vācā ti.”

4. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Na bhaṇitukāmo bhaṇatī, na kathetukāmo katheti, na
ālapitukāmo ālapatī, na voharitukāmo voharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu bhaṇitukāmo bhaṇatī, kathetukāmo katheti,
ālapitukāmo ālapatī, voharitukāmo voharatīti?

Āmantā.

Hañci bhaṇitukāmo bhaṇatī, kathetukāmo katheti, ālapi-
tukāmo ālapatī, voharitukāmo voharatī, no vata re vattabbe
“Na yathā cittassa vācā ti.”

5. Na vattabbaṃ “Na yathā cittassa vācā ti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci “aññaṃ bhaṇissāmīti” aññaṃ bhaṇatī,
“aññaṃ kathessāmīti” aññaṃ katheti, “aññaṃ ālapas-
sāmīti” aññaṃ ālapatī, “aññaṃ voharissāmīti” aññaṃ
voharatīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci “aññaṃ bhaṇissāmīti” aññaṃ bhaṇatī,

“aññaṃ kathessāmiti” aññaṃ katheti, “aññaṃ ālapasāmiti” aññaṃ ālapati, “aññaṃ voharissāmiti” aññaṃ voharati, tena vata re vattabbe “Na yathā cittassa vācā ti.”

Na yathā cittassa vācā ti kathā.

IX. 11.

1. Na yathā cittassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Aphassakassa kāyakammaṃ, avedanakassa kāyakammaṃ, asaṇṇakassa kāyakammaṃ, acetanakassa kāyakammaṃ, acittakassa kāyakamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa kāyakammaṃ, savedanakassa kāyakammaṃ, sasaṇṇakassa kāyakammaṃ, sacetanakassa kāyakammaṃ, sacittakassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa—pe—sacittakassa kāyakammaṃ, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakamman ti.”

2. Na yathā cittassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Anāvaṭṭantassa kāyakammaṃ, anābhogassa kāyakammaṃ—pe—apaṇidāhantassa kāyakamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu āvaṭṭantassa kāyakammaṃ, ābhogassa kāyakammaṃ—pe—paṇidāhantassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Hañci āvaṭṭantassa kāyakammaṃ, ābhogassa kāyakammaṃ—pe—paṇidāhantassa kāyakammaṃ, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakamman ti.”

3. Na yathā cittassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Nanu kāyakammaṃ cittasamuṭṭhānaṃ cittena saha jātaṃ cittena saha ekuppādan ti?

Āmantā.

Hañci kāyakammaṃ cittasamuṭṭhānaṃ cittaṇa saba jātaṃ cittaṇa saba ekuppādaṃ, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakammaṇ ti.”

4. Na yathā cittassa kāyakammaṇ ti?

Āmantā.

Na abhikkamitukāmo abhikkamati, na paṭikkamitukāmo paṭikkamati, nā āloketukāmo āloketi, na viloketukāmo viloketi, na sammiñjitukāmo sammiñjeti, na pasāretukāmo pasāretīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu abhikkamitukāmo abhikkamati, paṭikkamitukāmo paṭikkamati, āloketukāmo āloketi, viloketukāmo viloketi, sammiñjitukāmo sammiñjeti, pasāretukāmo pasāretīti?

Āmantā.

Hañci abhikkamitukāmo abhikkamati, paṭikkamitukāmo paṭikkamati, āloketukāmo āloketi, viloketukāmo viloketi, sammiñjitukāmo sammiñjeti, pasāretukāmo pasāreti, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakammaṇ ti.”

5. Na vattabbaṃ “Na yathā cittassa kāyakammaṇ ti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci “aññatra gacchissāmīti” aññatra gacchati—pe—“annaṃ pasāressāmīti” aññaṃ pasāretīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci “aññatra gacchissāmīti” aññatra gacchati—pe—“aññaṃ pasāressāmīti” aññaṃ pasāreti, tena vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakammaṇ ti.”

Na yathā cittassa kāyakammaṇ ti kathā.

IX. 12.

1. Atītena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgatan ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṇ-
gataṃ abbhataṅgataṃ, no vata re vattabbe “Atītena
samannāgato ti.”

2. Anāgatenā samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ
anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ
anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe “Anā-
gatenā samannāgato ti.”

3. Atītena rūpakkhandhena samannāgato, anāgatenā
rūpakkhandhena samannāgato, paccuppannena rūpak-
khandhena samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi rūpakkhandhehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītehi pañcahi khandhehi samannāgato, anāgatehi
pañcahi khandhehi samannāgato, paccuppannehi pañcahi
khandhehi samannāgato ti?

Āmantā.

Paññarasahi khandhehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītena cakkhāyatanena samannāgato, anāgatenā
cakkhāyatanena samannāgato, paccuppannena cakkhāya-
tanena samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi cakkhāyatanehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītehi dvādasahi āyatanehi samannāgato, anāgatehi
dvādasahi āyatanehi samannāgato, paccuppannehi dvā-
dasahi āyatanehi samannāgato ti?

Āmantā.

Chattips' āyatanehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atītāya cakkhudhātuyā samannāgato, anāgatāya
cakkhudhātuyā samannāgato, paccuppannāya cakkhu-
dhātuyā samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi cakkhudhātūhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atitāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato, anāgatāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato, paccuppannāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato ti?

Āmantā.

Catupaññāsadhātūhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atitena cakkhundriyena samannāgato, anāgatena cakkhundriyena samannāgato, paccuppannena cakkhundriyena samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi cakkhundriyehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atitehi bāvisat' indriyehi samannāgato, anāgatehi bāvisat' indriyehi samannāgato, paccuppannehi bāvisat' indriyehi samannāgato ti?

Āmantā.

Chasaṭṭh' indriyehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ "Atitānāgatehi samannāgato ti"?

Āmantā.

Nanu atthi aṭṭhavimokkhajhāyī catunnaṃ jhānānaṃ nikāmalābhī, catunnaṃ anupubbavīhārasamāpattīnaṃ lābhī ti?

Āmantā.

Hañci atthi aṭṭhavimokkhajhāyī catunnaṃ jhānānaṃ nikāmalābhī, catunnaṃ anupubbavīhārasamāpattīnaṃ lābhī, tena vata re vattabbe "Atitānāgatehi samannāgato ti."

Atitānāgatapaccuppannakathā.

Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ, Amatāramaṇaṃ saññojanaṃ,

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, Anusayā anārammaṇā, evameva
 ñāṇaṃ,
 Atītānāgatārammaṇaṃ cittaṃ, Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānu-
 patitaṃ,
 Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo,
 Na yathā cittaassa vācā, tath'eva kāyakammaṃ, Atītānā-
 gatehi samannāgato ti.

Navamo Vaggo.

X. 1.

1. Uppattesiye pañca khandhe aniruddhē kiriyā pañca khandhā uppajjantīti?

Āmantā.

Dasannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, dasa khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dasannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, dasa khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Uppattesiye pañca khandhe aniruddhē kiriyā cattāro khandhā uppajjantīti?

Āmantā.

Navannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, nava khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Navannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, nava khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Uppattesiye pañca khandhe aniruddhē kiriyā nānaṃ uppajjantīti?

Āmantā.

Channaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, cha khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Channaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, cha khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Uppattesiye pañca khandhe niruddhe maggo uppaj-jatīti?

Āmantā.

Mato maggaṃ bhāveti, kālaṃkato maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhakathā.

X. 2.

1. Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannā-hāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti.”

2. Sammāvācā maggo ti?

Āmantā.

Sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇi-dhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Sammāvācā maggo ti.”

3. Sammākamanto—pe—sammā-ājīvo maggo ti?

Āmantā.

Sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇi-dhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā — pe — paṇidhi, no vata re vattabbe "Sammā-ājīvo maggo ti."

4. Sammādiṭṭhi maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā — pe — paṇidhī?

Āmantā.

Sammāvācā maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā — pe — paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Sammādiṭṭhi maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā — pe — paṇidhī?

Āmantā.

Sammākammanto — pe — sammā-ājīvo maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā — pe — paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

5. Sammāsaṃkappo — pe — sammāvāyāmo — pe — sammāsati — pe — sammāsamādhī maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā — pe — paṇidhī?

Āmantā.

Sammāvācā maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā — pe — paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Sammāsamādhī maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā — pe — paṇidhī?

Āmantā.

Sammākammanto — pe — sammā-ājīvo maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā — pe — paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

6. Sammāvācā maggo, sā ca anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā — pe — paṇidhī?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi maggo, sā ca anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā — pe — paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Sammāvācā maggo, sā ca anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā — pe — paṇidhī?

Āmantā.

Sammāsaṃkappo — pe — sammāvāyāmo — pe — sammā-

sati—pe—sammāsamādhī maggo, so ca anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo, so ca anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsamkappo, sammāvāyāmo, sammāsati—pe—sammāsamādhī maggo, so ca anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Na vattabbam “Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti”?

Āmantā.

Nanu sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo maggo ti?

Āmantā.

Hañci sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo maggo, tena vata re vattabbe “Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti.”

Rūpaṃ maggo ti kathā.

X. 3.

1. Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Nanu pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no vata re vattabbe “Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti.”

Nanu pañca¹ viññāṇā purejātavatthukā purejātārammaṇā, ajjhattikavatthukā bāhirārammaṇā, asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇā, nānāvatthukā, nānāram-

¹ phassa, P.S.S₂.

maṇā, na aññamaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti,¹
 na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti,
 na abbokiṇṇā² uppajjanti, na apubbaṃ acarimaṃ uppaj-
 janti, na aññamaññassa samanantarā uppajjanti—pe—
 nanu pañca viññāṇā anābhogā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā anābhogā, no vata re vattabbe
 “Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti.”

2. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññā-
 ñaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññā-
 ñaṇ ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññā-
 ñaṇ ti,” atth'eva suttanta ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇaṇ
 ti,” atth'eva suttanta ti?

Āmantā.

Hañci “cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviñ-
 ñāṇaṇ ti,” atth'eva suttanta, no vata re vattabbe “Cakkhuñ
 ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇaṇ ti.”

3. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ atitānāgataṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

¹ paccanubhavanti, P.S.S₂.

² abbhokiṇṇā, P.S₂.

Cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabba vedanaṃ ārabba saññāṃ ārabba cetanaṃ ārabba cittaṃ ārabba cak-
khuṃ ārabba—pe—kāyaṃ ārabba saddaṃ ārabba—pe
—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, mano-
viññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cak-
khuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, mano-
viññāṇaṃ atītānagataṃ ārabba uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cak-
khuviññāṇaṃ atītānagataṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, mano-
viññāṇaṃ phassaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba
· uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhu-
viññāṇaṃ phassaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba
uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi
maggabhāvanā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu
cakkhunā rūpaṃ disvā na nimittagāhī hoti nānubyañja-
naggāhī—pe—sotena saddaṃ sutvā—pe—ghānena gan-
dhaṃ ghāyitvā—pe—jivhāya rasaṃ sāyitvā—pe—kāyena
phoṭṭhabbaṃ phusitvā na nimittagāhī hoti nānubyañja-
naggāhī ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti.

Pañcaviññāṇasamaṅgissa maggakathā.

X. 4.

1. Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti?

Āmantā.

Nanu pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no vata re vattabbe "Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti."

Nanu pañca viññāṇā purejātavatthukā purejātārammaṇā, ajjhattikavatthukā bāhirārammaṇā, asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇā, nānāvatthukā nānārammaṇā, na aññāmaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti, na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokiṇṇā uppajjanti, na apubbaṃ acarimaṃ uppajjanti, na aññāmaññassa samanantarā uppajjanti—pe—nanu pañca viññāṇā anābhogā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā anābhogā, no vata re vattabbe "Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti."

2. Cakkhuvīññāṇaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Cakkhuvīññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuvīññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuvīññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuvīññāṇan ti?

Āmantā.

"Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuvīññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

"Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuvīññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth’eva suttanto, no vata re vattabbe “Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.”

3. Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabba vedanaṃ ārabba saññāṃ ārabba cetanaṃ ārabba cittaṃ ārabba cak-khuṃ ārabba—pe—kāyaṃ ārabba saddaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, manoviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, manoviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabba uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, manoviññāṇaṃ phassaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu

cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hoti—pe—sotena saddaṃ sutvā—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti.

Pañca viññāṇā kusalā pīti kathā.

X. 5.

1. Pañca viññāṇā sābhogā ti?

Āmantā.

Nanu pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no vata re vattabbe “Pañca viññāṇā sābhogā ti.”

Nanu pañca viññāṇā purejātavattukā purejātārammaṇā, ajjhattikavattukā bāhirārammaṇā, asambhinnavattukā asambhinnārammaṇā, nānāvattukā nānārammaṇā, na aññamaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti, na asamannābhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokiṇṇā uppajjanti, na apubbaṃ acarimaṃ uppajjanti, nanu pañca viññāṇā na aññamaññassa samanantarā uppajjantīti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā na aññamaññassa samanantarā uppajjanti, no vata re vattabbe “Pañca viññāṇā sābhogā ti.”

2. Cakkhuvīññāṇaṃ sābhogaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhuvīññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuvīññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti ?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth'eva suttanto ti ?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Hañci “cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.”

3. Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ ti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ atītānagataṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ ti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabba vedanaṃ ārabba saññaṃ ārabba cetanaṃ ārabba cittaṃ ārabba cakkhuṃ ārabba—pe—kāyaṃ ārabba saddaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ sābhogaṃ, manoviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ, cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ sābhogaṃ, manoviññāṇaṃ atītānagataṃ ārabba uppajjatīti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ, cakkhuviññāṇaṃ atītānagataṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ sābhogaṃ, manoviññāṇaṃ phassaṃ
ārabha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabha uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ, cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ
ārabha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabha uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Pañca viññāṇā sābhogā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu
cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimit-
taggāhī hoti—pe—sotena saddaṃ sutvā—pe—kāyena
phoṭṭhabbaṃ phusitvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimit-
taggāhī hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañca viññāṇā sābhogā ti.

S ā b h o g a k a t h ā.

X. 6.

1. Maggasamaṅgī dvīhi silehi samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī dvīhi phassehi dvīhi vedanāhi dvīhi sañ-
ñāhi dvīhi cetanāhi dvīhi cittehi dvīhi saddhāhi dvīhi viri-
yehi dvīhi satīhi dvīhi samādhīhi dvīhi paññāhi samannā-
gato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Maggasamaṅgī lokiyena sīlena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena phassena lokiyāya vedanāya
lokiyāya saññāya lokiyāya cetanāya lokiyena cittena
lokiyāya saddhāya lokiyena viriyena lokiyāya satiyā
lokiyena samādhinā lokiyāya paññāya samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sīlena
samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca phassena samannāgato—pe—lokiyāya ca lokuttarāya ca paññāya samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyena sīlena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī puthujjano ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Maggasamaṅgī lokiyāya sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya sammādiṭṭhiyā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyāya sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena sammāsamkappena — pe — lokiyena sammāvāyāmena—pe—lokiyāya sammāsatiyā—pe—lokiyena sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyena sammākammantena — pe — lokiyena sammā-ājīvena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya sammādiṭṭhiyā—pe—lokiyena sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammādiṭṭhiyā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamkappena—pe—lokiyena ca lokuttarena ca sammāvāyā-

mena—pe—lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāsatiyā—pe—lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammā-kammantena—pe—maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammā-ājīvena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammādiṭṭhiyā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammā-ājīvena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamkappena—pe—lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabham “Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato ti.”?

Āmantā.

Lokiye sīle niruddhe maggo uppajjatīti?

Āmantā.

Dussīlo¹ khaṇḍasīlo chinna-sīlo maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato ti.

Dvīhi sīlehīti kathā.

X. 7.

1. Sīlaṃ acetasikaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—kāyāyatanaṃ—pe—rūpāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

¹ dussalo, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ acetasikaṃ ti?

Āmantā.

Phasso acetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ acetasikaṃ ti?

Āmantā.

Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—
viriyaṃ—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā acetasikā
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Phasso cetasiko ti?

Āmantā.

Sīlaṃ cetasikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—
viriyaṃ—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā cetasikā ti?

Āmantā.

Sīlaṃ cetasikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sīlaṃ acetasikaṃ ti?

Āmantā.

Aniṭṭhaphalaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu iṭṭhaphalaṃ ti?

Āmantā.

Hañci iṭṭhaphalaṃ, no vata re vattabbe “Sīlaṃ acetasikaṃ ti.”

4. Saddhā iṭṭhaphalā, saddhā cetasikā ti?

Āmantā.

Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ cetasikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā iṭṭhaphalā, paññā
cetasikā ti?

Āmantā.

Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ cetasikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ acetasikaṃ ti?

Āmantā.

Saddhā iṭṭhaphalā, saddhā acetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ acetasikaṃ ti?

Āmantā.

Viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā iṭṭhaphalā, paññā acetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sīlaṃ acetasikaṃ ti?

Āmantā.

Aphalaṃ avipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphalaṃ savipākaṃ ti?

Āmantā.

Hañci saphalaṃ savipākaṃ, no vata re vattabbe “Sīlaṃ acetasikaṃ ti.”

7. Cakkhāyatanam acetasikaṃ avipākaṃ ti?

Āmantā.

Sīlaṃ acetasikaṃ avipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāyatanam—pe—kāyāyatanam—pe—rūpāyatanam—
pe—phoṭṭhabbāyatanam acetasikaṃ avipākaṃ ti?

Āmantā.

Sīlaṃ acetasikaṃ avipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Sīlaṃ acetasikaṃ savipākaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam acetasikaṃ savipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ acetasikaṃ savipākaṃ ti?

Āmantā.

Sotāyatanam—pe—kāyāyatanam—pe—rūpāyatanam—
pe—phoṭṭhabbāyatanam acetasikaṃ savipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Sammāvācā acetasikā ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi acetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāvācā acetasikā ti?

Āmantā.

Sammāsaṅkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-sati—pe—sammāsamādhi acetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo acetasiko ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi acetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammā-ājīvo acetasiko ti?

Āmantā.

Sammāsaṅkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-sati—pe—sammāsamādhi acetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Sammādiṭṭhi cetasikā ti?

Āmantā.

Sammāvācā cetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi cetasikā ti?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsaṅkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-sati—pe—sammāsamādhi cetasiko ti?

Āmantā.

Sammāvācā cetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsamādhi cetasiko ti?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Na vattabbam "Sīlam acetasikan ti"?

Āmantā.

Sīle uppajjitvā niruddhe dussīlo¹ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sīlam acetasikan ti.

Sīlam acetasikan ti kathā.

X. 8.

1. Sīlaṃ na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—kāyāyatanaṃ
—pe—rūpāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaṃpe—pe—

Sīlaṃ na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Phassa na cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaṃpe—pe—

Sīlaṃ na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—
viriyam—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā na cittaṇu-
parivattīti ?

Na h'evaṃ vattaṃpe—pe—

2. Phassa cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Sīlaṃ cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaṃpe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—
viriyam—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā cittaṇupari-
vattīti ?

Āmantā.

Sīlaṃ cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaṃpe—pe—

3. Sammāvācā na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi na cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaṃpe—pe—

Sammāvācā na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Sammāsaṅkappo—pe—sammānvāyāmo—pe—sammā-
sati—pe—sammāsamādhi na cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaṃpe—pe—

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo na cittaṇupari-
vattīti ?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi na cittānuparivattitī ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammā-ājīvo na cittānuparivattitī ?

Āmantā.

Sammāsaṅkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-sati—pe—sammāsamādhi na cittānuparivattitī ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sammādiṭṭhi cittānuparivattitī ?

Āmantā.

Sammāvācā cittānuparivattitī ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi cittānuparivattitī ?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cittānuparivat-titī ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsaṅkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-sati—pe—sammāsamādhi cittānuparivattitī ?

Āmantā.

Sammāvācā cittānuparivattitī ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsamādhi cittānuparivattitī ?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cittānuparivat-titī ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbam “Sīlaṃ na cittānuparivattitī” ?

Āmantā.

Sīle uppajjitvā niruddhe dussīlo * hotitī ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sīlaṃ na cittānuparivattitī.

Sīlaṃ na cittānuparivattitī kathā.

X. 9.

1. Samādānahetukam sīlam vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Samādānahetuko phasso vaḍḍhati, vedanā vaḍḍhati, saññā vaḍḍhati, cetanā vaḍḍhati, cittaṃ vaḍḍhati, saddhā vaḍḍhati, viriyaṃ vaḍḍhati, sati vaḍḍhati, samādhi vaḍḍhati, paññā vaḍḍhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Samādānahetukam sīlam vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Latā viya vaḍḍhati, māluvā viya vaḍḍhati, rukkho viya vaḍḍhati, tiṇaṃ viya vaḍḍhati, muñjapuñjo viya vaḍḍhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Samādānahetukam sīlam vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Sīlam samādiyitvā kāmavitakkaṃ vitakkentassa byāpādavitaṅkaṃ vitakkentassa vihiṃsāvitaṅkaṃ vitakkentassa sīlam vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samodhānam hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samodhānam hotīti ?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Cattār'imāni Bhikkhave suvidūra vidūrāni. Katamāni cattārī ? Labhaṇ ca Bhikkhave paṭhavī ca, idaṃ paṭhamam suvidūra vidūram—pe—tasmiṃ satam dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva sūtaṃ ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇitā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Ārāmaropā vanaropā—pe—
Dhammaṭṭhā sīlasampannā
Te janā saggagāmino ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti.

Samādānahetukakathā.

X. 10.

1. Viññatti sīlaṃ ti?

Āmantā.

Pāṇātipātā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adinnādānā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmesu micchācārā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Musāvādā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abbhivādanam sīlaṃ, paccuṭṭhānam¹ sīlaṃ, añjalikammaṃ sīlaṃ, sāmīcikkammaṃ sīlaṃ, āsanābhihāro sīlaṃ, seyyābhihāro sīlaṃ, pādodakābhihāro sīlaṃ, pādakathaliyābhihāro sīlaṃ, nahāne² piṭṭhiparikammaṃ sīlaṃ ti?

¹ paccupaṭṭhānam, P.M.

² nhāne, M.K.

Āmantā.

Pāpātīpātā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbam “ Viññatti sīlan ti.”

Dussīlyan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi viññatti sīlan ti. '

Viññatti sīlan ti kathā.

X. 11.

1. Aviññatti dussīlyan ti ?

Āmantā.

Pāpātīpāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adinnādānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmesu micchācāro ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Musāvādo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Pāpakammaṃ samādiyivā dānaṃ dadantassa puñ-
ṇaṃ ca apuññaṃ ca ubho vaḍḍhantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puññaṃ ca apuññaṃ ca ubho vaḍḍhantīti ?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samo-
dhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samo-
dhānaṃ hotīti ?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappanītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappanītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūraṇi. Katamāni cattāri? Labhaṇ ca Bhikkhave paṭhavi ca, idaṃ paṭhamam suvidūravidūram—pe—tasmā satam dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva sut-tanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappanītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

3. Pāpakammaṃ samādiyivā cīvaraṃ dadantassa, piṇḍapātaṃ dadantassa, senāsanam dadantassa, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa, abhivādanārahassa abhivādentassa, paccuṭṭhānārahassa paccuṭṭhentassa, añjalikammārahassa añjalikammaṃ karontassa, sammicikammārahassa sammicikammaṃ karontassa, āsanārahassa āsanam dadantassa, maggārahassa maggaṃ dadantassa puññaṃ ca apuññaṃ ca ubho vaḍḍhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puññaṃ ca apuññaṃ ca ubho vaḍḍhantīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samo-dhānam hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samo-dhānam hotīti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappanītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappanītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—"Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Kataṇṇhāni cattāri? Labhaṇ ca Bhikkhave paṭhavī ca, idaṃ paṭhamam suvidūravidūram —pe—tasmā satam dhammo asabbhi ārakā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam "Kusalākusalā sāvajjānavajjā hinappaṇitā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvam āgacchantīti."

4. Na vattabbam "Aviññatti dussīyan ti"?

Āmantā.

Nanu pāpakammam samādinno āsīti?

Āmantā.

Hañci pāpakammam samādinno āsi, tena vata re vattabbe "Aviññatti dussīyan ti."

Aviññatti dussīyan ti kathā.

Maggasamaṅgissa rūpam maggo, Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā,

Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pi, Pañca viññāṇā sābbogā,

Maggasamaṅgī dvīhi silehi samannāgato, Silam aceta-sikam,

Silam na cittānuparivatti, Samādānāhetukam silam vaḍḍhati,

Viññatti silam, Aviññatti dussīyan ti.

Dasamo Vaggo.

Dutiyapaṇṇāsako.

Niyāmasaṃgahagatānisamsatā atthi pañcavokārabhavo maggasamaṅgissa¹ no pañcavokārabhavo.

¹ maggasamaṅgī, P.S.S.₂; nirodho maggasamaṅgī, M.

XI. 1.

1. Anusayā abyākatā ti?

Āmantā.

Vipākābyākatā kiriyābyākatā rūpaṃ nibbānaṃ cakkhā-
yatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kāmarāgānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasañ-
ñojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ
abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo—pe—kāmacchandanīvaraṇaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paṭighānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Paṭighaṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ paṭighasaññojanaṃ
abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭighaṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ paṭighasaññojanaṃ
akusalan ti?

Āmantā.

Paṭighānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Mānānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Māno mānapariyuṭṭhānaṃ mānasaññojanaṃ abyākatan
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Māno mānapariyuṭṭhānaṃ mānasaññojanaṃ akusalan
ti?

Āmantā.

Mānānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Diṭṭhānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Diṭṭhi diṭṭhogho diṭṭhiyogo diṭṭhipariyutthānaṃ diṭṭhi-saññojanaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhi diṭṭhogho diṭṭhiyogo diṭṭhipariyutthānaṃ diṭṭhi-saññojanaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Diṭṭhānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Vicikicchānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Vicikicchā vicikicchāpariyutthānaṃ vicikicchāsañño-janaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vicikicchā vicikicchāpariyutthānaṃ vicikicchāsañño-janaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Vicikicchānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Bhavarāgānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Bhavarāgo bhavarāgapariyutthānaṃ bhavarāgasañño-janaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bhavarāgo bhavarāgapariyutthānaṃ bhavarāgasañño-janaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Bhavarāgānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Avijjānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyutthānaṃ avijjā-saññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyutthānaṃ avijjā-saññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Avijjānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ “Anusayā abyākatā ti”?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi anusayā abyākatā ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rāgo abyākato ti.

10. Anusayā ahetukā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ — pe — phoṭṭhab-
bāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgānusayo ahetuko ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasañño-
janaṃ—pe—kāmarāganīvaraṇaṃ ahetukan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasañño-
janaṃ—pe—kāmarāganīvaraṇaṃ sahetukan ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo sahetuko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭighānusayo—pe—mānānusayo, diṭṭhānusayo, vici-
kicchānusayo, bhavarāgānusayo — pe — avijjānusayo
ahetuko ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjā-
saññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ ahetukan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho—pe—avijjānīvaraṇaṃ sahetukan ti?
Āmantā.

Avijjānusayo sahetuko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Na vaṭṭabbaṃ “Anusayā ahetukā ti”?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anusayā tena hetunā sahetukā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi anusayā ahetukā ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Rāgo tena hetunā sahetuko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rāgo ahetuko ti.

12. Anusayā cittavippayuttā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgānusayo cittavippayutto ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanivaraṇaṃ cittavippayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo—pe—kāmacchandanivaraṇaṃ cittasampayuttan ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo cittasampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Kāmarāgānusayo cittavippayutto ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Samkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, viññāṇakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Kāmarāgānusayo samkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto ti?

Āmantā.

Kāmarāgo samkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo samkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo samkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Kāmarāgānusayo samkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto, kāmarāgo samkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Āmantā.

Samkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Paṭighānusayo, mānānusayo, diṭṭhānusayo, vicikicchānusayo, bhavarāgānusayo, avijjānusayo cittavippayutto ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo—pe—avijjānīvaranaṃ cittavippayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho avijjāyogo—pe—avijjānīvarapaṇa citta-sampayuttan ti?

Āmantā.

Avijjānusayo cittasampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Avijjānusayo cittavippayutto ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto ti?

Āmantā.

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittavippayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto, avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

20. Na vattabbam “Anusayā cittavippayuttā ti”?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anusayā tena cittena sampayuttā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Tena hi anusayā cittavippayuttā ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Rāgo tena cittena sampayutto ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Tena hi rāgo cittavippayutto ti.

Tisso pi anusayakathā.

XI. 2.

1. Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbam “ñāṇī ti”?

Āmantā.

Rāge vigate na vattabbam “vītarāgo ti”?

Na h'evam vattabbe—pe—

Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbam “ñāṇī ti”?

Āmantā.

Dose vigate—pe—mohe vigate—pe—kilese vigate na vattabbam “Nikkilesa ti”?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Rāge vigate vattabbam “vītarāgo ti”?

Āmantā.

Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbam “ñāṇī ti”?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dose vigate—pe—mohe vigate—pe—kilese vigate vattabbaṃ “ nikkileso ti ” ?

Āmantā.

Aññāne vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbaṃ “ ñāṇī ti ” ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Aññāne vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbaṃ “ ñāṇī ti ” ?

Āmantā.

Atītena ñāṇena ñāṇī, niruddhena vigatena paṭipassadhena ñāṇena ñāṇī ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ñāṇakathā.

XI. 3.

1. Ñāṇaṃ cittavippayuttan ti ?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ñāṇaṃ cittavippayuttan ti ?

Āmantā.

Paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ sammādiṭṭhi dhamma-vicayasambojjhaṅgo cittavippayutto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ sammādiṭṭhi dhamma-vicayasambojjhaṅgo cittasampayutto ti ?

Āmantā.

Ñāṇaṃ cittasampayuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ñāṇaṃ cittavippayuttan ti ?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpannan ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti.

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Nāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittavippayuttan ti?

Āmantā.

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittavippayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Nāṇaṃ saṃkhārakkhāndhapariyāpannaṃ cittasampayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittavippayuttan, paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho ekadeso cittasampayutto, ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Nāṇaṃ cittavippayuttan ti”?

Āmantā.

Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī “ñāṇī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Nāṇaṃ tena cittaena sampayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi nāṇaṃ cittavippayuttan ti.

Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī “paññavā ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Paññā tena cittaena sampayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi paññā cittavippayuttā ti.

Nāṇaṃ cittavippayuttan ti kathā.

XI. 4.

1. “Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Ayaṃ samudayo ti” vācaṃ bhāsato “ayaṃ samudayo ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Ayaṃ nirodho ti” vācaṃ bhāsato “ayaṃ nirodho ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Ayaṃ maggo ti” vācaṃ bhāsato “ayaṃ maggo ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. “Ayaṃ samudayo ti” vācaṃ bhāsato na ca “ayaṃ samudayo ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhan ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

“Ayaṃ nirodho ti” vācaṃ bhāsato na ca “ayaṃ nirodho ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

“Ayaṃ maggo ti” vācaṃ bhāsato na ca “ayaṃ maggo ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. “Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Rūpaṃ aniccaṃ ti” vācaṃ bhāsato “rūpaṃ aniccaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

“Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ aniccaṃ ti” vācaṃ bhāsato “viññāṇaṃ aniccaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. “Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Rūpaṃ anattā ti” vācaṃ bhāsato “rūpaṃ anattā ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

“Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ anattā ti” vācaṃ bhāsato “viññāṇaṃ anattā ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. "Rūpaṃ aniccan ti" vācaṃ bhāsato na ca "rūpaṃ aniccan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

"Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ aniccan ti" vācaṃ bhāsato na ca "viññāṇaṃ aniccan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. "Rūpaṃ anattā ti" vācaṃ bhāsato na ca "rūpaṃ anattā ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

"Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ anattā ti" vācaṃ bhāsato na ca "viññāṇaṃ anattā ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. "Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

Īti¹ ca danti ca ruci² ca khanti³ ca ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

Idaṃ dukkhan ti kathā.

¹ iti, P.S.S₂.

² duti, M.; dūti, K.

³ cakkhan ti, M.

XI. 5.

1. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Iddhimayiko so āyu, iddhimayikā sā gati, iddhimayiko so attabhāvapaṭilābho ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Atītaṃ kappam tiṭṭheyya, anāgataṃ kappam tiṭṭheyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Dve kappe tiṭṭheyya, tayo kappe tiṭṭheyya, cattāro kappe tiṭṭheyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyya, asati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti ?

Sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti.

Hañci sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyya, no vata re vattabbe "Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti."

Asati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti.

Mato tiṭṭheyya, kālaṃkato tiṭṭheyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Uppanno phasso mā nirujjhīti labbhā iddhiyā pagga-hetun¹ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppannā vedanā—pe—uppannā saññā—pe—uppannā cetanā—pe—uppannaṃ cittaṃ—pe—uppannā saddhā—pe—uppannaṃ viriyaṃ—pe—uppannā sati—pe—uppanno

samādhī—pe—uppannā paññā mā nirujjhīti labbhā iddhiyā pagga-
hetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Iddhibalena samannāgato kammaṃ tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Rūpaṃ niccaṃ hotūti labbhā iddhiyā pagga-
hetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ
niccaṃ hotūti labbhā iddhiyā pagga-
hetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Iddhibalena samannāgato kammaṃ tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Jātidhammā sattā mā jāyimsūti¹ labbhā iddhiyā pagga-
hetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jarādhammā sattā mā jirimsu²—pe—byādhidhammā
sattā mā byādhiyimsu³—pe—marapadhammā sattā mā
mīyimsu⁴ labbhā iddhiyā pagga-
hetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Iddhibalena samannāgato kammaṃ
tiṭṭheyyāti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yassa kassaci Ānanda
cattāro iddhipādā bhāvitā bahulikatā yānikatā vatthukatā
anuṭṭhitā paricitaṃ susamāradhā, ākaṅkhamāno so Ānanda
kammaṃ vā tiṭṭheyya kappāvasesaṃ vā ti.” Atth'eva sut-
tanta ti?

Āmantā.

Tena hi iddhibalena samannāgato kammaṃ tiṭṭheyyāti.

7. Iddhibalena samannāgato kammaṃ tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Catunnaṃ Bhikkhave
dhammānaṃ n'atthi koci pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo
vā devo vā Māro vā Brahmā vā koci vā lokasmiṃ. Kata-
mesaṃ catunnaṃ? Jarādhammo mā jīvīti n'atthi koci

¹ jāyisuti, P.S.S₂.

² jītisu, P.S.S₂; jīyimsu, M.

³ byādhiyīsu, P.S.S₂.

⁴ mīyisu, P.S.

pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā Māro vā Brahmā vā koci vā lokasmiṃ, byādhidhammo mā byādhiyīti—pe—māraṇadhammo mā miyīti—pe—. Yāni kho pana tāni pubbe katāni pāpakāni kammāni saṃkilesikāni ponobhavikāni nissārāni¹ dukkhavipākāni āyatinaṃ jātijarāmarañiyāni, tesam vipāko mā nibbattīti n'atthi koci pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā Māro vā Brahmā vā koci vā lokasmiṃ ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabban "Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti."

Iddhibalakathā.

XI. 6.

1. Cittasantati samādhīti?

Āmantā.

Atītā cittasantati samādhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cittasantati samādhīti?

Āmantā.

Anāgatā cittasantati samādhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atītaṃ niruddhaṃ, anāgataṃ ajātaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ, anāgataṃ ajātaṃ, no vata re vattabbe "Cittasantati samādhīti."

2. Ekacittakkhaṇiko samādhīti?

Āmantā.

Cakkhuvīññāṇasamaṅgī samāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotaviññāṇasamaṅgī — pe — ghaṇaviññāṇasamaṅgī—pe
—jivhaviññāṇasamaṅgī—pe — kāyaviññāṇasamaṅgī—pe—

¹ saraṇāni, P.S.S.; nissarāni, M.; sadarāni, Morris, Aug. IV. 182. dukkhudrayāni, K.

akusalacittasamaṅgī—pe—rāgasahagatacittasamaṅgī—pe—
— dosasahagatacittasamaṅgī—pe—mohasahagatacitta-
samaṅgī—pe—anottappasahagatacittasamaṅgī samāpanno
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Cittasantati samādhīti?

Āmantā.

Akusalacittasantati samādhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgasahagatā—pe—dosasahagatā—pe—mohasahagatā
—pe—anottappasahagatā cittasantati samādhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Cittasantati samādhīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Ahaṃ kho āvuso Nigaṇṭha¹
pahomi aniṇṇamāno² kāyena abhāsamāno vācaṃ satta ratt-
indivāni ekantasukhapāṭisaṃvedī viharitun ti.” Atth'eva
suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cittasantati samādhīti.

Samādhikathā.

XI. 7.

1. Dhammaṭṭhitatā parinipphannā³ ti?

Āmantā.

Tāya ṭhitatā parinipphannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya ṭhitatā parinipphanna ti?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass' antakiriya, n'atthi vaṭṭ-
ūpacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ Nigaṇṭho, K.

² anicchamāno. P.

³ parinibbānā, P.S.S.

2. Rūpassa ñhitatā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya ñhitatā parinipphannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya ñhitatā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass'antakiriyā, n'atthi vaṭṭū-pacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Vedanāya ñhitatā—pe—saññāya ñhitatā—pe—saṃ-khārānaṃ ñhitatā—pe—viññāṇassa ñhitatā parinipphannā² ti?

Āmantā.

Tāya ñhitatā parinipphannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass' antakiriyā n'atthi vaṭṭū-pacchedo n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammaññhitatākathā.

XI. 8.

1. Aniccatā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya aniccatāya aniccatā parinipphannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya aniccatāya aniccatā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass'antakiriyā, n'atthi vaṭṭū-pacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Jarā parinipphannā² ti?

Āmantā.

Tāya jarāya jarā parinipphannā ti?

¹ parinibbannā, P.

² parinipphannā, P.S.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya jarāya jarā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass'antakiriya, n'atthi vaṭṭu-pacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Maraṇaṃ parinipphannaṃ ti?

Āmantā.

Tassa maraṇassa maraṇaṃ parinipphannaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa maraṇassa maraṇaṃ parinipphannaṃ ti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhass'antakiriya, n'atthi vaṭṭu-pacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Rūpaṃ parinipphannaṃ, rūpassa aniccatā atthīti?

Āmantā.

Aniccatā parinipphannā, aniccatāya aniccatā atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ parinipphannaṃ, rūpassa jarā atthīti?

Āmantā.

Jarā parinipphannā, jarāya jarā atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ parinipphannaṃ, rūpassa bhedo atthi, antara-dhānaṃ atthīti?

Āmantā.

Maraṇaṃ parinipphannaṃ, maraṇassa bhedo atthi, antaradhānaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ parinipphannaṃ, viññāṇassa aniccatā atthīti?

Āmantā.

Aniccatā parinipphannā, aniccatāya aniccatā atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇaṃ parinipphannaṃ, viññāṇassa jarā atthīti?

Āmantā.

Jarā parinipphannā, jarāya jarā atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇaṃ parinipphannaṃ, viññāṇassa bhedo atthi,
antaradhānaṃ atthīti ?

Āmantā.

Maraṇaṃ parinipphannaṃ, maraṇassa bhedo atthi,
antaradhānaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aniccataḥkathā.

Anusayā abyākatā, ahetukā, cittavippayuttā,
Aññāṇe vigate ñāṇī, Ñāṇaṃ cittavippayuttaṃ,
Yattha sadde ñāṇaṃ pavattati,
Iddhibalena samānāgato kappam tiṭṭheyya,
Cittasantati samādhī, Dhammaṭṭhitatā, Aniccataṃ ti.

Ekādasamo Vaggo.

XII. 1.

1. Saṃvaro kamman ti ?

Āmantā.

Cakkhundriya-saṃvaro cakkhukamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotindriya-saṃvaro — pe — ghānindriya-saṃvaro — pe —
jivhindriya-saṃvaro — pe — kāyindriya-saṃvaro kāyakamman
ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyindriya-saṃvaro kāyakamman ti ?

Āmantā.

Cakkhundriya-saṃvaro cakkhukamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyindriya-saṃvaro kāyakamman ti ?

Āmantā.

Sotindriya-saṃvaro — pe — ghānindriya-saṃvaro — pe —
jivhindriya-saṃvaro jivhākamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-saṃvaro manokamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-saṃvaro manokamman ti ?

Āmantā.

Cakkhundriya-saṃvaro cakkhukamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-saṃvaro manokamman ti ?

Āmantā.

Sotindriya-saṃvaro — pe — ghānindriya-saṃvaro — pe —
jivhindriya-saṃvaro — pe — kāyindriya-saṃvaro kāyakam-
man ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Asaṃvaro kamman ti ?

Āmantā.

Cakkhundriya-asāṃvaro cakkhukamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotindriya-asāṃvaro — pe — ghānindriya-asāṃvaro — pe —
jivhindriya-asāṃvaro — pe — kāyindriya-asāṃvaro kāyakam-
man ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyindriya-asāṃvāro kāyakammaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhundriya-asāṃvāro cakkhukammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyindriya-asāṃvāro kāyakammaṃ ti?

Āmantā.

Sotindriya-asāṃvāro—pe—ghānindriya-asāṃvāro—pe—
jīvhindriya-asāṃvāro jīvhākammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-asāṃvāro manokammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-asāṃvāro manokammaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhundriya-asāṃvāro cakkhukammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-asāṃvāro manokammaṃ ti?

Āmantā.

Sotindriya-asāṃvāro—pe—ghānindriya-asāṃvāro—pe—
jīvhindriya-asāṃvāro — pe — kāyindriya-asāṃvāro kāya-
kammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Sāṃvāro asāṃvāro pi kammaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu
cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimit-
taggāhī hoti, sotena saddaṃ sutvā—pe—manasā dhammaṃ
viññāya nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hotīti.”
Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi sāṃvāro asāṃvāro pi kammaṃ ti.

Sāṃvāro kammaṃ ti kathā.

XII. 2.

1. Sabbhaṃ kammaṃ savipākaṃ ti?

Āmantā.

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Vipākābyākatā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Kiriyābyākatā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Kāmāvacarā vipākābyākatā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Rūpāvacarā, arūpāvacarā, अपariyāpannā vipākābyākatā
cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Kāmāvacarā kiriyābyākatā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Rūpāvacarā, arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā savipākā
ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Vipākābyākatā cetanā avipākā ti ?

Āmantā.

Hañci vipākābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe

“Sabbā cetanā savipākā ti.”

Kiriyābyākatā cetanā avipākā ti ?

Āmantā.

Hañci kiriyābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe

“Sabbā cetanā savipākā ti.”

Kāmāvacarā, rūpāvacarā, arūpāvacarā, अपariyāpannā
vipākābyākatā cetanā avipākā ti ?

Āmantā.

Hañci अपरियāpannā vipākābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe "Sabbā cetanā savipākā ti."

Kāmāvacarā, rūpāvacarā, arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā avipākā ti?

Āmantā.

Hañci arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe "Sabbā cetanā savipākā ti."

3. Na vattabbaṃ "Sabbam kammaṃ savipākaṃ ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Nāhaṃ Bhikkhave sañ-cetanikānaṃ kammānaṃ katānaṃ upacitānaṃ appaṭi-saṃveditvā byantibhāvaṃ vadāmi tañ ca kho diṭṭh'eva¹ dhamme uppajje² vā apare vā pariyāye ti." Atth'eva suttanta ti?

Āmantā.

Tena hi sabbam kammaṃ savipākaṃ ti.

Kammakathā.

XII. 3.

1. Saddo vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyo, dukkhavedanīyo, adukkhamasukhavedanīyo, sukhāya vedanāya sampayutto, dukkhāya vedanāya sampayutto, adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto, phassena sampayutto, vedanāya sampayutto, saññāya sampayutto, cetanāya sampayutto, cittaṇa sampayutto sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Nanu na sukhavedanīyo, na dukkhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

¹ diṭṭhe vā, P.S.₂.K.

² uppajjam, P.S.₂S.₂.

Hañci na sukhavedaniyo, na dukkhavedaniyo—pe—
anārammano, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no
vata re vattabbe “Saddo vipāko ti.”

2. Phasso vipāko, phasso sukhavedaniyo—pe—sāram-
maṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Saddo vipāko, saddo sukhavedaniyo—pe—sārammaṇo,
atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddo vipāko, saddo na sukhavedaniyo—pe—anāram-
maṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedaniyo—pe—anāram-
maṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3 Na vattabbam “Saddo vipāko ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“So tassa kammassa katattā
upacitattā ussanatā¹ vipulattā brahmassaro² hoti kara-
vīkabhāṇī ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi saddo vipāko ti.

Saddo vipāko ti kathā

XII. 4.

1. Cakkhāyatanam vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedaniyam, dukkhavedaniyam—pe—sāramma-
naṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedaniyam—pe—anārammanam, n'atthi
tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

¹ ussanatā, P.S₂.

² brahmasaro, M.K.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Cakkhāyatanam vipāko ti.”

2. Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam vipāko, cakkhāyatanam sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanam vipāko, cakkhāyatanam na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotāyatanam — pe—ghāṇāyatanam — pe — jivhāyatanam—pe—kāyāyatanam vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyaṃ, dukkhavedanīyaṃ — pe — sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Kāyāyatanam vipāko ti.”

Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kāyāyatanam vipāko, kāyāyatanam sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyāyatanam vipāko, kāyāyatanam na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anāram-
maṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Saḷāyatanam vipāko ti”?

Āmantā.

Nanu saḷāyatanam kammassa katattā uppannaṃ ti?

Āmantā.

Hañci saḷāyatanam kammassa katattā uppannaṃ, tena
vata re vattabbe “Saḷāyatanam vipāko ti.”

Saḷāyatana katha.

XII. 5.

1. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā
niyato ti?

Āmantā.

Mātā jīvītā voropitā, pitā jīvītā voropito, Arahā jīvītā
voropito, duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṃ uppā-
ditam, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā
niyato ti?

Āmantā.

Abhabbo antarā dhammam abhisametun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abhabbo antarā dhammam abhisametun ti?

Āmantā.

Mātā jīvītā voropitā, pitā jīvītā voropito, Arahā jīvītā
voropito, duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṃ uppā-
ditam, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā
niyato ti?

Āmantā.

Atthi so niyāmo, yena niyāmena sattakkhattuparamo
puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi te satipaṭṭhānā, sammappadhānā, iddhipādā, indriyā, balā, bojjhaṅgā, yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. N'atthi so niyāmo, yena niyāmena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Hañci n'atthi so niyāmo, yena niyāmena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato, no vata re vattabbe “Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti.”

N'atthi te satipaṭṭhānā—pe—bojjhaṅgā, yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Hañci n'atthi te bojjhaṅgā, yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato, no vata re vattabbe “Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti.”

5. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Sakadāgāminiyāmenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāminiyāmenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaniyāmenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katāmena niyāmenāti?

Sotāpattiniyāmenāti.

Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Ye keci sotāpattiniyāmaṃ okkamanti, sabbe te sattakkhattuparamatā-niyatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti”?

Āmantā.

Nanu so sattakkhattuparamo ti?

Āmantā.

Hañci so sattakkhattuparamo, tena vata re vattabbe
“Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā
niyato ti.”

Sattakkhattuparamakathā.

XII. 6.

1. Na vattabbam “Kolamkolo¹ puggalo kolamkolatā
niyato ti”?

Āmantā.

Nanu so kolamkolo ti?

Āmantā.

Hañci so kolamkolo, tena vata re vattabbe “Kolamkolo
puggalo kolamkolatā niyato ti.”

2. Na vattabbam “Ekabījī puggalo ekabijitā niyato
ti”?

Āmantā.

Nanu so ekabījī ti?

Āmantā.

Hañci so ekabījī, tena vata re vattabbe “Ekabījī
puggalo ekabijitā niyato ti.”

XII. 7.

1. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇam jīvitā
voropeyyāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca mātaram jīvitā voro-
peyya—pe—pitaram jīvitā voropeyya, Arahantam jīvitā
voropeyya—pe—duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitam
uppādeyya—pe—Saṅgham bhindeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇaṃ jīvitā voropeyyāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo Satthari agāro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhamme—pe—Saṃghe—pe—Sikkhāya agāro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Nanu diṭṭhisampanno puggalo Satthari sagāro ti?

Āmantā.

Hañci diṭṭhisampanno puggalo Satthari sagāro, no vata re vattabbe “Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇaṃ jīvitā voropeyyāti.”

Nanu diṭṭhisampanno puggalo Dhamme—pe—Saṃghe—pe—Sikkhāya sagāro ti?

Āmantā.

Hañci diṭṭhisampanno puggalo Sikkhāya sagāro, no vata re vattabbe “Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇaṃ jīvitā voropeyyāti.”

. Diṭṭhisampanno puggalo Satthari agāro ti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo Buddhathūpe ohaṇeyya,¹ omutteyya, niṭṭhubheyya,² Buddhathūpe apabyāmato³ kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—te—

5. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇaṃ jīvitā voropeyyāti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Seyyathāpi Bhikkhave mahāsamuddo ṭhitadhammo velaṃ nātivattati, evameva kho Bhikkhave yaṃ mayā sāvakānaṃ sikkhāpadaṃ paññattaṃ, taṃ mama sāvakā jīvitahetu pi nātikkaṃmantīti.” Atth'eva suttanto ti?

¹ ohaṇeyya, P.S.S₂.

² niṭṭhuseyyā, P.S₂.; niṭṭhupeyya, M.; niṭṭhukeyya, K.

³ asabyākato, M.; abyāto, P.S.; apabyāto, S₂.

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitaṃ voropeyyāti.”

Jīvitā voropanakathā.

XII. 8.

1. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Hañci diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyya, no vata re vattabbe “Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti.”

2. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo āpāyike sadde—pe—gandhe—pe—rase—pe—phoṭṭhabbe—pe—amanussitthiyā, tiracchānagatitthiyā, nāgakaññāya methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, ajeḷakaṃ paṭiggaṇheyya, kukkuḷasūkaraṃ paṭiggaṇheyya, hatthigavassavaḷavaṃ paṭiggaṇheyya—pe—tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ¹ paṭiggaṇheyyāti?

Āmantā.

Hañci diṭṭhisampanno puggalo tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyya, no vata re vattabbe “Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti.”

3. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatī, diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Āmantā.

Arahato pahīnā duggatī, Arahā āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatī, diṭṭhisampanno puggalo āpāyike sadde—pe—gandhe—pe—rase—pe—phoṭṭhabbe—pe—tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyyāti?

Āmantā.

Arahato pahīnā duggati, Arahā tittiravaṭṭakamorakapiñjalam paṭiggaṇheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Arahato pahīnā duggati, na ca Arahā āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, na ca diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato pahīnā duggati, na ca Arahā āpāyike sadde—pe—gandhe—pe—rase—pe—phoṭṭhabbe—pe—amanus-sitthiyā, tiracchānagatitthiyā, nāgakaññāya methunam dhammam paṭiseveyya, ajelakam paṭiggaṇheyya, kukkuḷa-sūkaram paṭiggaṇheyya, hatthigavassavaḷavam paṭiggaṇheyya—pe—tittiravaṭṭakamorakapiñjalam paṭiggaṇheyyāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, na ca diṭṭhisampanno puggalo tittiravaṭṭakamorakapiñjalam paṭiggaṇheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Navattabbam “Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti”?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo nirayam upapajjeyya¹—pe—tiracchānayoniṃ upapajjeyya—pe—pittivisayam upapajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti.

Duggatikathā.

---

¹ upapajjeyya, P.S.S₂.

XII. 9.

1. Na vattabbaṃ "Sattamabhavikassa" puggalassa pahīnā duggatīti?"

Āmantā.

Sattamabhaviko² puggalo nirayaṃ upapajjeyya, tiracchānayoṇiṃ upapajjeyya, pīttivīsayaṃ upapajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sattamabhavikassa puggalassa pahīnā duggatīti.

Sattamabhavikakathā.

Samvaro kammaṃ tath'eva asaṃvaro,
Sabbam kammaṃ savipākāṃ, Saddo vipāko, Saḷāyatanāṃ vipāko,

Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato,

Kolaṃkolo puggalo kolaṃkolatā niyato, Ekabījī puggalo ekabijitā niyato,

Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇaṃ jīvitā voropeyya,
Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatī, Tath'eva sattamabhavikassāti.

Dvādasamo Vaggo.

¹ Sattamakassa, P.S.S.₂.

² bhaviko, P.S.S.₂.

XIII. 1.

1. Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappo ca saṅghāti ¹ Buddho ca loke uppajjati ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappo ca saṅghāti Saṅgho ca bhijjati ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappo ca saṅghāti kappaṭṭho ca kappaṭṭhiyaṃ kammaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappo ca saṅghāti kappaṭṭho ca puggalo kālaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Atītaṃ kappam tiṭṭheyya, anāgataṃ kappam tiṭṭheyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Dve kappe tiṭṭheyya, tayo kappe tiṭṭheyya, cattāro kappe tiṭṭheyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappaṭṭho kappe dayhante ² kattha ³ gacchatīti ?

Aññaṃ lokadhātum gacchatīti.

Mato gacchati, vehāsaṃ ⁴ gacchatīti ? Mato gacchatīti.⁵

Kappaṭṭhiyaṃ kammaṃ aparāpariyavepakkaṃ ⁶ ti ?

¹ saṅghāti, P. ; sanhāti, S.   ² vayante, P.   ³ tattha, P.

⁴ velāsaṃ, S.   ⁵ P. omits.   ⁶ aparāyadīpe pakkantīti, P.S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vehāsaṃ gacchatīti?

Āmantā.

Kappaṭṭho iddhimā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho iddhimā ti?

Āmantā.

Kappaṭṭhena chandiddhipādo bhāvito viriyiddhipādo
bhāvito cittiddhipādo bhāvito vimāṇsiddhipādo bhāvito
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti”?

Āmantā.

Nanu¹ vuttaṃ Bhagavatā—

“Āpāyiko nerayiko kappaṭṭho saṃghabhedako

Vaggarato adhammaṭṭho yogakkhemato dhamṣati

Samghaṃ samaggaṃ bhetvāna kappam nirayamhi
paccatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti.

Kappaṭṭhakathā.

XIII. 2.

1. Kappaṭṭho kusalam cittam na paṭilabheyyāti?

Āmantā.

Kappaṭṭho dānam dadeyyāti?

Āmantā.

Hañci kappaṭṭho dānam dadeyya, no vata re vattabbe

“Kappaṭṭho kusalam cittam na paṭilabheyyāti.”

Kappaṭṭho kusalam cittam na paṭilabheyyāti?

Āmantā.

Kappaṭṭho cīvaraṃ dadeyya, piṇḍapātaṃ dadeyya,
senāsaṇaṃ dadeyya, gilānapaccayaabhesajjaparikkhāraṃ

¹ P. and S. omit from here to end.

dadeyya, khādanīyaṃ dadeyya, bhojanīyaṃ dadeyya, pānīyaṃ dadeyya, cetiyaṃ vadeyya,¹ cetiye mālaṃ āropeyya, gandhaṃ āropeyya, vilepanaṃ āropeyya, cetiyaṃ padakkhiṇaṃ² kareyyāti?

Āmantā.

Hañci kappattho cetiyaṃ padakkhiṇaṃ kareyya, no vata re vattabbe “Kappattho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyāti.”

2. Kappattho kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti?

Āmantā.

Tato vuṭṭhānaṃ³ kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ —pe— arūpāvacaraṃ —pe— lokuttaraṃ kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalapaṭilābhakathā.

XIII. 3.

1. Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti?

Āmantā.

Micchattaniyāmaṃ ca sammattaniyāmaṃ ca ubho okkameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti?

Āmantā.

Nanu taṃ kammaṃ payuttaṃ kukkuccaṃ uppādiṭaṃ⁴ vipphaṇṇīyaṃ janitaṃ ti?

Āmantā.

Hañci taṃ kammaṃ payuttaṃ kukkuccaṃ uppādiṭaṃ vipphaṇṇīyaṃ janitaṃ, no vata re vattabbe “Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti.”

¹ vāṇdadeyya, P.

² abhidakkaṃ, M.; dakkhaṃ, S.

³ raṭṭhānaṃ, P.S.S. ⁴ upparahitaṃ, P.S.; upadahiṭaṃ, K.

2. Anantarāpayutto puggalo abhabbosammattaniyāmaṃ okkamitun ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā voropito, duṭṭhena cittaṇa Tathāgatassa lohitaṃ uppādiṭaṃ, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā¹ kukkuccaṃ paṭivinodetvā vipphaṇṇāriyaṃ paṭivinodetvā² abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā voropito, duṭṭhena cittaṇa Tathāgatassa lohitaṃ uppādiṭaṃ, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā kukkuccaṃ paṭivinodetvā vipphaṇṇāriyaṃ paṭivinodetvā abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti?

Āmantā.

Nanu taṃ kammaṃ paṭisaṃhataṃ kukkuccaṃ paṭivinoditaṃ vipphaṇṇāriyaṃ paṭiviniṭaṃ ti?

Āmantā.

Hañci taṃ kammaṃ paṭisaṃhataṃ kukkuccaṃ paṭivinoditaṃ vipphaṇṇāriyaṃ paṭiviniṭaṃ,³ no vata re vattabbe “Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā kukkuccaṃ paṭivinodetvā vipphaṇṇāriyaṃ paṭivinodetvā abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti.”

3. Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti?

Āmantā.

Nanu taṃ kammaṃ payutto atthi ti?

Āmantā.

Hañci taṃ kammaṃ payutto atthi, no vata re vattabbe “Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti.”

Anantarāpayuttakathā.

¹ paṭiharitvā, P.S.S₂.

² vinetvā, P.S.S₂.

³ paṭivinoditaṃ, P.S.S₂.

XIII. 4.

1. Niyato niyāmaṃ okkamatīti?

Āmantā.

Micchattaniyato sammattaniyāmaṃ okkamati, sammattaniyato micchattaniyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niyato niyāmaṃ okkamatīti?

Āmantā.

Pubbe maggaṃ bhāvetvā pacchā niyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe sotāpattimaggaṃ bhāvetvā pacchā sotāpattiniyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe sakadāgāmimaggaṃ—pe—anāgāmimaggaṃ—arahattamaggaṃ bhāvetvā pacchā arahattaniyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe satipaṭṭhānaṃ—pe—sammappadhānaṃ—pe—iddhipādaṃ—pe—indriyaṃ—pe—balaṃ—pe—bojjhaṅgaṃ bhāvetvā pacchā niyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Niyato niyāmaṃ okkamatīti?”

Āmantā.

Bhabbo Bodhisatto tāya jātiyā dhammaṃ nābhisametunti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi niyato niyāmaṃ okkamatīti.

Niyatassa niyāmakathā.

XIII. 5.

1. Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti?

Āmantā.

Ratto rāgaṃ jahati, duṭṭho doṣaṃ jahati, mūlho¹ mohaṃ jahati, kiliṭṭho kilese² jahatīti?

¹ mūlo, M.

² oṣaṃ, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgena rāgaṃ jahati, dosena dosaṃ jahati, mohena mohaṃ jahati, kilesehi kilese jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo cittasampayutto maggo cittasampayutto ti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo akusalo maggo kusalo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūraṇi. Katamāni cattārī? Nabhaṃ ca Bhikkhave pathavi ca idaṃ paṭhamāṃ suvidūravidūraṃ—pe—tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā—pe—sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

2. Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“So evaṃ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjapatte * āsavānaṃ khayaññāya cittaṃ abhininnāmetīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti.”

3. Na vattabbaṃ “Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tassa evaṃ jānato evaṃ

passato kāmāsavā pi cittaṃ vimuccati—pe—avijjāsavā pi cittaṃ vimuccatīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti.

Nivutakathā.

XIII. 6.

1. Sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti?

Āmantā.

Ratto rāgaṃ jahati, duṭṭho dosaṃ jahati, mūḷho mohaṃ jahati, kilīṭṭho kilese jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgena rāgaṃ jahati, dosena dosaṃ jahati, mohena mohaṃ jahati, kilesehi kilese jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo cittasampayutto maggo cittasampayutto ti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo akusalo maggo kusalo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hinappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hinappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri? Nabhaṃ ca Bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamam suvidūravidūram—pe—tasmā satam dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā—pe—sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

2. Sammukhībhūto saññojanam jahatīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"So evaṃ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigaṭūpakkiḷḷe mudubhūte kammaniye ṭhite āneṇjapatte āsavānaṃ khayañāpāya cittaṃ abbininnāmetīti." Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Sammukhībhūto saññojanam jahatīti."

3. Na vattabbaṃ "Sammukhībhūto saññojanam jahatīti" ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Tassa evaṃ jānato evaṃ passato kāmāsavā pi cittaṃ vimuccati—pe—avijjāsavā pi cittaṃ vimuccatīti." Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi sammukhībhūto saññojanam jahatīti.

Sammukhībhūtakathā.

XIII. 7.

1. Samāpanno, assādeti jhānanikanti jhānārammaṇā ti ?

Āmantā.

Taṃ jhānaṃ tassa jhānassa ārammaṇaṃ¹ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ jhānaṃ tassa jhānassa ārammaṇaṃ ti ?

Āmantā.

Tena phassena taṃ phassaṃ phusati, tāya vedanāya taṃ vedanaṃ vedeti,² tāya saññāya taṃ saññaṃ jānāti, tāya cetanāya taṃ cetanaṃ ceteti, tena cittena taṃ cittaṃ cinteti, tena vitakkena taṃ vitakkaṃ vitakketi, tena vicārena taṃ vicāraṃ vicāreti, tāya pītiyā taṃ pītiṃ piyāyati, tāya satiṃyā taṃ satiṃ sarati, tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ anāram°, S.

² vediyati, P., vedayati, S.

2. Jhānanikanti cittasampayuttā jhānaṃ cittasampayuttan ti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jhānanikanti akusalā jhānaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappanītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappanītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri? Nabhañ ca Bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamam suvidūravidūraṃ—pe—tasmā satam dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā—pe—sammukhībhānaṃ āgacchantīti.”

3. Na vattabbaṃ “Samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu vivicc'eva kāmehi vivicc' akusalehi dhammehi paṭhamam jhānaṃ upasampajja viharati, so taṃ assādeti taṃ nikāmeti tena ca vittiṃ¹ āpajjati, vitakkavicārānaṃ vūpasamā—pe—dutiyaṃ jhānaṃ—pe—tatiyaṃ jhānaṃ—pe—catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati, so taṃ assādeti taṃ nikāmeti tena ca vittiṃ āpajjatīti”?

Āmantā.

Tena hi samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇā ti.

Samāpanno assādetikathā.

XIII. 8.

1. Atthi asātarāgo¹ ti?

Āmantā.

Dukkābhbinandino sattā atthi keci dukkhaṃ patthenti² pihenti³ esanti gavesanti pariyesanti dukkhaṃ ajjhosāya tiṭṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sukhābhbinandino sattā atthi keci sukhaṃ patthenti pihenti esanti gavesanti pariyesanti sukhaṃ ajjhosāya tiṭṭhantīti?

Āmantā.

Hañci sukhābhbinandino—pe—tiṭṭhanti, no vata re vattabbe “Atthi asātarāgo ti.”

2. Atthi asātarāgo ti?

Āmantā.

Dukkāya vedanāya rāgānusayo anuseti, sukhāya vedanāya paṭighānusayo anusetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anusetīti?

Āmantā.

Hañci sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anuseti, no vata re vattabbe “Atthi asātarāgo ti.”

3. Na vattabbaṃ “Atthi asātarāgo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “So evaṃ anurodhavīrodhaṃ samāpanno yaṃ kiñci vedanaṃ vediyati,⁴ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, so taṃ vedanaṃ abhinandati abhivadati⁵ ajjhosāya tiṭṭhatīti.” Atth'eva suttaṃto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi asātarāgo ti.”

A s ā t a r ā g a k a t h ā .

¹ ass°, M.

² dukkhappattenti, P.

³ pihanti, M.; pihonti, S.; vihenti, P.

⁴ vedayati, M.

⁵ omits. P.

XIII. 9.

1. Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Vipākābyākatā kiriyābyākatā rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Rūpatanḥā abyākatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Saddatanḥā —pe—gandhatanḥā —pe—rasatanḥā —pe—phoṭṭhabbatanḥā abyākatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpatanḥā akusalā ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā akusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddatanḥā —pe—phoṭṭhabbatanḥā akusalā ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā akusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Nanu tanḥā akusalā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci tanḥā akusalā vuttā Bhagavatā, no vata re vattabbe “Dhammatanḥā abyākatā ti.”

Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Nanu lobho akusalo vutto Bhagavatā, dhammatanḥā lobho ti?

Āmantā.

Hañci lobho akusalo vutto Bhagavatā, dhammatanḥā lobho, no vata re vattabbe “Dhammatanḥā abyākatā ti.”

3. Dhammatanḥā lobho abyākato ti?

Āmantā.

Rūpatanḥā lobho abyākato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā lobho abyākato ti ?

Āmantā.

Saddatanḥā—pe—gandhatanḥā—pe—rasatanḥā—pe—
phoṭṭhabbatanḥā lobho abyākato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpatanḥā lobho akusalo ti ?

Āmantā.

Dhammatanḥā lobho akusalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā lobho akusalo ti ?

Āmantā.

Dhammatanḥā lobho akusalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dhammatanḥā abyākatā ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Yāyaṃ tanḥā ponobhavikā¹
nandirāgasahagatā tatrataṭṭrābhinandinī, seyyathidaṃ kāmā-
matanḥā bhavatanḥā vibhavatanḥā ti” Atth'eva suttanto
ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Dhammatanḥā abyākatā ti.”

5. Na vattabbam “Dhammatanḥā abyākatā ti” ?

Āmantā.

Nanu sā dhammatanḥā ti ?

Āmantā.

Hañci sā dhammatanḥā, tena vata re vattabbe “Dham-
matanḥā abyākatā ti.”

Dhammatanḥā abyākatā ti kathā.

¹ ponobbho M.

XIII. 10.

1. Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Rūpatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpatanḥā dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Nanu tanḥā dukkhasamudayo vutto Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci tanḥā dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, no vata re vattabbe “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti.”

Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Nanu lobho dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, dhammatanḥā lobho ti?

Āmantā.

Hañci lobho dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, dhammatanḥā lobho, no vata re vattabbe “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti.”

3. Dhammatanḥā lobho na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Rūpatanḥā lobho na dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā lobho na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā lobho na dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpatanḥā lobho dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā lobho dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā lobho dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā lobho dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā “Yāyaṃ tanḥā ponobhavikā¹ nandirāgasahagatā tatratatrābhinandinī, seyyathidaṃ kāmataṇḥā bhavataṇḥā vibhavataṇḥā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

5. Na vattabbam “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?”

Āmantā.

Nanu sā dhammatanḥā ti?

Āmantā.

Hañci sā dhammatanḥā, tena vata re vattabbe “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti.”

Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti
kathā.

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyya, Kappaṭṭho kusalam cittam
na paṭilabheyya,

Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyya,
Niyato niyāmaṃ okkameyya, Nivuto nīvaraṇaṃ jahati,
Sammukhībhūto saññojanaṃ jahati, Jhānanikanti,
Asātarāgo

Dhammatanḥā abyākatā, Dhammatanḥā na dukkhasa-
mudayo ti.

Terasamo Vaggo.

XIV. 1.

1. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Yā akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, na vattabham “Yā akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Kusalaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇidahan-tassa uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati?

Āmantā.

Hañci kusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti.”

2. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Akusalaṃ¹ ayoniso manasikaroto uppajjati?

Āmantā.

Kusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjati?

Āmantā.

Hañci kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjati, no vata re vattabbe “Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti.”

3. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Kāmasaññāya anantarā nekkhammasaññā uppajjati, byāpādasaññāya anantarā abyāpādasaññā uppajjati, vihiṃsāsaññāya anantarā avihiṃsāsaññā uppajjati, byā-

¹ kusalamūlaṃ, P. and S.; akusalamūlaṃ, M.

pādassa anantarā mettā uppajjati, vihiṃsāya anantarā karuṇā uppajjati, aratīyā anantarā muditā uppajjati, paṭighassa¹ anantarā upekkhā uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Yā kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ, na vattabbaṃ “Yā kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Akusalaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇidahan-tassa uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahan-tassa uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci akusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahan-tassa uppajjati, no vata re vattabbe “Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti.”

5. Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Akusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci akusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjati, no ca vata re vattabbe “Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti.”

6. Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Nekkhammasaññāya anantarā kāmasaññā uppajjati,

abyāpādasaññāya anantarā byāpādasaññā uppajjati,
avihiṃsāsāññāya anantarā vihiṃsāsāññā uppajjati, met-
tāya anantarā byāpādo uppajjati, karuṇāya anantarā
vihimsā uppajjati, muditāya anantarā arati uppajjati,
upekkhāya anantarā paṭighaṃ uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusala-
mūlaṃ, kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu yasmiṃ ñeva vatthusmiṃ rajjati tasmiṃ ñeva
vatthusmiṃ virajjati, yasmiṃ ñeva vatthusmiṃ virajjati
tasmiṃ ñeva vatthusmiṃ rajjati?

Āmantā.

Hañci yasmiṃ ñeva vatthusmiṃ rajjati tasmiṃ ñeva
vatthusmiṃ virajjati, yasmiṃ ñeva vatthusmiṃ virajjati
tasmiṃ ñeva vatthusmiṃ rajjati, tena vata re vattabbe
“Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, kusalamū-
laṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti.”

Kusalākusalapaṭisandahanakathā.¹

XIV. 2.

1. Saḷāyatanam apubbam acarimam mātukucchismiṃ
saṅghātīti?

Āmantā.

Sabbaṅgapaccaṅgī² ahīnindriyo³ mātukucchismiṃ
okkamati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppattesiya cittaṇa cakkhāyatanam saṅghātīti?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṇa hatthā saṅghanti, pādā saṅghanti,
sīsam saṅghāti, kaṇṇo saṅghāti, nāsikā saṅghāti, mukhaṃ
saṅghāti, dantā saṅghanti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ °sandhāra, ° P. and S.; sandhāna°, Atth°.

² °paccaṃ, P. and S.

³ ahirin°, P.S.S₂.

Uppattesiya citta sotāyatanam—pe—ghāṇāyatana—pe—jivhāyatanam saṅghātīti?

Āmantā.

Uppattesiya citta hatthā saṅghanti, pādā saṅghanti, sīsam saṅghāti, kaṇṇo saṅghāti, nāsikā saṅghāti, mukham saṅghāti, dantā saṅghantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Mātukucchigatassa pacchā cakkhāyatanam uppajjantīti?

Āmantā.

Mātukucchismim cakkhupaṭilābhāya kammaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātukucchigatassa pacchā sotāyatanam—pe—ghāṇāyatana—pe—jivhāyatanam uppajjantīti?

Āmantā.

Mātukucchismim jivhāpaṭilābhāya kammaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātukucchigatassa pacchā kesā lomā nakhā dantā aṭṭhī uppajjantīti?

Āmantā.

Mātukucchismim aṭṭhipaṭilābhāya kammaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Mātukucchigatassa pacchā kesā lomā nakhā dantā aṭṭhī uppajjantīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Paṭhamam kalalam hoti, kalalā hoti abbudam, Abbudā¹ jāyate pesī, pesī nibbattati ghano, Ghanā pasākhā jāyanti kesā lomā nakhā pi ca, Yañ c'assa bhuñjati mātā annam pānañ ca bhojanam Tena so tattha yāpeti mātukucchigato naro ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi mātukucchigatassa pacchā kesā lomā nakhā dantā aṭṭhī uppajjantīti.

Salāyatanuppattikathā.

XIV. 3.

1. Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati?

Āmantā.

Yā cakkhuviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va sotaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati, na vattabaṃ “Yā cakkhuviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va sotaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Sotaviññāṇaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati, apanidabantassa uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sotaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇidahan-tassa uppajjati?

Āmantā.

Hañci sotaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇidahan-tassa uppajjati, no vata re vattabbe “Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati.”

2. Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ rūpanimittaṃ manasikaroto uppajjati?

Āmantā.

Sotaviññāṇaṃ rūpanimittaṃ manasikaroto uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ rūpārammaṇañ ñeva na aññāram-maṇaṃ ti?

Āmantā.

Sotaviññāṇaṃ rūpārammaṇañ ñeva na aññāram-maṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti,”
atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan
ti,” atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhu-
viññāṇan ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti.”

Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Taṃ ñeva cakkhuviññāṇaṃ taṃ sotaviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotaviññāṇassa anantarā ghānaviññāṇaṃ uppajjati,
ghānaviññāṇassa anantarā jivhāviññāṇaṃ uppajjati, jivhā-
viññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Yā jivhāviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi,
sā va kāyaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti,
na vattabbaṃ “Yā jivhāviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—
pe—paṇidhi, sā va kāyaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe
—paṇidhīti”?

Āmantā.

Kāyaviññāṇaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati, apaṇidahan-
tassa uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu kāyaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇida-
hantassa uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci kāyaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇida-
hantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Jivhāviññāṇassa
anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti.”

4. Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjati?
Āmantā.

Jivhāviññāṇaṃ rasanimittaṃ manasikaroto uppajjati-
ti?

Āmantā.

Kāyaviññāṇaṃ rasanimittaṃ manasikaroto uppajjati-
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhāviññāṇaṃ rasārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ
ti?

Āmantā.

Kāyaviññāṇaṃ rasārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ ti?

Āmantā.

“Jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ ti,”
atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇaṃ ti,”
atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇaṃ
ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Jivhaṃ ca
paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ ti.”

Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjati-
ti?

Āmantā.

Taṃ ñeva jivhāviññāṇaṃ taṃ kāyaviññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Pañca viññāṇā aññamaññassa sama-
nantarā uppajjantīti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci naccati gāyati vādeti, rūpaṃ ca passati,

saddaṇ ca suṇāti, gandhaṇ ca ghāyati, rasaṇ ca sāyati,
phoṭṭhabbaṇ ca phusaṭīti ?¹

Āmantā.

Hañci atthi koci—pe—phusati, tena vata re vattabbe
“Pañca viññāṇā aññamaññassa samanantarā uppajjantīti.”

Anantarapaccayakathā.

XIV. 4.

1. Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti ?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ kusalan ti ?

Āmantā.

Mahābhūtā kusalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mahābhūtā abyākataṃ ti ?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ abyākatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti ?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ anāsavaṃ asaṇṇojanīyaṃ aganthanīyaṃ²
anoghanīyaṃ ayoganīyaṃ anīvaraṇīyaṃ aparāmaṭṭhaṃ
anupādānīyaṃ asaṃkilesikan ti ?

Āmantā.

Mahābhūtā anāsavā—pe—asaṃkilesikā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mahābhūtā sāsavā—pe—saṃkilesikā ti ?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ sāsavaṃ—pe—saṃkilesikan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upā-
dāyāti” ?

Āmantā.

¹ phussati, M.

² agandh°, P.S.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ cattāri mahābhūtāni catunnaṃ ca mahābhūtānaṃ upādāya rūpaṃ ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti.

Ariyarūpakathā.

XIV. 5.

1. Añño kāmarāgānusayo aññaṃ kāmarāgapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añño kāmarāgo aññaṃ kāmarāgapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva kāmarāgo taṃ kāmarāgapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva kāmarāgānusayo taṃ kāmarāgapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Añño paṭighānusayo aññaṃ paṭighapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Aññaṃ paṭighaṃ aññaṃ paṭighapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taññeva paṭighaṃ taṃ paṭighapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva paṭighānusayo taṃ paṭighapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Añño mānānusayo aññaṃ mānapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añño māno aññaṃ mānapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva māno taṃ mānapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva mānānusayo taṃ mānapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Añño ditṭhānusayo aññaṃ ditṭhipariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añña ditṭhi aññaṃ ditṭhipariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va ditṭhi taṃ ditṭhipariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva ditṭhānusayo taṃ ditṭhipariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Añño vicikicchānusayo aññaṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añña vicikicchā aññaṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va vicikicchā taṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva vicikicchānusayo taṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Añño bhavarāgānusayo aññaṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añño bhavarāgo aññaṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva bhavarāgo taṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva bhavarāgānusayo taṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Añño avijjānusayo aññaṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añña avijjā aññaṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va avijjā taṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva avijjānusayo taṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Na vattabbaṃ "Añño anusayo aññaṃ pariyuṭṭhānan ti?"

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānuso ti” vattabbo ti?

Āmantā.

“Pariyutthito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi añño anuso aññaṃ pariyyutthānaṃ ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

“Pariyutthito ti” vattabbo ti.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi añño rāgo aññaṃ pariyyutthānaṃ ti.

Añño anuso ti kathā.

XIV. 6.

1. Pariyutthānaṃ cittavippayuttaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pariyutthānaṃ cittavippayuttaṃ ti?

Āmantā.

N'atthi sarāgaṃ cittaṃ sadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ—pe—akusalaṃ cittaṃ saṅkiliṭṭhaṃ cittaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atthi sarāgaṃ cittaṃ sadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ—pe—akusalaṃ cittaṃ saṅkiliṭṭhaṃ cittaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi sarāgaṃ cittaṃ sadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ—pe—akusalaṃ cittaṃ saṅkiliṭṭhaṃ cittaṃ, no vata re vattabbe “Pariyutthānaṃ cittavippayuttaṃ ti.”

Pariyutthānaṃ cittavippayuttaṃ ti
kathā.

XIV. 7.

1. Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiya cittaena uppattesiya cittaena diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena saḥagato saḥajāto saṃsaṭṭho saṃpayutto ekuppādo ekanirodho ekavattuko ekārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiya cittaena na uppattesiya cittaena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena saḥagato saḥajāto saṃsaṭṭho saṃpayutto ekuppādo ekanirodho ekavattuko ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe “Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno ti.”

2. Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātum anuseti saddadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddarāgo saddadhātum anuseti na vattabbaṃ saddadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Rūparāgo rūpadhātum anuseti na vattabbaṃ rūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti na vattabbaṃ phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Rūparāgo rūpadhātum anuseti na vattabbaṃ rūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyeṇa cittaṇa uppattesiyeṇa cittaṇa diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato sahaḡāto saṃsaṭṭho saṃpayutto ekuppādo ekaṇirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyeṇa cittaṇa na uppattesiyeṇa cittaṇa na diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato sahaḡāto saṃsaṭṭho saṃpayutto ekuppādo ekaṇirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe “Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti.”

4. Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātum anuseti saddadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddarāgo saddadhātum anuseti na vattabbaṃ saddadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Arūparāgo arūpadhātum anuseti na vattabbaṃ arūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti na vattabbaṃ phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Arūparāgo arūpadhātum anuseti na vattabbaṃ arūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Nanu kāmarāgo kāmadhātum anuseti kāmadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgo kāmadhātum anuseti kāmadhātupariyāpanno, tena vata re vattabbe “Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti.”

Pariyāpannakathā.

XIV. 8.

1. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Vipākābyākataṃ kiriyābyākataṃ rūpaṃ nibbānaṃ cak-khāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Diṭṭhigatasampayutto phasso abyākato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Diṭṭhigatasampayuttā vedanā—pe—saññā—pe—cetanā
—pe—cittaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigatasampayutto phasso akusālo ti?

Āmantā.

Diṭṭhigataṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigatasampayuttā vedanā—pe—saññā—pe—cetanā
—pe—cittaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Diṭṭhigataṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Aphalaṃ avipākan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphalaṃ savipākan ti?

Āmantā.

Hañci saphalaṃ savipākaṃ, no vata re vattabbe “Diṭṭhi-
gataṃ abyākatan ti.”

Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Nanu micchādiṭṭhiparamāṇi vajjāṇi vuttāṇi Bhaga-
vatā ti?

Āmantā.

Hañci micchādiṭṭhiparamāṇi vajjāṇi vuttāṇi Bhagavatā,
no vata re vattabbe “Diṭṭhigataṃ abyākatan ti.”

3. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Micchādiṭṭhi kho¹ Vaccha²
akusalā, sammādiṭṭhi³ kusalā⁴ ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Diṭṭhigataṃ abyākatan ti.”

Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

¹ ko, S.

² Vacchā, P.

³ dhammādiṭṭhi, M.S.S₂.

⁴ akusalā, M.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Micchādiṭṭhiṣṣa¹ kho ahaṃ² Puppha³ dvinnam gatīnaṃ aññataram gatim vadāmi, nirayaṃ vā tiracchānayoṇim vā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbam “Diṭṭhigataṃ abyākatan ti.”

4. Na vattaḃbam “Diṭṭhigataṃ abyākatan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sassato loko ti kho Vaccha abyākataṃ etaṃ, asassato loko ti kho Vaccha abyākataṃ etaṃ, antavā loko ti kho Vaccha abyākataṃ etaṃ, anantavā loko ti kho Vaccha—pe—taṃ jīvaṃ taṃ sarīran ti kho Vaccha—pe—aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīran ti kho Vaccha—pe—hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti kho Vaccha—pe—na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti kho Vaccha—pe—hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti kho Vaccha—pe—n’eva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti kho Vaccha abyākataṃ etaṃ ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi diṭṭhigataṃ abyākatan ti.

5. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Micchādiṭṭhikassa Bhikkhave purisapuggalassa yaṇ c’eva kāyakammaṃ yathādiṭṭhisamattam samādiṇṇam yaṇ ca vacīkamman—pe—yaṇ ca manokammaṃ yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca paṇidhi ye ca saṃkhārā, sabbe te dhammā aniṭṭhāya akantāya amanāpāya ahitāya dukkhāya sampvattantīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbam “Diṭṭhigataṃ abyākatan ti.”

A b y ā k a t a k a t h ā .

¹ micchādiṭṭhiyaṃ, S. ; micchādiṭṭhi, P.   ² ayaṃ, S.

³ pana, P. ; so, S.

XIV. 9.

1. Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ, sotāpattimaggo sotāpattiphalā, sakadāgāminimaggo sakadāgāmiphalaṃ, anāgāminimaggo anāgāmiphalaṃ, arahattamaggo arahattaphalaṃ, satipaṭṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādo indriyaṃ balaṃ bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti”?

Āmantā.

Puthujjano “kāmesu vītarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

“Vigatadiṭṭhiyo¹ ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti.

A p a r i y ā p a n n a k a t h ā.

V a g g o c u d d a s a m o .

Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ,
Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ,
Saḷāyatānaṃ, Cha viññāṇakāyā,
Ariyarūpaṃ mahābhūtaṃ upādāya,
Sv'eva anusayo taṃ pariyuṭṭhānaṃ,
Cittavippayuttaṃ, Yathā dhātu tañ ñeva anuseti,
Diṭṭhigataṃ abyākataṃ, Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti.

¹ vita°, P.S.S₂.

XV. 1.

1. Paccayatā vavatthitā ti?

Āmantā.

Nanu vīmaṃsā hetu, so¹ ca adhipatīti?

Āmantā.

Hañci vīmaṃsā hetu, so ca adhipati, tena vata re vattabbe "Hetupaccayena paccayo, adhipatipaccayena paccayo ti."

Nanu chandādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?

Āmantā.

Hañci chandādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, saha-jātapaccayena paccayo ti."

2. Nanu viriyādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?

Āmantā.

Hañci viriyādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, saha-jātapaccayena paccayo ti."

Nanu viriyādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, taṇ ca indriyaṇ ti?

Āmantā.

Hañci viriyādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, taṇ ca indriyaṇ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo ti."

Nanu viriyādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, taṇ ca maggaṅgaṇ ti?

Āmantā.

Hañci viriyādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, taṇ ca maggaṅgaṇ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, maggapaccayena paccayo ti."

3. Nanu cittādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?

¹ yo S., P. omits the whole question.

Āmantā.

Hañci cittādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, saha-jātapaccayena paccayo ti."

Nanu cittādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, so ca āhāro ti?

Āmantā.

Hañci cittādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, so ca āhāro, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, āhārapaccayena paccayo ti."

4. Nanu cittādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci cittādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo ti."

Nanu vimāṃsādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatī ti?

Āmantā.

Hañci vimāṃsādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, saha-jātapaccayena paccayo ti."

Nanu vimāṃsādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgaṃ ti?

Āmantā.

Hañci vimāṃsādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, maggapaccayena paccayo ti."

Nanu ariyaṃ dhammaṃ garuṃ katvā uppajjati paccavekkhaṇā, tañ c'ārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci ariyaṃ dhammaṃ garuṃ katvā uppajjati paccavekkhaṇā, tañ c'ārammaṇaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, ārammaṇapaccayena paccayo ti."

5. Nanu purimā purimā kusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā ti?

Āmantā.

Hañci purimā purimā kusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe “Anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo ti.”

6. Nanu purimā purimā akusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā ti?

Āmantā.

Hañci purimā purimā akusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe “Anantarapaccayo, āsevanapaccayena paccayo ti.”

7. Nanu purimā purimā kiriyābyākatā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kiriyābyākatānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā ti?

Hañci purimā purimā kiriyābyākatā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kiriyābyākatānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe “Anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo ti.”

8. Na vattabbaṃ “Paccayatā vavatthitā ti”?

Āmantā.

Hetupaccayena paccayo hoti, ārammaṇapaccayena paccayo hoti, anantarapaccayena paccayo hoti, samanantarapaccayena paccayo hoti ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ¹ paccayatā vavatthitā ti,

Paccaya kathā.

XV. 2.

1. Avijjāpaccayā pi saṃkhārā, na vattabbaṃ “saṃkhārapaccayā pi avijjā ti”?

Āmantā.

Nanu avijjā saṃkhārena saha jātā ti?

¹ M. inserts na vattabbaṃ after hi.

Āmantā.

Hañci avijjā saṃkhārena saha-jātā, tena vata re vattabbe
“Avijjāpaccayā pi saṃkhārā saṃkhārapaccayā pi avijjā
ti.”

2. Taṇhāpaccayā pi² upādānaṃ, na vattabbaṃ “upādā-
napaccayā pi taṇhā ti”?

Āmantā.

Nanu taṇhā upādānena saha-jātā ti?

Āmantā.

Hañci taṇhā upādānena saha-jātā, tēna vata re vattabbe
“Taṇhāpaccayā pi upādānaṃ upādānapaccayā pi taṇhā
ti.”

3. “Jarāmarāṇapaccayā Bhikkhave jāti, jātipaccayā
bhavo ti.” Atth’eva suttanto ti? N’atthi.

Tena hi avijjāpaccayā pi saṃkhārā, na vattabbaṃ
“saṃkhārapaccayā pi avijjā,” taṇhāpaccayā pi upādānaṃ,
na vattabbaṃ “upādānapaccayā pi taṇhā ti.”

4. “Viññāṇapaccayā Bhikkhave nāmarūpaṃ, nāmarū-
papaccayā pi viññāṇaṃ ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi avijjāpaccayā pi saṃkhārā saṃkhārapaccayā
pi avijjā, taṇhāpaccayā pi upādānaṃ upādānapaccayā pi
taṇhā ti.

Añña mañña paccaya kathā.

XV. 3.

1. Addhā parinipphanno ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atīto addhā parinipphanno ti?

Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgato addhā parinipphanno ti?

Āmantā.

Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āmantā.

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppanno addhā parinipphanno ti?

Āmantā.

Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atītaṃ rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ,
atīto addhā ti?

Āmantā.

Atīta pañc'addhā¹ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ,
anāgato addhā ti?

Āmantā.

Anāgatā pañc' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannāṃ rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññā-
ṇaṃ, paccuppanno addhā ti? •

Āmantā.

Paccuppannā pañc' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atīta pañcakkhandhā atīto addhā, anāgatā pañcak-
khandhā anāgato addhā, paccuppannā pañcakkhandhā
paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

¹ pañcakkhandhā, P. and S. always.

Pannaras' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāni dvādas' āyatanāni atīto addhā, anāgatāni dvādas' āyatanāni anāgato addhā, paccuppannāni dvādas' āyatanāni paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

Chattips' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atītā aṭṭhārasa' dhātuyo atīto addhā, anāgatā aṭṭhārasa dhātuyo anāgato addhā, paccuppannā aṭṭhārasa dhātuyo paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

Catupaññās' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāni bāvisat'indriyāni atīto addhā, anāgatāni bāvisat'indriyāni anāgato addhā, paccuppannāni bāvisat'indriyāni paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

Chasatṭhi' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabham "Addhā parinipphanho ti"?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—"Tīṇ'imāni Bhikkhave kathāvatthūni. Katamāni tīṇi? Atītaṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya 'evaṃ ahosi atītaṃ addhānaṃ ti,' anāgataṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya 'evaṃ bhavissati anāgataṃ addhānaṃ ti,' etarahi vā Bhikkhave paccuppannaṃ addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya 'evaṃ hoti etarahi paccuppannaṃ ti.' Imāni kho Bhikkhave tīṇi kathāvatthūnīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi addhā parinipphanho ti.

Addhā kathā.

XV. 4.

1. Khaṇo parinipphanno, layo parinipphanno, muhuttaṃ parinipphannan ti?

Āmantā.

Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbam “Muhuttaṃ parinipphannan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tīṇ'imāni Bhikkhave kathāvatthūni. Katamāni tīṇi? Atītaṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ ahosi atītaṃ addhānan ti,’ anāgataṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ bhavissati anāgataṃ addhānan ti,’ etarahi vā Bhikkhave paccuppannaṃ addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ hoti etarahi paccuppannaṃ ti.’ Imāni kho Bhikkhave tīni kathāvatthūnī.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi muhuttaṃ parinipphannan ti.

Khaṇalaya muhuttakathā.

XV. 5.

1. Cattāro āsavā anāsavā ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattiphalam—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbam “Cattāro āsavā anāsavā ti”?

Āmantā.

Atth'aññ'eva āsavā¹ yehi āsavehi te āsavā sāsavā hontitī?

¹ anāsavā, P.S.M.

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—
Tena hi cattāro āsavā anāsavā ti.

Āsavakathā.

XV. 6.

1. Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ lokuttaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sotāpattimaggassa jarāmarāṇaṃ sotāpattimaggo ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sotāpattimaggassa jarāmarāṇaṃ sotāpattimaggo ti?

Āmantā.

Sotāpattiphalassa jarāmarāṇaṃ sotāpattiphalan ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sakadāgāmimaggassa—pe—sakadāgāmiphalassa—pe—
anāgāmimaggassa—pe—anāgāmiphalassa—pe—arahatta-
maggassa jarāmarāṇaṃ arahattamaggo ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Arahattamaggassa jarāmarāṇaṃ arahattamaggo ti?

Āmantā.

Arahattaphalassa jarāmarāṇaṃ arahattaphalan ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Satipatṭhānānaṃ sammappadhānānaṃ iddhipādānaṃ
indriyānaṃ balānaṃ bojjhaṅgānaṃ jarāmarāṇaṃ boj-
jhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Na vattaḃbaṃ "Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarā-
marāṇaṃ lokuttaraṇaṃ ti"?

Āmantā.

Lokiyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Tena hi lokuttaraṇaṃ ti.

Jarāmarāṇakathā.

XV. 7.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā ti”?

Āmantā.

Lokiyā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi lokuttarā ti.

Saññāvedayitakathā.

XV. 8.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā ti?

Āmantā.

Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmāvacarā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacarā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpāvacarā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā ti”?

Āmantā.

Lokuttarā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi lokiyā ti.

Dutiyasaññāvedayitakathā.

XV. 9.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti?
Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa maraṇantiyo¹ phasso, maraṇantiyā vedanā, maraṇantiyā saññā, maraṇantiyā cetanā, maraṇantiyaṃ cittaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa maraṇantiyo phasso—pe—maraṇantiyaṃ cittaṃ ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa maraṇantiyaṃ cittaṃ, no vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti.”

2. Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti?
Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittaṃ ti?

Āmantā.

Aphassakassa kālakiriya², avedanakassa kālakiriya—pe—acittakassa kālakiriya ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa kālakiriya—pe—sacittakassa kālakiriya ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa kālakiriya—pe—sacittakassa kālakiriya, no vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti.”

3. Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti?
Āmantā.

Saññāvedayitanirodhasamāpannassa kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ māraṇantiyo, M.K.

² kālaṃ, M.

Saññāvedayitanīrodhasamāpannassa kāye viṣaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggī na kameyyāti?

Āmantā.

Hañci aggī na kameyya, no vata re vattabbe "Saññāvedayitanīrodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti."

4. Saññāvedayitanīrodhasamāpannassa kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggī¹ kameyyāti?

Āmantā.

Na nīrodhasamāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saññāvedayitanīrodhasamāpanno na² kālaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi so niyāmo yena niyāmena niyato saññāvedayitanīrodhasamāpanno na kālaṃ kareyyāti?

N'atthi.

Hañci n'atthi so niyāmo yena niyāmena niyato saññāvedayitanīrodhasamāpanno na kālaṃ kareyya, no vata re vattabbe "Saññāvedayitanīrodhasamāpanno na kālaṃ kareyyāti."

5. Cakkhuviññāpasamaṅgī na kālaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi so niyāmo yena niyāmena niyato cakkhuviññāpasamaṅgī na kālaṃ kareyyāti?

N'atthi.

Hañci n'atthi so niyāmo yena niyāmena niyato cakkhuviññāpasamaṅgī na kālaṃ kareyya, no vata re vattabbe "Cakkhuviññāpasamaṅgī na kālaṃ kareyyāti."

Tatīyasaññāvedayitakathā.

XV. 10.

1. Saññāvedayitanīrodhasamāpatti asaññasattūpikā³ ti?
Āmantā.

Atthi saññāvedayitanīrodhasamāpannassa alobho kusa-

¹ aggim, M.

² M. omits na.

³ satthu°, P.S.

lamūlam, adoso kusalamūlam, amoho kusalamūlam,
saddhā viriyam sati samādhi paññā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa alobho ku-
salamūlam—pe—paññā ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi paññā, no vata re vattabbe “Saññāve-
dayitanirodhasamāpatti asaṇṇasattūpikā ti.”

2. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaṇṇasattūpikā ti?

Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā
saññā cetanā cittan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso
vedanā saññā cetanā cittan ti?

Āmantā.

Aphassakassa maggabhāvanā, avedanakassa magga-
bhāvanā—pe—acittakassa maggabhāvanā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa maggabhāvanā—pe—sacittakassa
maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa maggabhāvanā—pe—sacittakassa
maggabhāvanā, no vata re vattabbe “Saññāvedayita-
nirodhasamāpatti asaṇṇasattūpikā ti.”

3. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaṇṇasattūpikā ti?

Āmantā.

Ye keci saññāvedayitanirodham samāpajjanti, sabbe te
asaṇṇasattūpikā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Na vattabbam “Saññāvedayitanirodhasamāpatti
asaṇṇasattūpikā ti”?

Āmantā.

Nanu idhāpi asaṇṇī tatrāpi asaṇṇī ti?

Āmantā.

Hañci idhāpi asaṇṇī tatrāpi asaṇṇī, tena vata re vattabbe
“Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaṇṇasattūpikā ti.”

Asaṇṇasattūpikakathā.

XV. 11.

1. Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti?

Āmantā.

Añño phasso añño phassūpacayo, aññā vedanā añño vedanūpacayo, aññā saññā añño saññūpacayo, aññā cetanā añño cetanūpacayo, aññaṃ cittaṃ añño cittūpacayo, aññā saddhā añño saddhūpacayo, aññaṃ viriyaṃ añño viriyūpacayo, aññā sati añño satūpacayo, añño samādhi añño samādhūpacayo, aññā paññā añño paññūpacayo, añño rāgo añño rāgūpacayo—pe—aññaṃ anottappaṃ añño anottappūpacayo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti?

Āmantā.

Kammūpacayo kammena sahaajāto ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Kammūpacayo kammena sahaajāto ti?

Āmantā.

Kusalena kammena sahaajāto kammūpacayo kusalo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Kusalena kammena sahaajāto kammūpacayo kusalo ti?

Āmantā.

Sukkhāya vedanāya sampayuttēna kammena sahaajāto kammūpacayo sukhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dukkhāya—pe—adukkhāmasukkhāya vedanāya sampayuttēna kammena sahaajāto kammūpacayo adukkhāmasukkhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Kammūpacayo kammena sahaajāto ti?

Āmantā.

Akusalena kammena sahaajāto kammūpacayo akusalo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Akusalena kammena sahaajāto kammūpacayo akusalo ti?

Āmantā.

Sukhāya vedanāya sampayuttena kammena sahaajāto kammūpacayo sukhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttena kammena sahaajāto kammūpacayo adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kammaṃ cittaṇa sahaajātaṃ, kammaṃ sārammaṇaṇa ti?

Āmantā.

Kammūpacayo cittaṇa sahaajāto, kammūpacayo sārammaṇaṇa ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo cittaṇa sahaajāto, kammūpacayo anārammaṇaṇa ti?

Āmantā.

Kammaṃ cittaṇa sahaajātaṃ, kammaṃ anārammaṇaṇa ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃ cittaṇa sahaajātaṃ, cittaṃ bhijjamānaṃ, kammaṃ bhijjatīti?

Āmantā.

Kammūpacayo cittaṇa sahaajāto, cittaṃ bhijjamānaṃ kammūpacayo bhijjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo cittaṇa sahaajāto, cittaṃ bhijjamānaṃ, kammūpacayo na bhijjatīti?

Āmantā.

Kammaṃ cittaṇa sahaajātaṃ, cittaṃ bhijjamānaṃ, kammaṃ na bhijjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kammamhi kammūpacayo ti?

Āmantā.

Taṇ ñeva kammaṃ, so kammūpacayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammamhi kammūpacayo, kammūpacayato vipāko nibbattaṭīti?

Āmantā.

Taṇ ñeva kammaṃ, so kammūpacayo, so kammavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃhi kammūpacayo, kammūpacayato vipāko nibbattati, vipāko sārammaṇo ti?

Āmantā.

Kammūpacayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vipāko anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Puṇṇa¹ ekacco sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi kāyasamkhāraṃ abhisamkharoti, sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi vacīsamkhāraṃ—pe—manosamkhāraṃ abhisamkharoti, so sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi kāyasamkhāraṃ abhisamkharitvā, sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi vacīsamkhāraṃ—pe—manosamkhāraṃ abhisamkharitvā sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi lokam upapajjati, tam enaṃ sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi lokam² upapannaṃ samānaṃ sabyāpajjhā pi abyāpajjhā pi phassā phusanti; so sabyāpajjhehi pi abyāpajjhehi pi phassehi phuttho samāno sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi vedanaṃ vedeti vokiṇṇasukhadukkhā,³ seyyathāpi manussā, ekacce ca devā, ekacce ca vinipātikā; iti kho Puṇṇa bhūtābhūtassa upapatti hoti, yaṃ karoti, tena upapajjati; upapannaṃ etaṃ phassā phusanti. Evaṃ pāhaṃ Puṇṇa kammadāyādā sattā ti vadāmi.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti.”

Kammūpacayakathā.

¹ pana, S.M.

² okā, P.

³ votinnaṃ, P.

Vaggo paṇṇarasamo.

Paccayatā vavatthitā, Paṭiccasamuppādo,
 Addhā ca khaṇo layo muhuttaṃ, Cattāro āsavā anāsavā,
 Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ lokuttaraṃ,¹
 Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā,
 Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā,
 Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyya,
 Sv'eva maggo asaññasattūpapattiyā, Aññaṃ kammaṃ
 añño kammūpacayo ti.

Anusayā, Saṃvaro, Kappo, Mūlaṃ, Vavatthitā.

Tatiyo Paṇṇāsako.

---

¹ °rā, M.P.S.

XVI. 1.

1. Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa cittaṃ mā rajji mā dussi mā muyhi mā kilissīti niggaṇhātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa uppanno phasso mā nirujjhīti¹ niggaṇhātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa uppannā vedanā—pe—uppannā saññā—pe—uppannā cetanā—pe—uppannaṃ cittaṃ—pe—uppannā saddhā—pe—uppannaṃ viriyaṃ—pe—uppannā sati—pe—uppanno samādhi—pe—uppannā paññā mā nirujjhīti niggaṇhātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa atthāya² rāgaṃ pajahati, dosaṃ pajahati—pe—anottappaṃ pajahātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa atthāya maggaṃ bhāveti, satipaṭṭhānaṃ bhāveti—pe—bojjhaṅgaṃ bhāvetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa atthāya dukkhaṃ pariānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

¹ nirujjhati, P. and S.

² attāya, P. ; vittāya, S.

Añño aññassa kāraṇo, paraṃ kataṃ sukhaṃ dukkhaṃ
añño karoti añño paṭisaṃvedetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paro parassa cittaṃ niggahātīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Attanā va¹ kataṃ pāpaṃ, attanā saṃkilissati,

Attanā akataṃ pāpaṃ, attanā va visujjhati,

Suddhi asuddhi paccattaṃ² nāñño aññaṃ visodhaye³
ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Paro parassa cittaṃ niggahā-
tīti.”

4. Na vattabbaṃ “Paro parassa cittaṃ niggahātīti” ?

Āmantā.

Nanu atthi balappattā⁴ atthi vasībhūtā ti ?

Āmantā.

Hañci atthi balappattā atthi vasībhūtā, tena vata re
vattabbe “Paro parassa cittaṃ niggahātīti.”

Niggahakathā.

XVI. 2.

1. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa cittaṃ mā rajji mā dussi mā muyhi mā
kilissīti paggaṇhātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa alobhaṃ kusalānūlaṃ janeti, adosaṃ

¹ ca, P.S.₂M.   ² oantaṃ, P.   ³ odayye, P.

⁴ pala°, S. ; phala°, P.

kusalamūlam janeti, amohaṃ kusalamūlam janeti, sad-
dham janeti, viriyaṃ janeti, satipaṃ janeti, samādhim
janeti, paññaṃ janetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa uppanno phasso mā nirujjhīti paggaṇhā-
tīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa uppannā vedanā—pe—uppannā saññā—
pe—uppannā cetanā—pe—uppannaṃ cittaṃ—pe—
uppannā saddhā—pe—uppannaṃ viriyaṃ—pe—uppannā
sati—pe—uppanno samādhi—pe—uppannā paññā mā
nirujjhīti paggaṇhātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa atthāya rāgaṃ pajahati, dosaṃ pajahati
—pe—anottappaṃ pajahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa atthāya maggaṃ bhāveti, satipaṭṭhānaṃ
bhāveti—pe—bojjhaṅgaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa atthāya dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ
pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Añño aññaṃ kārako, paraṃ kataṃ sukhaṃ dukkhaṃ
añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Attanā va katam pāpaṃ, attanā saṃkilissati,
 Attanā akatam pāpaṃ, attanā va visujjhati,
 Suddhi asuddhi paccattam nāñño aññaṃ visodhaye
 ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti.”

4. Na vattabbaṃ “Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti”?

Āmantā.

Nanu atthi balappattā atthi vasībhūtā ti?

Āmantā.

Hañci atthi balappattā atthi vasībhūtā, tena vata re
 vattabbe “Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti.”

P a g g a h a k a t h ā.

XVI. 3.

1. Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti?

Āmantā.

Paro parassa dukkhaṃ anuppadetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa dukkhaṃ na anuppadetīti?

Āmantā.

Paro parassa sukhaṃ na anuppadetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti?

Āmantā.

Paro parassa attano sukhaṃ anuppadeti, aññesaṃ
 sukhaṃ anuppadeti, tassa sukhaṃ anuppadetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa n'ev'attano na aññesaṃ na tassa sukhaṃ
 anuppadetīti?

Āmantā.

Hañci paro parassa n'ev'attano na aññesaṃ na tassa

sukhaṃ anuppadeti, no vata re vattabbe “Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti.”

Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti?

Āmantā.

Añño aññassa kāraṇaṃ, paraṃ kataṃ sukhaṃ dukkhaṃ añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti”?

Āmantā.

Nanu āyasmā Udāyī¹ etad avoca—“Bahūnaṃ vata no Bhagavā dukkhadhammānaṃ apahattā,² bahūnaṃ vata no Bhagavā sukhadhammānaṃ upahattā, bahūnaṃ vata no Bhagavā akusalānaṃ dhammānaṃ apahattā, bahūnaṃ vata no Bhagavā kusalānaṃ dhammānaṃ upahattā ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paro parassa sukhaṃ anuppadetīti.

Sukhānuppadānakathā.

XVI. 4.

1. Adhigayha manasikarotīti?

Āmantā.

Tena cittaṇa taṃ cittaṃ pajānātīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Tena cittaṇa taṃ cittaṃ pajānātīti?

Āmantā.

Tena cittaṇa taṃ cittaṃ cittaṇa ti pajānātīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Tena cittaṇa taṃ cittaṃ cittaṇa ti pajānātīti?

Āmantā.

Taṃ cittaṃ tassa cittaṇa ārammaṇaṇa ti?

¹ Upadāyī, P.S.   ² apahatattā, P.S.S₂. always.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ cittaṃ tassa cittaṣṣa ārammaṇaṃ ti ?

Āmantā.

Tena phassena taṃ phassaṃ phusati, tāya vedanāya, tāya saññāya, tāya cetanāya, tena cittaena, tena vitakkena, tena vicārena, tāya pītiyā, tāya satiyā, tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgataṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgataṃ ti manasikarotīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgataṃ ti manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgataṃ ti manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Āmantā.

Tiṇṇāṃ phassānaṃ—pe—tiṇṇāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Anāgataṃ anāgataṃ ti manasikaronto atītaṃ atītaṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikarotīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samo-
dhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto paccuppannaṃ
paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto paccuppannaṃ
paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samo-
dhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti
manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasi-
karotīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti
manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasi-
karotīti ?

Āmantā.

Tiṇṇāṃ phassānaṃ—pe—tiṇṇāṃ cittānaṃ samodhā-
naṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

4. Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikaronto
atītaṃ atītan ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikaronto atītaṃ
atītan ti manasikarotīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samo-
dhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikaronto anāga-
taṃ anāgatan ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikaroti, anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikaroti, anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Tiṇṇāṃ phassānaṃ—pe—tiṇṇāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Adhigayha manasikarotīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“‘Sabbe saṃkhārā aniccā ti’¹ yadā paññāya passati,

Atha nibbindati dukkhe esamaggo visuddhiyā.²

‘Sabbe saṃkhārā dukkhā ti’ yadā paññāya passati,

Atha nibbindati dukkhe esamaggo visuddhiyā.

‘Sabbe dhammā anattā ti’ yadā paññāya passati,

Atha nibbindati dukkhe esamaggo visuddhiyā ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi adhigayha manasikarotīti.

Adhigayha manasikāra kathā.

¹ ti, M. omits.

² visuddhiya, P.

XVI. 5.

1. Rūpaṃ hetūti?

Āmantā.

Alobho hetūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso hetu—pe—amoho hetu, lobho hetu, doso hetu, moho hetūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ hetūti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhi, no vata re vattabbe “Rūpaṃ hetūti.”

2. Alobho hetu sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ hetu sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso hetu, amoho hetu, lobho hetu doso hetu moho hetu sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ hetu sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Rūpaṃ hetu sārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Āmantā.

Alobho hetu anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ hetu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Āmantā.

Adoso hetu—pe—moho hetu anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Rūpaṃ hetūti"?

Āmantā.

Nanu mahābhūtā upādā¹ rūpānaṃ upādāya hetūti?

Āmantā.

Hañci mahābhūtā upādā rūpānaṃ upādāya hetu, tena vata re vattabbe "Rūpaṃ hetūti."

Rūpaṃ hetūti kathā.

XVI. 6.

1. Rūpaṃ sahetukan ti?

Āmantā.

Alobhahetunā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adosahetunā ti—pe—amohahetunā ti, lobhahetunā ti, dosahetunā ti, mohahetunā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ sahetukan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Rūpaṃ sahetukan ti."

2. Alobho sahetuko sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ sahetukaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso sahetuko—pe—amoho saddhā viriyam sati samādhi paññā lobho doso moho māno diṭṭhi vicikicchā thīnam uddhaccam ahirikam anottappam sahetukam sarammanam, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpam sahetukam sarammanam, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Rūpam sahetukam anārammanam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Alobho sahetuko anārammano, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Rūpam sahetukam anārammanam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Adoso sahetuko—pe—anottappam sahetukam anārammanam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Na vattabban ti “Rūpam sahetukan ti”?

Āmantā.

Nanu rūpam sappaccayan ti?

Āmantā.

Hañci rūpam sappaccayam, tena vata re vattabbe “Rūpam sahetukan ti.”

Rūpam sahetukan ti kathā.

XVI. 7.

1. Rūpam kusalan ti?

Āmantā.

Sārammanam, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu anārammanam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhī, no vata re vattabbe “Rūpaṃ kusalan ti.”

2. Alobho kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe
—paṇidhī?

Āmantā.

Rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā
—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso kusalo, amoho kusalo, saddhā viriyaṃ sati
samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tassa
āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe
—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā
—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Alobho kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—
pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā
—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Adoso kusalo, paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tassa
āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhī?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhī, no vata re vattabbe “Rūpaṃ akusalan ti.”

5. Lobho akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe
—paṇidhī?

Āmantā.

Rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā
—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Doso moho māno—pe—anottappaṃ akusalaṃ sāram-
maṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—
pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa
āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Lobho akusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—
pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā
—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Doso, moho, anottappaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ,
n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti”?

Āmantā.

Nanu kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ
pīti?

Āmantā.

Hañci kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ
pi, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ
pīti.”

Rūpaṃ kusalākusalan ti kathā.

XVI. 8.

1. Rūpaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Rūpaṃ sukhavedanīyaṃ dukkhavedanīyaṃ adukkama-

sukhavedanīyaṃ, sukhāya vedanāya sampayuttaṃ, dukkhāya vedanāya sampayuttaṃ, adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttaṃ, phassena sampayuttaṃ—pe—cittena sampayuttaṃ sārāmmaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyaṃ—pe—na dukkhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Rūpaṃ vipāko ti.”

2. Phasso vipāko phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ vipāko rūpaṃ sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ vipāko rūpaṃ na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3 Na vattabbaṃ “Rūpaṃ vipāko ti”?

Āmantā.

Nanu kammaṣṣa katattā uppannā cittacetāsikā dhaminā vipāko ti?

Āmantā.

Hañci kammaṣṣa katattā uppannā cittacetāsikā dhammā vipāko, tena vata re vattabbe “Kammaṣṣa katattā uppannaṃ rūpaṃ vipāko ti.”

Rūpaṃ vipāko ti kathā.

XVI. 9.

1. Atthi rūpaṃ rūpāvacaran ti ?

Āmantā.

Samāpattesiyaṃ uppattesiyaṃ diṭṭhadhammasukkhavihāraṃ samāpattesiyaṃ cittaṃ uppattesiyaṃ cittaṃ diṭṭhadhammasukkhavihārena cittaṃ sahaḡataṃ sahaḡataṃ saṃsaṭṭhaṃ saṃpayuttaṃ ekupṡādaṃ ekaṇirodhaṃ ekavattukaṃ ekārammaṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaḡe—pe—

Nanu na samāpattesiyaṃ na uppattesiyaṃ na diṭṭhadhammasukkhavihāraṃ na samāpattesiyaṃ cittaṃ na uppattesiyaṃ cittaṃ na diṭṭhadhammasukkhavihārena cittaṃ sahaḡataṃ—pe—ekārammaṇaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyaṃ—pe—ekārammaṇaṃ, no vata re vattaḡe “ Atthi rūpaṃ rūpāvacaran ti.”

2. Atthi rūpaṃ arūpāvacaran ti ?

Āmantā.

Samāpattesiyaṃ uppattesiyaṃ diṭṭhadhammasukkhavihāraṃ samāpattesiyaṃ cittaṃ uppattesiyaṃ cittaṃ diṭṭhadhammasukkhavihārena cittaṃ sahaḡataṃ sahaḡataṃ saṃsaṭṭhaṃ saṃpayuttaṃ ekupṡādaṃ ekaṇirodhaṃ ekavattukaṃ ekārammaṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaḡe—pe—

Nanu na samāpattesiyaṃ na uppattesiyaṃ na diṭṭhadhammasukkhavihāraṃ na samāpattesiyaṃ cittaṃ na uppattesiyaṃ cittaṃ na diṭṭhadhammasukkhavihārena cittaṃ sahaḡataṃ—pe—ekārammaṇaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyaṃ—pe—ekārammaṇaṃ, no vata re vattaḡe “ Atthi rūpaṃ arūpāvacaran ti.”

3. Na vattaḡaṃ “ Atthi rūpaṃ rūpāvacaraṃ, atthi rūpaṃ arūpāvacaran ti ” ?

Āmantā.

Nanu kāmāvacarakammaṡa kaṡattā rūpaṃ kāmāvacaran ti ?

Āmantā.

Hañci kāmāvacarakammaṡa kaṡattā rūpaṃ kāmāva-

caran, tena vata re vattabbe "Rūpāvacarakammassa katattā rūpaṃ rūpāvacaran, arūpāvacarakammassa katattā rūpaṃ arūpāvacaran ti."

Rūpaṃ rūpāvacarārūpāvacaran ti kathā.

XVI. 10.

1. Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyeṇa cittaṇa uppattesiyeṇa cittaṇa diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato sahaḡāto sam-saṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyeṇa cittaṇa na uppattesiyeṇa cittaṇa na diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato—pe—ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe "Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti."

2. Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo — pe — rasarāgo — pe — phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Saddarāgo na vattabbaṃ "saddadhātupariyāpanno ti"?

Āmantā.

Rūparāgo na vattabbaṃ "rūpadhātupariyāpanno ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Gandharāgo — pe — rasarāgo — pe — phoṭṭhabbarāgo na vattabbaṃ "phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti"?

Āmantā.

Rūparāgo na vattabbaṃ “rūpadhātupariyāpanno ti”?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyeṇa cittaṇa uppattesiyeṇa cittaṇa diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato sahaḡāto saṃsaṭṭho saṃpayutto ekuppādo ekaṇirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyeṇa cittaṇa na uppattesiyeṇa cittaṇa na diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato—pe—ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe “Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti.”

5. Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātupariyāpanno ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

6. Saddarāgo na vattabbaṃ “saddadhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Arūparāgo na vattabbaṃ “arūpadhātupariyāpanno ti”?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo na vattabbaṃ “phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Arūparāgo na vattabbaṃ “arūpadhātupariyāpanno ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Nanu kāmarāgo kāmadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgo kāmadhātupariyāpanno, tena vata re vattabbe “Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti.”

Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti kathā.

Vaggo soḷasamo.

Cittaniggaho, Cittapaggaho,
Sukhānuppadānaṃ, Adhigayha manasikāro,
Rūpaṃ hetu, Rūpaṃ sahetukaṃ,
Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, Rūpaṃ vipāko,
Atthi rūpaṃ rūpāvacaraṃ, Atthi rūpaṃ arūpāvacaraṃ,
Sabbe kilesā kāmadhātupariyāpannā ti.

XVII. 1.

1. Atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Atthi Arahato apuññūpacayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato apuññūpacayo ti?

Āmantā.

N'atthi Arahato puññūpacayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Arahā¹ puññābhisamkhāraṃ abhisamkharoti, āneñjābhisamkhāraṃ² abhisamkharoti, gatisamvattanikaṃ kammaṃ karoti, bhavasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, issariyasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, adhipaccasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, mahābhogasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, mahāparivārasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, devasobhagyasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, manussasobhagyasamvattanikaṃ kammaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3- Atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Arahā ācinātīti³?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahā apacinātīti⁴?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahā pajahatīti⁵—pe—Arahā upādiyatīti⁶—pe—Arahā visinetīti⁷—pe—Arahā ussinetīti—pe—Arahā vidhūpetīti—pe—Arahā sandhūpetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ Arahato, P.S.

² anaññābhi°, S. ; ānañjo, M.

³ bhāvinatthīti, P.S.

⁴ apacinatinti, P. ; apacinatthīti, S.

⁵ pacātīti, P.S. ⁶ na upādiyatīti, P.S. ⁷ vicio, P.S.

Nanu Arahā nev'ācināti na apacināti apacinitvā ʔhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā nev'ācināti na apacināti apacinitvā ʔhito, no vata re vattabbe "Atthi Arahato puññūpacayo ti."

Nanu Arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ʔhito, n'eva visineti na ussineti visinetvā ʔhito, n'eva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ʔhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ʔhito, no vata re vattabbe "Atthi Arahato puññūpacayo ti."

4. N'atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Arahā dānaṃ dadeyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahā dānaṃ dadeyya, no vata re vattabbe "N'atthi Arahato puññūpacayo ti."

Arahā cīvaraṃ dadeyya—pe—piṇḍapātaṃ dadeyya, senāsanaṃ dadeyya, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyya, khādaniyaṃ dadeyya, bhojaniyaṃ dadeyya, pāniyaṃ dadeyya, cetiyaṃ vadeyya, cetiye mālāṃ āropeyya, gandhaṃ āropeyya, vilepanaṃ āropeyya—pe—cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Hanci Arahā cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyya, no vata re vattabbe "N'atthi Arahato puññūpacayo ti."

Atthi Arahato puññūpacayo ti kathā.

XVII. 2.

1. N'atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

N'atthi Arahantaghātaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahantaghātaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato akālamaccūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. N'atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

Yo Arahantaṃ jīvitaṃ voropeti, sati jivite jivitāvasese jivitā voropeti, asati jivite jivitāvasese jivitā voropetīti¹? Sati jivite jivitāvasese jivitā voropetīti.

Hañci sati jivite jivitāvasese jivitā voropeti, no vata re vattabbe “N'atthi Arahato akālamaccūti.”

Asati jivite jivitāvasese jivitā voropetīti, n'atthi Arahantaghātaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. N'atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

Arahato kāye viṣaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahato kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahato kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyya, no vata re vattabbe “N'atthi Arahato akālamaccūti.”

4. Arahato kāye viṣaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti?

Āmantā.

N'atthi Arahantaghātaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Nāhaṃ Bhikkhave sañcetanikānaṃ kammānaṃ katānaṃ upacitānaṃ appaṭisaṃveditvā byantibhāvaṃ vadāmi, taṃ ca kho diṭṭh'eva dhamme uppajje² vā apare vā pariyāye ti.³” Atth'eva suttanta ti?

¹ opeti, M.

² uppajjam, P.S.; upapajje, K.

³ pariyāyehi, P.

Āmantā.

Teha hi n'atthi Arahato akālamaccūti.

N'atthi Arahato akālamaccūti kathā.

XVII. 3.

1. Sabbam idam kammato ti?

Āmantā.

Kammaṃ pi kammato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbam idam kammato ti?

Āmantā.

Sabbam idam pubbekatahetūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbam idam kammato ti?

Āmantā.

Sabbam idam kammavipākato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbam idam kammavipākato ti?

Āmantā.

Kammavipākena pāṇaṃ haneyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pāṇātipāto saphalo ti?

Āmantā.

Kammavipāko saphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammavipāko aphalo ti?

Āmantā.

Pāṇātipāto aphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kammavipākena adinnaṃ ādiyeyya — pe — musā bhaṇeyya, piṣuṇaṃ bhaṇeyya, pharusam bhaṇeyya, saṃphappalapeyya, sandhiṃ chindeyya, nillopaṃ hareyya, ekāgārikam kareyya, paripantho tiṭṭheyya, paradāraṃ gaccheyya, gāmaghātaṃ kareyya, nigamaghātaṃ kareyya, kammavipākena dānaṃ dadeyya, cīvaraṃ

dadeyya, piṇḍapātamaṃ dadeyya, senāsanamaṃ dadeyya,
gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyyāti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro saphalo ti?

Āmantā.

Kammaṇṇipāko saphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṇṇipāko saphalo ti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro saphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Sabbamaṃ idaṃ kammato ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Kammunā¹ vattati lokaṃ kammunā vattati paṇḍā
Kammaṇṇibandhanaṃ sattā rathassānīva² yāyato.
Kammaṇṇaṃ kittiṃ³ labhate paṇḍasaṃ,
Kammaṇṇaṃ jāniṃ⁴ ca vadhaṃ ca bandhaṃ,
Tamaṃ kammaṇṇaṃ nānākaranaṃ veditvā
Kammaṇṇaṃ vade n'atthi⁵ kammaṇṇaṃ ti lokaṃ ti.”

Atth'eva suttantaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi sabbamaṃ idaṃ kammato ti.

Sabbamaṃ idaṃ kammato ti kathā.

XVII. 4.

1. Indriyabaddhaṃ ñeva dukkhaṃ ti?

Āmantā.

Indriyabaddhaṃ ñeva aniccaṃ saṃkhataṃ paṭicca-

¹ kammānaṃ, P.S.   ² rapassani, S.; rathasani, P.

³ kitti, P.   ⁴ jati, P.; jānaṃ, M.; nati, S.

⁵ vedanatti, P.; vadenanti, S.

samuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāga-
dhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anindriyabaddhaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭicca-
samuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāga-
dhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci anindriyabaddhaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ,
no vata re vattabbe “Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti.”

2. Anindriyabaddhaṃ aniccaṃ — pe — vipariṇāma-
dhammaṃ, tañ ca na¹ dukkhaṃ ti ?

Āmantā.

Indriyabaddhaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ,
tañ ca na¹ dukkhaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Indriyabaddhaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ,
tañ ca dukkhaṃ ti ?

Āmantā.

Anindriyabaddhaṃ aniccaṃ — pe — vipariṇāmadham-
maṃ, tañ ca dukkhaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā,
anindriyabaddhaṃ aniccaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā,
anindriyabaddhaṃ aniccaṃ, no vata re vattabbe “Indriya-
baddhañ ñeva dukkhaṃ ti.”

4. Na vattabbaṃ “Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti” ?

Āmantā.

Yathā indriyabaddhassa dukkhassa pariññāya Bhagavati
brahmacariyaṃ vussatī, evamevaṃ anindriyabaddhassa
dukkhassa pariññāya Bhagavati brahmacariyaṃ vussatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā indriyabaddhaṃ dukkhaṃ pariññātaṃ na puna

uppajjati, evamevaṃ anindriyabaddhaṃ dukkhaṃ pariñ-
ñātaṃ na puna uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti.

Indriyabaddhakathā.

XVII. 5.

1. Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā
ti?

Āmantā.

Dukkhasamudayo pi dukkho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhasamudayo pi dukkho ti?

Āmantā.

Tiṇ'eva ariyasaccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tiṇ'eva ariyasaccānīti?

Āmantā.

Nanu cattāri ariyasaccāni vuttāni Bhagavatā—Duk-
khaṃ, Dukkhasamudayo, Dukkhanirodho, Dukkhaniro-
dhagāminī paṭipadā ti?

Āmantā.

Hañci cattāri ariyasaccāni vuttāni Bhagavatā—Duk-
khaṃ, Dukkhasamudayo, Dukkhanirodho, Dukkhaniro-
dhagāminī paṭipadā, no vata re vattabbe “Tiṇ'eva ariya-
saccānīti.”

2. Dukkhasamudayo pi dukkho ti?

Āmantā.

Ken'aṭṭhenāti?

Aniccaṭṭhenāti.¹

Ariyamaggo anicco ti?

Āmantā.

Ariyamaggo dukkho ti?

¹ aniccaṭṭhena, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ariyamaggo anicco so ca na dukkho ti?

Āmantā.

Dukkhasamudayo anicco so ca na dukkho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhasamudayo anicco so ca dukkho ti?

Āmantā.

Ariyamaggo anicco so ca dukkho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā ti”?

Āmantā.

Nanu sā dukkhanirodhagāminī paṭipadā ti?

Āmantā.

Hañci sā dukkhanirodhagāminī paṭipadā, tena vata re vattabbe “Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā ti.”

Thapetvā ariyamaggaṃ ti kathā.

XVII. 6.

1. Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti”?

Āmantā.

Nanu Saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇiyo anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?

Āmantā.

Hañci Saṃgho āhuneyyo—pe—lokassa, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.”

2. Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti”?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhi-

neyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti."

3. Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti"?
Āmantā.

Nanu atthi keci Saṃghassa dānaṃ dentīti?
Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa dānaṃ denti, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti."

Nanu atthi keci Saṃghassa cīvaraṃ denti, piṇḍapātaṃ denti, senāsaṇaṃ denti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ denti, khādaniyaṃ denti, bhojaniyaṃ denti—pe—pāniyaṃ denti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa cīvaraṃ denti, piṇḍapātaṃ denti, senāsaṇaṃ denti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ denti, khādaniyaṃ denti, bhojaniyaṃ denti—pe—pāniyaṃ denti, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti."

4. Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti"?
Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Āhuti¹ jātavedo va mahāmeghaṃ va medinī²

Saṃgho samādhisampanno paṭigaṇhāti dakkhiṇaṃ ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.

5 Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti?

Āmantā.

Maggo paṭigaṇhāti, phalaṃ paṭigaṇhātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti" kathā.

¹ ahutiṃ, P.; āhati, S.   ² medini, P.; medanī, S.M.

XVII. 7.

1. Na vattabbam "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti"?

Āmantā.

Nanu Saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo
añjalikaraṇīyo anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?

Āmantā.

Hañci Saṃgho āhuneyyo—pe—lokassa, tena vata re
vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti."

2. Na vattabbam "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti"?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā attha purisapuggalā dakkhi-
ṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā, attha purisapuggalā dakkhi-
ṇeyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe "Saṃgho
dakkhiṇaṃ visodhetīti."

3. Na vattabbam "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti"?

Āmantā.

Nanu atthi keci Saṃghassa dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ
ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ
ārādhenti, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ
visodhetīti."

Nanu atthi keci Saṃghassa cīvaraṃ datvā—pe—piṇ-
ḍapātāṃ datvā—pe—senāsanaṃ datvā—pe—gilāna-
paccayabhesajjaparikkhāraṃ datvā—pe—khādaniyaṃ
datvā—pe—bhojaniyaṃ datvā—pe—pāniyaṃ datvā dak-
khiṇaṃ ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa pāniyaṃ datvā dakkhiṇaṃ
ārādhenti, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ
visodhetīti."

4. Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti?

Āmantā.

Maggo visodheti, phalaṃ visodhetīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ
visodhetīti” kathā.

XVII. 8.

1. Na vattabbaṃ “Saṃgho bhuñjati pivati khādati
sāyatīti”?

Āmantā.

Nanu atthi keci saṃghabhaddhāni karonti, uddesabhaddhāni
karonti, yāgupānāni^{*} karontīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci saṃghabhaddhāni karonti, uddesabhaddhāni
karonti, yāgupānāni^{*} karonti, tena vata re vattabbe
“Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti.”

2. Na vattabbaṃ “Saṃgho bhuñjati pivati khādati
sāyatīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā gaṇabhojanaṃ paramparabho-
janaṃ atirittabhojanaṃ anatirittabhojanaṃ ti?

Āmantā.

Hañci vuttaṃ Bhagavatā gaṇabhojanaṃ paramparabho-
janaṃ atirittabhojanaṃ anatirittabhojanaṃ, tena vata re
vattabbe “Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti.”

3. Na vattabbaṃ “Saṃgho bhuñjati pivati khādati
sāyatīti”?

Āmantā.

Nanu aṭṭha pānāni vuttāni Bhagavatā—ambapānaṃ
jambupānaṃ cocapānaṃ mocapānaṃ madhupānaṃ mud-
dikapānaṃ sālukapānaṃ phārusakapānaṃ ti?

Āmantā.

Hañci aṭṭha pānāni vuttāni Bhagavatā—ambapānaṃ
jambupānaṃ cocapānaṃ mocapānaṃ madhupānaṃ mud-

dikapānaṃ sālupapānaṃ phārusakapānaṃ, tena vata re vattabbe "Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti."

4. Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti?

Āmantā.

Maggo bhuñjati pivati khādati sāyati, phalaṃ bhuñjati pivati khādati sāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na vattabbaṃ "Saṃgho bhuñjatīti" kathā.

XVII. 9.

1. Na vattabbaṃ "Saṃghassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu Saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhineyyo añjalikarapīyo anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?

Āmantā.

Hañci Saṃgho āhuneyyo—pe—lokassa, tena vata re vattabbe "Saṃghassa dinnam mahapphalan ti."

2. Na vattabbaṃ "Saṃghassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhineyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhineyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe "Saṃghassa dinnam mahapphalan ti."

3. Na vattabbaṃ "Saṃghassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—"Saṃghe Gotamī dehi,¹ Saṃghe te dinne ahañ c'eva pūjito bhaviissāmi Saṃgho cāti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃghassa dinnam mahapphalan ti.

4. Na vattabham "Saṃghassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu Sakko devānam indo Bhagavantam etad avoca—

"Yajamānānam manussānam puññapekhānapāṇinam¹
Karotam² opadhikam³ puññam kattha dinnam mahap-
phalan ti."

"Cattāro ca paṭipannā cattāro ca phale ṭhitā
Esasamgho ujubhūto paññāsīlasamāhito.
Yajamānānam manussānam puññapekhānapāṇinam
Karotam opadhikam puññam Saṃghe dinnam mahap-
phalan ti."

"Eso hi Saṃgho vipulo mahaggato
Esappameyyo udadhīva sāgaro
Ete hi seṭṭhā naravīrasāvakā +
Pabhaṅkarā dhammam udīrayan ti.⁵
Tesam sudinnam suhutam suyittham
Ye saṃgham uddissa⁶ dadanti dānam
Sā dakkhiṇā Saṃghagatā paṭiṭṭhitā
Mahapphalā lokavidūna⁷ vāṇṇitā⁸
Etādisam yaññam anussarantā⁹
Ye vedajātā¹⁰ viharanti¹¹ loke
Vineyya maccheram alam samālam¹²
Aninditā saggam upenti ṭhānan ti."

¹ puññasekho, M.

² karontam, P.

³ opacitam, P.M.S.S₂.

⁴ nivirayasāvakā, M.; naraviriyasāvakā, P.S.S₂.

⁵ dhammā mudirayan ti, M.

⁶ saṃghassa muddissa, P.S₂; saṃghassa mudittā, S.

⁷ lokavidunā, M.

⁸ vāṇṇitā, S.

⁹ odantā, S.

¹⁰ ye'va jātā, S.; ce da jātā, P.

¹¹ vicaranti, K.

¹² vineyya malam samula, S.

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃghassa dinnam mahapphalan ti.

Na vattabbam "Saṃghassa dinnam mahapphalan ti" kathā.

XVII. 10.

1. Na vattabbam "Buddhassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu Bhagavā dipadānam¹ aggo, dipadānam seṭṭho, dipadānam pamokkho, dipadānam uttamo, dipadānam pavaro asamo asamasamo appāṭisamo appaṭibhāgo appaṭipuggalo ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā dipadānam aggo, dipadānam seṭṭho, dipadānam pamokkho, dipadānam uttamo, dipadānam pavaro asamo asamasamo appāṭisamo appaṭibhāgo appaṭipuggalo, tena vata re vattabbe "Buddhassa dinnam mahapphalan ti."

2. Na vattabbam "Buddhassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Atthi keci Buddhena samasamo sīlena samādhinā paññāyāti?

N'atthi.

Hañci n'atthi keci Buddhena samasamo sīlena samādhinā paññāya, tena vata re vattabbe "Buddhassa dinnam mahapphalan ti."

3. Na vattabbam "Buddhassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—"Nayimasmiṃ vā loke

¹ dvipadānam, M.

parasmim vā pana¹ Buddhena seṭṭho ca² samo ca vijjati,³ yamāhuneyyānaṃ⁴ aggaṭaṃ gato, puññattikānaṃ vipulaphalesinaṃ⁵ ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddhassa dinnam mahapphalan ti.

Na vattabbaṃ “Buddhassa dinnam mahapphalan ti” kathā.

XVII. 11.

1. Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

Nanu atthi keci paṭiggāhakā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇīyā anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?

Āmantā.

Hañci atthi keci paṭiggāhakā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇīyā anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassa, no vata re vattabbe “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

2. Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā, no vata re vattabbe “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

3. Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

¹ puna, M.

² After ca P. inserts na.

³ vijjhati, M.

⁴ yathā āhunveyyānaṃ, M.

⁵ °sīnaṃ ti, M.

Nanu atthi keci sotāpanne¹ dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci sotāpanne dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti, no vata re vattabbe “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

Nanu atthi keci sakadāgāmissa—pe—anāgāmissa—pe—Arahato dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Arahato dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti, no vata re vattabbe “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

4. Paṭiggāhakato dānaṃ visujjhatīti?

Āmantā.

Añño aññassa kārako, parakataṃ sukhaḍukkhaṃ, añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Dāyakato va dānaṃ visujjhati, na paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Catasso kho im’ Ānanda dakkhiṇā visuddhiyo. Katamā catasso? Atth’ Ānanda dakkhiṇā dāyakato visujjhati no paṭiggāhakato, atth’ Ānanda dakkhiṇā paṭiggāhakato visujjhati no dāyakato, atth’ Ānanda dakkhiṇā dāyakato c’eva visujjhati paṭiggāhakato ca, atth’ Ānanda dakkhiṇā n’eva dāyakato visujjhati no paṭiggāhakato. Imā kho Ānanda catasso dakkhiṇā visuddhiyo ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

Dakkhiṇā visuddhikathā.

Vaggo sattarasamo.

Atthi Arahato puññūpacayo, N'atthi Arahato akālamaccu,
 Sabbam idam kammato, Indriyabaddhañ ñeva dukkham,
 Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā sampkhārā dukkhā,
 Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhāti, Saṃgho dakkhiṇaṃ
 visodheti,
 Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyati, Saṃghassa dinnam
 mahapphalaṃ,
 Atthi dānaṃ visuddhiyā ti.

XVIII. 1.

1. Na vattabbaṃ “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti”?

Āmantā.

Nanu atthi Buddhavuttāni¹ cetiyāni ārāma-vihāragāma-nigamanagarāni raṭṭhāni janapadāni?

Āmantā.

Hañci atthi Buddhavuttāni cetiyāni ārāma-vihāragāma-nigamanagarāni raṭṭhāni janapadāni, tena vata re vattabbe “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.”

2. Na vattabbaṃ “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti”?

Āmantā.

Nanu Bhagavā Lumbiniyā² jāto, Bodhiyā mūle abhisambuddho, Bārāṇasīyaṃ Bhagavatā Dhammacakkaṃ pavatitaṃ, Cāpāle³ cetiye āyusamkhāro ossaṭṭho, Kusinārāyaṃ Bhagavā parinibbuto ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā Lumbiniyā jāto, Bodhiyā mūle abhisambuddho, Bārāṇasīyaṃ Bhagavatā Dhammacakkaṃ pavatitaṃ, Cāpāle cetiye āyusamkhāro ossaṭṭho, Kusinārāyaṃ Bhagavā parinibbuto, tena vata re vattabbe “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.”

3. Na vattabbaṃ “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Ukkatṭhāyaṃ viharāmi Subhagavane sālarāja-mūle ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Uruvelāyaṃ viharāmi Ajapālanigrodhe paṭhamābhisaṃbuddho ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Rājagahe viharāmi Veluvane Kalandakanivāpe ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Sāvattthiyaṃ viharāmi Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme

¹ vutthāni, K.

² Lam°, P.

³ Tāpāle, P.; Cātapāle, S.; Pāvāle, K.

ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Vesāliyaṃ viharāmi Mahāvane kuṭāgārasālāyaṃ¹ ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.

4. Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā loke jāto loke sambuddho lokaṃ abhi-
bhuyya viharati anupalitto lokenāti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā loke jāto loke sambuddho lokaṃ abhi-
bhuyya viharati anupalitto lokena, no vata re vattabbe
“Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.”

Manussalokakathā.

XVIII. 2.

1. Na vattabbaṃ “Buddhena Bhagavatā Dhammo
desito ti”?

Āmantā.

Kena desito ti? Abhinimmitena desito ti.

Abhinimmito Jino Satthā Sammāsambuddho Sabbaññū
Sabbadassāvī Dhammasāmī Dhammapaṭisaraṇo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Buddhena Bhagavatā Dhammo
desito ti”?

Āmantā.

Kena desito ti? Āyasmatā Ānandena desito ti.

Āyasmā Ānando Jino Satthā—pe—Dhammapaṭisaraṇo
ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Buddhena Bhagavatā Dhammo
desito ti”?

Āmantā.

¹ Kuṭṭha°, M.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Saṃkhittena pi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, vitthārena pi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, saṃkhittavitthārena pi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, aññātāro va dullabhā¹ ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti.

4. Na vattabhaṃ "Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Abhiññāyāhaṃ Bhikkhave Dhammaṃ desemi no anabhiññāya, sanidānāhaṃ Bhikkhave Dhammaṃ desemi no anidānaṃ, sappāṭihāriyāhaṃ Bhikkhave Dhammaṃ desemi no appāṭihāriyaṃ, yaṇ c'assa² mayhaṃ Bhikkhave abhiññāya Dhammaṃ desayato no anabhiññāya, sanidānaṃ Dhammaṃ desayato no anidānaṃ, sappāṭihāriyaṃ Dhammaṃ desayato no appāṭihariyaṃ karaṇīyo ovādo karaṇīyo anusāsani, alaṇ ca pana vo Bhikkhave tuṭṭhiyā,³ alaṃ attamanatāya, alaṃ somanasāya Sammasambuddho Bhagavā, svākhyāto⁴ Dhammo suppaṭipanno Saṃgho ti.

Imasmiṃ ca pana veyyākaraṇasmiṃ bhaññamāne dasasahassī lokadhātu akampitthā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti.

Dhamma desanāka thā.

XVIII. 3.

1. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

N'atthi Buddhassa Bhagavato mettā ti?

¹ dullabho, P.S₂.

³ oyo, P.

² K. reads tassa for yaṇ c'assa.

⁴ svākkhāto, P.S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

N'atthi Buddhassa Bhagavato muditā—pe—upekkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi Buddhassa Bhagavato mettā ti?

Āmantā.

Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Buddhassa Bhagavato muditā—pe—upekkhā ti?

Āmantā.

Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

Bhagavā akāruṇiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Bhagavā kāruṇiko lokahito lokānukampako
lokattthacaro¹ ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā kāruṇiko lokahito lokānukampako
lokattthacaro, no vata re vattabbe "N'atthi Buddhassa
Bhagavato karuṇā ti."

4. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā mahākaruṇā samāpattim² samāpajjiti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā mahākaruṇā samāpattim samāpajji, no
vata re vattabbe "N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā
ti."

5. Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

Bhagavā sarāgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi n'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti.

Karuṇākathā.

¹ lokattthacaro, P.S.

² °patti, P.S.

XVIII. 4.

1. Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe
gandhajāte adhigaṇhātīti?

Āmantā.

Bhagavā gandhabhojī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Bhagavā odanakummāsaṃ¹ bhuñjatīti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā odanakummāsaṃ bhuñjati, no vata re
vattabbe “Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya
aññe gandhajāte adhigaṇhātīti.”

2. Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe
gandhajāte adhigaṇhātīti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa Bhagavato uccārapassāvaṃ
nabāyanti² vilimpenti³ uccārenti, pelāya patisāmenti,
karaṇḍāya nikkhipenti, āpaṇe pasārenti,⁴ tena ca gandhena
gandhakaraṇīyaṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Gandhajātikathā.

XVIII. 5.

1. Ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sacchi-
karotīti?

Āmantā.

Catunnaṃ phassānaṃ—pe—catunnaṃ saññānaṃ samo-
dhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sacchi-
karotīti?

Āmantā.

¹ °kumāsaṃ, M.

³ vilipanti, M.K.

² nhāyo, M.K.

⁴ passārenti, M.

Sotāpattimaggo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—pe—anāgāmimaggo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti ? Arahattamaggenāti.

Arahattamaggena sakkāyaditṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabba-
taparāmāsaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena sakkāyaditṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabba-
taparāmāsaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Nanu tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ
vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ
vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “Arahattamag-
gena sakkāyaditṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ
jahatīti.”

2. Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ
byāpādaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ
byāpādaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ¹ sakadāgāmi-
phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ sakadāgāmi-
phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “Arahat-
tamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ
jahatīti.”

3. Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusa-
hagataṃ byāpādaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusa-
hagataṃ byāpādaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ anavasesappahānaṃ anā-
gāmiṃphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ anavasesappahānaṃ anā-
gāmiṃphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “ Ara-
hattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ
byāpādaṃ jahatīti.”

4. Na vattabbaṃ “ Ekena ariyamaggena cattāri sāmāṇ-
ñaphalāni sacchikarotīti ”?

Āmantā.

Bhagavatā sotāpattimaggo bhāvito ti?

Āmantā.

Bhagavā sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bhagavatā sakadāgāmi—pe—anāgāminimaggo bhāvito
ti?

Āmantā.

Bhagavā anāgāmi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Bhagavā ekena ariyamaggena cattāri sāmāññapha-
lāni sacchikarotī, sāvaka catūhi ariyamaggehi cattāri
sāmāññaphalāni sacchikarontīti?

Āmantā.

Sāvaka Buddhassa Bhagavato aditṭhaṃ dakkhinti,¹
anadhigataṃ adhigacchanti, asacchikataṃ sacchikarontī-
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Eka magga katha.

XVIII. 6.

1. Jhānā jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

¹ dakkhanti, M.K.

Paṭhamā jhānā¹ tatiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jhānā jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Dutiya jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Yā paṭhamassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—
paṇidhi, sā va dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe
—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatī, na vat-
tabbaṃ “Yā paṭhamassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—
pe—paṇidhi, sā va dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā
—pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Dutiyaṃ jhānaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇi-
dahantassa uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu dutiyaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—
paṇidahantassa uppajjati?

Āmantā.

Hañci dutiyaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—
paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Paṭhamā
jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti.”

3. Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Paṭhamam jhānaṃ kāme ādīnavato² manasikaroto
uppajjati?

Āmantā.

Dutiyaṃ jhānaṃ kāme ādīnavato manasikaroto uppaj-
jati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamam jhānaṃ savitakkaṃ savicāraṇaṃ ti?

¹ paṭhamajjhānā, P.S.S.₂.

² ādi°, M.

Āmantā.

Dutiyam jhānam savitakkam savicāran ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Paṭhamā jhānā dutiyam jhānam saṃkamatīti ?

Āmantā.

Taṇ ñeva paṭhamam jhānam tam dutiyam jhānan ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Dutiyā jhānā tatiyam jhānam saṃkamatīti ?

Āmantā.

Yā dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—
paṇidhi, sā va tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe
—paṇidhīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dutiyā jhānā tatiyam jhānam saṃkamatī, na vat-
tabbam “Yā dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe
—paṇidhi, sā va tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā
—pe—paṇidhīti” ?

Āmantā.

Tatiyam jhānam anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇida-
hantassa uppajjati ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu tatiyam jhānam āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇi-
dahantassa uppajjati ?

Āmantā.

Hañci tatiyam jhānam āvaṭṭantassa uppajjati—pe—
paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Dutiyā
jhānā tatiyam jhānam saṃkamatīti.”

5. Dutiyā jhānā tatiyam jhānam saṃkamatīti ?

Āmantā.

Dutiyam jhānam vitakkavicāre ādīnavato manasikaroto
uppajjati ?

Āmantā.

Tatiyam jhānam vitakkavicāre ādīnavato manasikaroto
uppajjati ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dutiyam jhānam sappīṭikan ti ?

Āmantā.

Tatiyam jhānam sappīṭikan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dutiya jhānā tatiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Taṇ ñeva dūtiyaṃ jhānaṃ taṃ tatiyaṃ jhānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Tatiya jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Yā tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—
paṇidhi, sā va catutthassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—
pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatiya jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatī, na vat-
tabbaṃ “Yā tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—
paṇidhi, sā va catutthassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—
pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Catutthaṃ jhānaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇi-
dahantassa uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu catutthaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—
paṇidahantassa uppajjati?

Āmantā.

Hañci catutthaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—
paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Tatiya
jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti.”

7. Tatiya jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Tatiyaṃ jhānaṃ pītiṃ¹ ādīnavato manasikaroto uppaj-
jatīti?

Āmantā.

Catutthaṃ jhānaṃ pītiṃ ādīnavato manasikaroto uppaj-
jatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatiyaṃ jhānaṃ sukhasahagataṃ ti?

Āmantā.

Catutthaṃ jhānaṃ sukhasahagataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatīyā jhānā catutthāṃ jhānaṃ saṃkamaṭṭi?

Āmantā.

Taṇ ñeva tatīyaṃ jhānaṃ taṃ catutthaṃ jhānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Na vattabbaṃ “Jhānā jhānaṃ saṃkamaṭṭi”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Idha Bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi—pe—catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharatīti.”

Atth'eva suttanta ti?

Āmantā.

Tena hi jhānā jhānaṃ saṃkamaṭṭi.

J h ā n a s a ṃ k a n t i k a t h ā .

XVIII. 7.

1. Atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Atthi phassantarikā—pe—atthi saññantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Hañci dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare

n'atthi jhānantarikā, no vata re vattabbe "Atthi jhānantarikā ti."

Tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Hañci tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā, no vata re vattabbe "Atthi jhānantarikā ti."

3. Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Savitakko savicāro samādhi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Avitakko avicāro samādhī jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Savitakko savicāro samādhī na jhānantarikā ti?

Āmantā.

Avitakko vicāramatto samādhī na jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avitakko avicāro samādhī na jhānantarikā ti?

Āmantā.

Avitakko vicāramatto samādhī na jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Dvinnāṃ jhānānaṃ paṭupannānaṃ¹ antare avitakko vicāramatto samādhīti?

Āmantā.

Nanu avitakke vicāramatte samādhimhi vattamāne paṭhamāṃ jhānaṃ niruddhaṃ, dutiyaṃ jhānaṃ anupannaṃ² ti?

Āmantā.

Hañci avitakke vicāramatte samādhimhi vattamāne paṭhamāṃ jhānaṃ niruddhaṃ, dutiyaṃ jhānaṃ anupannaṃ, no vata re vattabbe “Dvinnāṃ jhānānaṃ paṭupannānaṃ antare avitakko vicāramatto samādhīti.”

8. Avitakko vicāramatto samādhī na jhānantarikā ti?

Āmantā.

Avitakko vicāramatto samādhī paṭhamāṃ jhānaṃ—pe—dutiyaṃ jhānaṃ—pe—tatiyaṃ jhānaṃ—pe—catutthaṃ jhānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi avitakko vicāramatto samādhī jhānantarikā ti.

9. Avitakko vicāramatto samādhī jhānantarikā ti?

Āmantā.

Nanu tayo samādhī vuttā Bhagavatā—savitakko savicāro samādhī, avitakko vicāramatto samādhī, avitakko avicāro samādhīti?

Āmantā.

Hañci tayo samādhī—pe—avicāro samādhī, no vata re

¹ paṭipannānaṃ, P.S.; paccuppannānaṃ, Aṭṭh.

² paṭu°, M.

vattabbe "Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti."

Jhānantarikakathā.

XVIII. 8.

1. Samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Samāpanno cakkhunā rūpaṃ passati—pe—sotena—pe—ghānena—pe—jivhāya—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusa-tīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Sotaviññāṇasamaṅgī samāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu samādhi manoviññāṇasamaṅgissāti?

Āmantā.

Hañci samādhi manoviññāṇasamaṅgissa, no vata re vattabbe "Samāpanno saddaṃ suṇātīti."

2. Samādhi manoviññāṇasamaṅgissa sotaviññāṇasa-maṅgī saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Hañci samādhi manoviññāṇasamaṅgissa sotaviññāṇa-samaṅgī saddaṃ suṇāti, no vata re vattabbe "Samāpanno saddaṃ suṇātīti."

Samādhi manoviññāṇasamaṅgissa sotaviññāṇasamaṅgī saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samodhā-nam hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ "Samāpanno saddaṃ suṇātīti"?

Āmantā.

Nanu paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako¹ vutto Bha-gavatā ti?

¹ kaṇṭako, M.

Āmantā.

‘Hañci paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako vutto Bhagavatā, tena vata re vattabbe’ “Samāpanno saddaṃ suṇātīti.”

Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako vutto Bhagavatā ti, samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Dutiyassa jhānassa vitakko vicāro kaṇṭako vutto Bhagavatā, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako vutto Bhagavatā ti, samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Tatīyassa jhānassa pīti kaṇṭako, catutthassa jhānassa assāsapassāso kaṇṭako, ākāśānañcāyatanam samāpannassa rūpasāññā kaṇṭako, viññāṇaṇcāyatanam samāpannassa ākāśānañcāyatanasaññā kaṇṭako, ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññāṇaṇcāyatanasaññā kaṇṭako, nevasāññānāsaññāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā kaṇṭako, saññāvedayitanirodham samāpannassa saññā ca vedanā ca kaṇṭako vutto Bhagavatā, atthi tassa saññā ca vedanā cāti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saddaṃ suṇātīti kathā.

XVIII. 9.

1. Cakkhunā rūpaṃ passatīti¹?

Āmantā.

Rūpena rūpaṃ passatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Rūpena rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti?

¹ phassatīti, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti ?

Āmantā.

Rūpaṃ manoviññāṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Cakkhunā rūpaṃ passatīti ?

Āmantā.

Atthi cakkhussa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu n'atthi cakkhussa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?

Āmantā.

Hañci n'atthi cakkhussa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Cakkhunā rūpaṃ passatīti.”

3. Sotena saddaṃ suṇātīti—pe—ghānena gandhaṃ ghāyatīti—pe—jivhāya rasaṃ sāyatīti—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti ?

Āmantā.

Rūpena rūpaṃ phusatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpena rūpaṃ phusatīti ?

Āmantā.

Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti ?

Āmantā.

Rūpaṃ manoviññāṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti ?

Āmantā.

Atthi kāyassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu n'atthi kāyassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?

Āmantā.

Hañci n'atthi kāyassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti.”

5. Na vattabbaṃ “Cakkhunā rūpaṃ passatīti—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti ?”

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ passati—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cakkhunā rūpaṃ passatīti—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti.

Cakkhunā rūpaṃ passatīti kathā.

Vaggo aṭṭhārasamo.

Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsī,
Buddhena Bhagavatā Dhammo desito,
N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā,
Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gan-
dhajāte adhigaṇhāti,

Ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sacchika-
roti,

Jhānā jhānaṃ saṃkamati,

Atthi jhānantarikā,

Samāpanno saddaṃ suṇāti,

Cakkhunā rūpaṃ passati,

Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti.

XIX. 1.

1. Atīte kilese jahatīti?

Āmantā.

Niruddham nirodheti, vigataṃ vigameti, khīṇaṃ khepeti, atthaṅgataṃ¹ atthaṅgameti, abbatthaṅgataṃ abbatthaṅgametīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīte kilese jahatīti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ niruddhan ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddham, no vata re vattabbe “Atīte kilese jahatīti.”

Atīte kilese jahatīti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ n'atthi, no vata re vattabbe “Atīte kilese jahatīti.”

2. Anāgate kilese jahatīti?

Amantā.

Ajātaṃ ajaneti, asaṅjātaṃ asaṅjaneti, anibbattaṃ anibbattati, apātubhūtaṃ apātubhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgate kilese jahatīti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ajātan ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ajātaṃ, no vata re vattabbe “Anāgate kilese jahatīti.”

Anāgate kilese jahatīti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ n'atthīti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ n'atthi, no vata re vattabbe “Anāgate kilese jahatīti.”

¹ atthagataṃ, P.

3. Paccuppanne kilese jahatīti ?

Āmantā.

Ratto rāgaṃ jahati, duṭṭho dosaṃ jahati, mūlho mohaṃ jahati, kilīṭṭho kilese jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgena rāgaṃ jahati, dosena dosaṃ jahati, mohena mohaṃ jahati, kileschi kilese jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo cittasampayutto, maggo cittasampayutto ti ?

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam sanio-dhānam hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo akusalo, maggo kusalo ti ?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇitā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇitā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūṛāni. Katamāni cattārī ? Nabhañ ca Bhikkhave pathavī ca, idaṃ paṭhamam suvidūravidūram—pe—tasmā satam dhammo asabbhīārakā ti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabham “Kusalākusalā—pe—āgacchantīti.”

4. Na vattabham “Atīte anāgate paccuppanne kilese jahatīti” ?

Āmantā.

N'atthi kilesajahanā¹ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atīte anāgate paccuppanne kilese jahatīti.

Kilesajahanakathā.

¹ kilese jahatīti, M.; kilesajahatīti, P.S.; kilesajahanā, Attho.

XIX. 2.

1. Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Animittam saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Appaṇihito saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Animittam na vattabbam “saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti”?

Āmantā.

Suññatā na vattabbā “saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Appaṇihito na vattabbo “saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti”?

Āmantā.

Suññatā na vattabbā “saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho na anicco na saṃkhato na paṭicca-samuppanno na khayadhammo na vayadhammo na virāga-dhammo na nirodhadhammo na vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saṃkhārakkhandho anicco saṃkhato paṭicca-samuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammo ti?

Āmantā.

Hañci saṃkhārakkhandho anicco — pe — vipariṇāmadhammo, no vata re vattabbe “Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti.”

4. Rūpakkhandhassa suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Samkhārakkhandhassa suññatā rūpakkhandhapariyāpannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—viññāṇakkhandhassa suññatā samkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Samkhārakkhandhassa suññatā viññāṇakkhandhapariyāpannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Samkhārakkhandhassa suññatā na vattabbā “rūpakkhandhapariyāpannā ti”?

Āmantā.

Rūpakkhandhassa suññatā na vattabbā “samkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandhassa¹ suññatā na vattabbā “viññāṇakkhandhapariyāpannā ti”?

Āmantā.

Viññāṇakkhandhassa suññatā na vattabbā “samkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbam “Suññatā samkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Suññaṃ idaṃ Bhikkhave samkhārā attena vā attaniyena² vā ti.” Atth'eva sūtaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi suññatā samkhārakkhandhapariyāpannā ti.

Suññatā kathā.

XIX. 3.

1. Sāmaññaphalaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

² attaniye, P.

Nibbānaṃ tānaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ
amataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Sāmaññaphalaṃ asaṃkhataṃ, nibbānaṃ asaṃkhataṃ
ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

2. Sāmaññaphalaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Sāmaññaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Sāmaññaṃ saṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Sāmaññaphalaṃ saṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

3. Sotāpattiphalaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Sotāpattimaggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Sotāpattimaggo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Sotāpattiphalaṃ saṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

4. Sakadāgāmi — pe — anāgāmi — pe — arahattāphalaṃ
asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Arahattamaggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Arahattamaggo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Arahattāphalaṃ saṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

5. Sotāpattiphalaṃ asaṃkhataṃ, sakadāgāmi — pe —

anāgāmi—pe—arahattaphalam asaṃkhatam, nibbānam
asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Pañca asaṃkhatānīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Pañca asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Pañca tāṇāni—pe—antarīkā vā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Sāmaññaphalakathā.

XIX. 4.

1. Patti asaṃkhatā ti ?

Āmantā.

Nibbānam tāṇam leṇam saraṇam parāyanam accutam
amatan ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Patti asaṃkhatā, nibbānam asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Cīvarassa patti asaṃkhatā ti ?

Āmantā.

Nibbānam—pe—amatan ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Cīvarassa patti asaṃkhatā, nibbānam asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Piṇḍapātassa — pe — senāsanassa — pe — gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ—pe—amataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Cīvarassa patti asaṃkhatā — piṇḍapātassa — pe — senāsanassa — pe — gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Pañca asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pañca asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Pañca tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭhamassa jhānassa patti asaṃkhatā—evaṃ sabbam¹ vitthāretabbam—dutiyaṃ tatīyaṃ catutthassa jhānassa ākāsaṇācāyatanassa viññāṇaṇcāyatanassa ākiñcaṇṇāyatanassa nevaṣaṇṇānāsaṇṇāyatanassa — pe — sotāpattimagassa sotāpattiphalassa, sakadāgāmi anāgāmi—arahattamaggassa arahattaphalassa patti asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ—pe—accutaṃ amataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaphalassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sotāpattimaggassa patti asaṃkhatā, sotāpatti-phalassa patti asaṃkhatā—pe—arahattamaggassa patti asaṃkhatā, arahattaphalassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Nava asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nava asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Nava tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbam “Patti asaṃkhatā ti”?

Āmantā.

Patti rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi patti asaṃkhatā ti.

Pattikathā.

XIX. 5.

1. Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tānāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tānaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ
amataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tānāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Vedanāya vedanatā, nanu vedanatā—pe—saññāya
saññatā, nanu saññatā—pe—saṃkhārānaṃ saṃkhārātā,
nanu saṃkhārātā—pe—viññāṇassa viññāṇatā, nanu viññā-
ṇatā asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tānaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ
amataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇassa viññāṇatā, nanu rūpatā asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Cha asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cha asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Cha tānāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃ-
khatā ti”?

Āmantā.

Sabbadhammānaṃ tathatā rūpaṃ vedanā saññā saṃ-
khārā viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā ti.

Tathatā kathā.

XIX. 6.

1. Nibbānadhātu kusalā ti?

Āmantā.

Sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Nibbānadhātu kusalā ti.”

2. Alobho kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Nibbānadhātu kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso kusalo—pe—amoho kusalo—pe—saddhā viriyaṃ sati samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Nibbānadhātu kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nibbānadhātu kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Alobho kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nibbānadhātu kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Adoso—pe—paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Nibbānadhātu kusalā ti”?

Āmantā.

Nanu nibbānadhātu anavajjā ti?

Āmantā.

Hañci nibbānadhātu anavajjā, tena vata re vattabbe “Nibbānadhātu kusalā ti.”

Kusalakathā.

XIX. 7.

1. Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Mātughātakō accantaniyato, pitughātakō, Arahanta-ghātakō—pe—ruhiruppādako—pe—Saṃghabhedako accantaniyato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā uppajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci accantaniyatassa puggalassa vicikicchā uppajjeyya, no vata re vattabbe “Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti.”

2. Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā n'uppajjeyyāti?

Āmantā.

Pahīnā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pahīnā ti?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sakadāgāmi—anāgāmi—arahattamaggenāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti ?

Akusalena maggenāti.

Akusalo maggo nīyāniko khayagāmi bodhagāmi
anāsavo—pe—asamkilesiko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalo maggo anīyāniko samkilesiko ti ?

Āmantā.

Hañci akusalo maggo anīyāniko samkilesiko, no
vata re vattabbe "Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā
akusalena maggena pahīnā ti."

3. Sassatadiṭṭhinyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi
upapajjeyyāti ?

Āmantā.

Hañci sassatadiṭṭhinyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi
upapajjeyya, no vata re vattabbe "Atthi puthujjanassa
accantaniyāmatā ti."

4. Sassatadiṭṭhinyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi
n'upapajjeyyāti ?

Āmantā.

Pahīnā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pahīnā ti ?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—anāgāmi—arahattamaggenāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti ?

Akusalena maggenāti.

Akusalo maggo nīyāniko khayagāmi bodhagāmi
anāsavo—pe—asamkilesiko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalo maggo anīyāniko samkilesiko ti ?

Āmantā.

Hañci akusalo maggo anīyāniko samkilesiko, no vata

re vattabbe "Sassatadiṭṭhinyatassa puggalassa uccheda-
diṭṭhi akusalena maggena pahīnā ti."

5. Ucchedadiṭṭhinyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi
uppajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci ucchedadiṭṭhinyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi
uppajjeyya, no vata re vattabbe "Atthi puthujjanassa
accantaniyāmatā ti."

6. Ucchedadiṭṭhinyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi
n'uppajjeyyāti?

Āmantā.

Pahīnā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pahīnā ti?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—anāgāmi—ārahattamaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti?

Akusalena maggenāti.

Akusalo maggo nīyāniko khayagāmi bodhagāmi
anāsavo—pe—saṃkilesiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalo maggo anīyāniko—pe—saṃkilesiko ti?

Āmantā.

Hañci akusalo maggo anīyāniko—pe—saṃkilesiko, no
vata re vattabbe "Ucchedadiṭṭhinyatassa puggalassa
sassatadiṭṭhi akusalena maggena pahīnā ti."

7. Na vattabbam "Atthi puthujjanassa accantani-
yāmatā ti"?

Nanu vuttam Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco
puggalo samannāgato hoti ekantakāḷakehi akusalehi
dhammehi, so sakiṃ nimuggo¹ nimuggo va hotīti."
Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti.

8. Vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti ekantakālakehi akusalehi dhammehi, so sakiṃ nimuggo nimuggo va hotīti" katvā tena ca kāraṇena atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo ummujjitvā¹ nimujjatīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Sabbakālaṃ ummujjitvā nimujjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti ekantakālakehi akusalehi dhammehi, so sakiṃ nimuggo nimuggo va hotīti" katvā tena ca kāraṇena atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo ummujjitvā¹ tīto hoti, ummujjitvā vipassati viloketi, ummujjitvā patarati,² ummujjitvā paṭigādhappatto hotīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Sabbakālaṃ ummujjitvā paṭigādhappatto hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Accantaniyāmakathā.

XIX. 8.

1. N'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

N'atthi lokiyā saddhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi lokiyaṃ viriyindriyaṃ—pe—satindriyaṃ—pe—samādhindriyaṃ—pe—paññindriyaṃ ti?

¹ uppajjo, P.S.

² patahāti, S.; pajahati, P

Āmantā.

N'atthi lokiya paññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi lokiya saddhā ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyaṃ viriyaṃ—pe—paññā ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi lokiyo mano, atthi lokiyaṃ manindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiya saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyo mano, atthi lokiyaṃ manindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiya paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyaṃ somanassaṃ, atthi lokiyaṃ somanassin-
driyaṃ, atthi lokiyaṃ jīvitāṃ, atthi lokiyaṃ jīvitindriyaṃ
ti?

Āmantā.

Atthi lokiya saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyaṃ jīvitāṃ, atthi lokiyaṃ jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiya paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi lokiya saddhā, n'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyo mano, n'atthi lokiyaṃ manindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiya paññā, n'atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyo mano, n'atthi lokiyaṃ manindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiya saddhā, n'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ somanassaṃ, n'atthi lokiyaṃ somanassin-
driyaṃ, atthi lokiyaṃ jīvitāṃ, n'atthi lokiyaṃ jīvitindriyaṃ
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyaṃ paññā, n'atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ jīvitāṃ, n'atthi lokiyaṃ jīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi lokuttarā saddhā, atthi lokuttaraṃ saddhin-
driyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokuttarā paññā, atthi lokuttaraṃ paññindriyaṃ
ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi lokiyaṃ saddhā, n'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ
ti?

Āmantā.

Atthi lokuttarā saddhā, n'atthi lokuttaraṃ saddhindri-
yaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyaṃ paññā, n'atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokuttarā paññā, n'atthi lokuttaraṃ paññindriyaṃ
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. N'atthi lokiyaṃ pañc' ¹ indriyānīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Addasa kho ahaṃ Bhikkhave
Buddhacakkhunā lokāṃ volokento ² satte apparajakkhe
mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre ³ suviññā-

¹ paññ°, P.

² lokanto, P. ; olokento, S.

³ suvā°, S.

paye appekacce paralokavajjabhayadassāvino¹ viharante²
ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi lokiyāni pañc'indriyānīti.

Indriyakathā.

Vaggo ekūnavīsatimo.

Atīte kilese jahati, Anāgate kilese jahati,
Paccuppanne kilese jahati, Suññatā saṃkhārakkhan-
dhapariyāpannā,
Sāmaññaphalaṃ asaṃkhatam, Patti asaṃkhatā,
Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā, Nibbānadhātu
kusalā,
Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā, N'atthi lokiyāni
pañc'indriyānīti.

¹ one, P.S.S.

² vasāradeti, P.; sārāceti, S.

XX. 1.

1. Asañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti?
Āmantā.

Asañcicca paṇaṃ hantvā paṇātipātī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti?

Āmantā.

Asañcicca adinnaṃ ādiyivā—pe—musābhaṇitvā musā-
vādī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Asañcicca paṇaṃ hantvā paṇātipātī na hotīti?

Āmantā.

Asañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asañcicca adinnaṃ ādiyivā—pe—musābhaṇitvā musā-
vādī na hotīti?

Āmantā.

Asañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Asañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti?

Āmantā.

“Asañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti,”
atth'eva suttanto ti? N'atthi.

“Sañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti,”
atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “sañcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko
hotīti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Asañcicca
mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti.”

4. Na vattabbaṃ “Mātughātaṃ ānantariko ti”?

Āmantā.

Nanu mātā jīvitaṃ voropitā ti?

Āmantā.

Hañci mātā jīvitaṃ voropitā, tena vata re vattabbe
“Mātughātaṃ ānantariko ti.”

5. Na vattabbaṃ “Pitughātaṃ ānantariko ti”?

Āmantā.

Nanu pitā jīvitā voropito ti?

Āmantā.

Hañci pitā jīvitā voropito, tena vata re vattabbe
“Pitughātakā ānantariko ti.”

6. Na vattabbaṃ “Arahantaghātakā ānantariko ti”?

Āmantā.

Nanu Arahā jīvitā voropito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā jīvitā voropito, tena vata re vattabbe
“Arahantaghātakā ānantariko ti.”

7. Na vattabbaṃ “Lohituppādako ānantariko ti”?

Āmantā.

Nanu Tathāgatassa lohitaṃ uppāditā ti?

Āmantā.

Hañci Tathāgatassa lohitaṃ uppāditā, tena vata re
vattabbe “Lohituppādako ānantariko ti.”

8. Saṃghabhedako ānantariko ti?

Āmantā.

Sabbe Saṃghabhedakā ānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbe Saṃghabhedakā ānantarikā ti?

Āmantā.

Dhammasaññi Saṃghabhedako ānantariko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammasaññi Saṃghabhedako ānantariko ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Atth' Upāli Saṃghabhedako
āpāyiko nerayiko kappatṭho atekiccho, atth' Upāli Saṃ-
ghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappatṭho na
atekiccho ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Dhammasaññi Saṃghabhedako
ānantariko ti.”

9. Na vattabbaṃ “Dhammasaññi Saṃghabhedako ānan-
tariko ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Āpāyiko nerayiko kappatṭho Saṃghabhedako
Vaggarato adhammaṭṭho yogakkhemato dhamṣati
Saṃghaṃ samaggaṃ bhetvāna kappaṃ nirayaṃhi
paccatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃghabhedako ānantariko ti.

A s a ñ c i c c a k a t h ā .

XX. 2.

1. N'atthi puthujjanassa ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

N'atthi puthujjanassa paññā pajānaṃ vicayo pavicayo
dhammavicayo sallakkhaṇā upalakkhaṇā paccupalakkhaṇā
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atthi puthujjanassa paññā—pe—paccupalakkhaṇā
ti?

Āmantā.

Hañciatthi puthujjanassa paññā—pe—paccupalakkhaṇā,
no vata re vattabbe “N'atthi puthujjanassa ñāṇaṃ ti.”

2. N'atthi puthujjanassa ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Puthujjano paṭhamam jhānaṃ samāpajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci puthujjano paṭhamam jhānaṃ samāpajjeyya, no
vata re vattabbe “N'atthi puthujjanassa ñāṇaṃ ti.”

Puthujjano dutiyaṃ jhānaṃ—pe—tatiyaṃ jhānaṃ—pe
—catuttham jhānaṃ—pe—ākāsānañcāyatanam samāpaj-
jeyya, viññānañcāyatanam ākiñcaññāyatanam nevasaññā-
nāsaññāyatanam samāpajjeyya, puthujjano dānaṃ dadeyya

—pe—cīvaram, piṇḍapātaṃ, senāsanam, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyyāti?

Āmantā.

Hañci puthujjano gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyya, no vata re vattabbe “N’atthi puthujanassa ñāṇaṃ ti.”

3. Atthi puthujanassa ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Puthujjano tena ñāṇena dukkhaṃ pariṇāṇāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti? Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ñāṇakathā.

XX. 3.

1. N’atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

N’atthi nirayesu kammakāraṇā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi nirayesu kammakāraṇā ti?

Āmantā.

Atthi nirayesu nirayapālā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi manussesu kammakāraṇā, atthi ca kāraṇikā¹ ti?

Āmantā.

Atthi nirayesu kammakāraṇā, atthi ca kāraṇikā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi nirayesu kammakāraṇā, n’atthi ca kāraṇikā ti?

Āmantā.

Atthi manussesu kammakāraṇā, n’atthi ca kāraṇikā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Na Vessabhū no pi¹ ca Pettirājā
Somo Yamo² Vessavaṇo ca rājā
Sakāni kammāni hananti tattha
Ito paṇunnaṃ³ paralokapattan⁴ ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi n'atthi nirayesu nirayapālā ti.

4. N'atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā pañcavidhabandhanaṃ⁵ nāma⁶ kāraṇaṃ kārenti, tattaṃ ayokhīlaṃ hatthe gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ dutiye hatthe gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ pāde gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ dutiye pāde gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ majjhe urasmiṃ gamenti; so tattha dukkhā tippā⁷ kaṭukā vedanā vedeti, na ca tāva kālaṃ karoti yāva na taṃ⁸ pāpakammaṃ byanti hotīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi nirayesu nirayapālā ti.

5. N'atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavata—“Taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā⁹ sampvesitvā¹⁰ kudhārīhi¹¹ tacchanti, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā uddhaṃ pādaṃ adhosiraṃ ṭhapetvā vāsihi tacchanti, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā rathe yojetvā ādittāya¹² paṭhaviyā sampajjalitāya sajotibhūtāya sārenti¹³ pi paccā sārenti pi, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā mahantaṃ Aṅgārapabbataṃ¹⁴ ādittaṃ sampajjalitaṃ

¹ hi, S.

² Soyamo, P.; soyamoyamo, S.

³ panunam, P.; pakunnaṃ S.; pannunnaṃ, Atth^o.

⁴ lokam matan ti, P.; pattan, S. ⁵ nā, P.S.

⁶ nāma, om. P.S.S₂. ⁷ tippā, P.S.K. ⁸ yāvattaṃ, P.

⁹ pālā ti, P. ¹⁰ pālasmiṃ dhesitvā, S.

¹¹ khūdādīhi, S. ¹² ādittāya, P.

¹³ pājenti, P.; pādentī, S. ¹⁴ Ālamkāra^o, S.

sajotibhūtaṃ āropenti pi oropenti pi, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā uddhaṃ pādaṃ adhosiraṃ gahetvā tattāya lohakumbhiyā pakkhipanti¹ ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya, so tattha phenuddehakaṃ² paccati, so tattha phenuddehakaṃ paccamāno sakiṃ pi uddhaṃ gacchati sakiṃ pi adho gacchati, sakiṃ pi tiriyaṃ gacchati, so tattha dukkhā tībbā kaṭukā vedanā vedayati³ na ca tāva kālaṃ karoti yāva ca na taṃ pāpakammaṃ byanti hoti, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā mahāniraye pakkhipanti.⁴ So kho pana Bhikkhave Mahānirayo

Catukkaṇṇo⁵ catudvāro
Vibhatto bhāgaso mito
Ayopākārapariyanto
Ayasā paṭikujjito,⁶
Tassa ayomayā⁷ bhūmi
Alitā tejasā yuttā.⁸
Samantā yojanasataṃ
Pharitvā tiṭṭhati sabbaḍā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi nirayesu nirayapālā ti.

Nirayapālakathā.

XX. 4.

1. Atthi devesu tiracchānagatā ti?

Āmantā.

Atthi tiracchānagatesu devā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu tiracchānagatā ti?

¹ openti, P.S.

² pen°, P.S.

³ vediyo°, P.S.S₂.

⁴ openti, P.S.

⁵ okanno, P.; catukkavanno, S.

⁶ okujjito, P.

⁷ omahā, S.

⁸ yutā, P.S.

Āmantā.

Devaloko tiracchānayanīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu tiracchānagatā ti?

Āmantā.

Atthi tattha kīṭā¹ paṇṇā makasā makkhikā ahī vicchikā satapadī gaṇḍupādā² ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. N'atthi devesu tiracchānagatā ti?

Āmantā.

Nanu atthi tattha Erāvaṇo nāma hatthināgo sahasa-yuttam dibbam yānan ti?

Āmantā.

Hañci atthi tattha Erāvaṇo nāma hatthināgo sahasa-yuttam dibbam yānam, tena vata re vattabbe "Atthi devesu tiracchānagatā ti."

3. Atthi devesu tiracchānagatā ti?

Āmantā.

Atthi tattha hatthibandhā assabandhā yāvasikā³ kārapikā bhattakārakā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi n'atthi devesu tiracchānagatā ti.

Tiracchānakathā.

XX. 5.

1. Pañcaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu aṭṭhaṅgiko maggo vutto Bhagavatā, seyyathidaṃ sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhīti?

Āmantā.

Hañci aṭṭhaṅgiko maggo vutto Bhagavatā, seyyathidaṃ

¹ kīṭā, M. S. has Atthi tattha kīṭā paṇaṇam mahāsā makkhikā ahivicchikāsahadigambahadā ti.

² maṇḍukādī ti, P.

³ yāvassikā, M.

sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhi, no vata re vattabbe
 “Pañcaṅgiko maggo ti.”

2. Pañcaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Maggānaṃ aṭṭhaṅgiko¹ seṭṭho saccānaṃ² caturō padā
 Virāgo seṭṭho dhammānaṃ dvipadānaṃ³ ca cakkhumā
 ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi aṭṭhaṅgiko maggo ti.

3. Sammāvacā maggaṅgaṃ, sā ca na maggo ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi maggaṅgaṃ, sā ca na maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāvacā maggaṅgaṃ, sā ca na maggo ti?

Āmantā.

Sammāsankappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-
 sati—pe—sammāsamādhi maggaṅgaṃ, so ca na maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammākammanto—pe—sammāājīvo maggaṅgaṃ, so ca
 na maggo ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhi maggaṅgaṃ, so ca
 na maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sammādiṭṭhi maggaṅgaṃ, sā ca maggo ti?

Āmantā.

Sammāvacā maggaṅgaṃ, sā ca maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi maggaṅgaṃ, sā ca maggo ti?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammāājīvo maggaṅgaṃ, so ca
 maggo ti?

¹ maggānaṃ aṭṭh, P.S.   ² pacchānaṃ, S.; sakhānaṃ, P.

³ dve, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsaṃkappo—pe—sammāsaṃādhī maggaṅgaṃ, so ca maggo ti?

Āmantā.

Sammāvācā—pe—sammāājīvo maggaṅgaṃ, so ca maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Aṭṭhaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pubbe va¹ kho paṇ'assa kāyakammaṃ vacīkammaṃ ājīvo supariśuddho hoti, evaṃ assāyaṃ ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvanāpāripūriṃ² gacchatīti.”³

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañcaṅgiko maggo ti.

6. Pañcaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yasmiṃ kho Subhadda Dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo na upalabbhati, samaṇo pi tattha na upalabbhati, dutiyo pi tattha samaṇo na upalabbhati, tatiyo pi tattha samaṇo na upalabbhati, catuttho pi tattha samaṇo na upalabbhati, yasmiṃ ca kho Subhadda Dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo upalabbhati samaṇo pi tattha upalabbhati, dutiyo pi—pe—tatiyo pi—pe—catuttho pi tattha samaṇo upalabbhati; imasmiṃ kho Subhadda Dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo upalabbhati, idh'eva Subhadda samaṇo idha dutiyo samaṇo idha tatiyo samaṇo idha catuttho samaṇo, suññā parappavādā samaṇehi⁴ aññehīti.”⁵ Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi aṭṭhaṅgiko maggo ti.

M a g g a k a t h ā .

¹ ca, P.S.

² orī, P.

³ gacchanti, P.S.

⁴ samaṇo ti, P.S.

⁵ añño ti, P.; abhiñño, S.

XX. 6.

1. Dvādasavatthukaṃ nāṇaṃ lokuttaraṃ ti?

Āmantā.

Dvādasā lokuttarañāṇānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasā lokuttarañāṇānīti?

Āmantā.

Dvādasā sotāpattimaggā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasā sotāpattimaggā ti?

Āmantā.

Dvādasā sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasā sakadāgāmi—pe—anāgāmi—pe—arahattamaggā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasā arahattamaggā ti?

Āmantā.

Dvādasā arahattaphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Dvādasavatthukaṃ nāṇaṃ lokuttaraṃ ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idaṃ dukkhaṃ ariyasaccan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi nāṇaṃ udapādi vijjā udapādi paññā udapādi āloko udapādi, taṃ kho pan'idaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ pariññeyyaṃ ti me Bhikkhave—pe—pariññātan ti me Bhikkhave—pe—idaṃ dukkhasamudayo ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho pan'idaṃ dukkhasamudayo ariyasaccaṃ pahātābbaṃ ti me Bhikkhave—pe—pahīnaṃ ti me Bhikkhave—pe—idaṃ dukkhanirodho ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho pan'idaṃ dukkhanirodho ariyasaccaṃ sacchikātabbaṃ ti me Bhikkhave—pe—sacchikatan ti me Bhikkhave—pe—idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho pan'idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccaṃ

bhāvetabban ti me Bhikkhave—pe—bhāvitan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhūṃ udapādi—pe—āloko ndapādīti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi dvādasavatthukaṃ ñāṇaṃ lokuttaraṃ ti.

Ñ ā ṇ a k a t h ā .

V a g g o v i s a t i m o .

Mātughātaṃ ānantariko, Pitughātaṃ ānantariko,
Arahantaghātaṃ ānantariko, Ruhiruppādaṃ ānanta-
riko,

Samgahhedako ānantariko, N'atthi puthujjanassa ñā-
ṇaṃ,

N'atthi nirayesu nirayapālā, Atthi devesu tiracchāna-
gatā,

Pañcaṅgiko maggo, dvādasavatthukaṃ ñāṇaṃ lokuttaraṃ
ti.

C a t u t t h o p a ṇ ṇ ā s a k o .

Niggaho, puññasamcayo, atthāsi, atītena ca mātughā-
tako ti.

XXI. 1.

1. Sāsanaṃ navakatan¹ ti?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā navakatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāsanaṃ navakatan ti?

Āmantā.

Sammappadhānā—pe—iddhipādā—pe—indriyā—pe—
balā—pe—bojjhaṅgā navakatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe akusalaṃ pacchā kusalaṃ katan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe sāsavaṃ—pe—saññojanīyaṃ gandhanīyaṃ ogha-
nīyaṃ yogānīyaṃ nīvaraṇīyaṃ parāmaṭṭhaṃ upādānīyaṃ
saṃkilesikaṃ pacchā asaṃkilesikaṃ katan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi koci Tathāgatassa sāsanaṃ navaṃ karotīti?

Āmantā.

Atthi koci satipaṭṭhāne navaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci sammappadhāne—pe—bojjhaṅge navaṃ ka-
rotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci pubbe akusalaṃ pacchā kusalaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci pubbe sāsavaṃ—pe—saṃkilesikaṃ pacchā
asaṃkilesikaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Labbhā Tathāgatassa sāsanaṃ puna navaṃ kātun
ti?

Āmantā.

Labbhā satipaṭṭhānā puna navaṃ kātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā sammappadhānā—pe—bojjhaṅgā navaṃ kātun
ti?

¹ navaṃ kat°, M.K.

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Labbhā pubbe akusalaṃ pacchā kusalaṃ kātun ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Labbhā pubbe sāsavaṃ—pe—saṃkilesikaṃ pacchā
asaṃkilesikaṃ kātun ti?

Sāsanakathā.

XXI. 2.

1. Puthujjano tedhātukehi dhammehi¹ avivitto ti?

Āmantā.

Puthujjano tedhātukehi phassehi—pe—vedanāhi saññā-
hi cetanāhi cittehi saddhāhi viriyehi satīhi samādhīhi—pe
—tedhātukāhi paññāhi avivitto ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Puthujjano tedhātukehi dhammehi avivitto ti?

Āmantā.

Yasmiṃ khāṇe puthujjano cīvaraṃ deti, tasmīṃ khāṇe
paṭhamam jhānaṃ upasampajja viharati—pe—ākāsānañ-
cāyatanam upasampajja viharatīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Yasmiṃ khāṇe puthujjano piṇḍapātaṃ deti—pe—senā-
sanaṃ deti—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ deti,
tasmīṃ khāṇe catuttham jhānaṃ upasampajja viharati,
nevasaññānāsaññāyatanam upasampajja viharatīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

3. Na vattaḃbam “Puthujjano tedhātukehi dhammehi²
avivitto ti”?

Āmantā.

Puthujjanassa rūpadhātu—arūpadhātūpaṇaṃ kammaṃ
pariññātan ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Tena hi puthujjano tedhātukehi kammehi avivitto ti.

Avivittakathā.

¹ kammehi, M.P.; kappehi, S.S₂; dhammehi, K.
Attho.

² dhammehi, P.S₂.

XXI. 3.

1. Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattappattīti ?
Āmantā.

Atthi kiñci sakkāyadiṭṭhim appahāya—pe—vicikiccham
silabbataparāmāsam rāgam dosam moham anottappam
appahāya arahattappattīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattappattīti ?
Āmantā.

Arahā sarāgo sadoso samoho samāno samakkho sapa-
lāso¹ sa-upāyāso sakilesa ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nim-
makkho nippalāso nirūpāyāso nikkilesa ti ?

Āmantā.

Hañci Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nim-
makkho nippalāso nirūpāyāso nikkilesa, no vata re
vattabbe “Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattap-
pattīti.”

3. Na vattabbam “Atthi kiñci saññojanam appahāya
Arahattappattīti” ?

Āmantā.

Arahā sabbam Buddhavisayam² jānātīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Tena hi atthi kiñci saññojanam appahāya Arahattap-
pattīti.

Saññojanakathā.

XXI. 4.

1. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānam vā sāvakānam
vā ti ?

Āmantā.

¹ sapho, P.

² Buddhakiccam, P.S.

Niccapaṇṇā rukkhā hontūti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niccapupphā rukkhā hontu—pe—niccaphalikā¹ rukkhā hontu, niccaṃ juphaṃ² hotu, niccaṃ khemaṃ hotu niccaṃ subhikkhaṃ hotu, niccaṃ suvatthi³ hotūti, atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Āmantā.

Uppanno phasso mā nirujjhīti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppannā vedanā—pe—paññā mā nirujjhīti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ niccaṃ hotūti—pe—vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ niccaṃ hotūti, atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Āmantā.

Jātidhammā sattā mā jāyimsūti,⁴ atthi—pe—jarā-dhammā sattā mā jariṃsūti⁵—pe—byādhidhammā sattā mā byādhīṃsūti—pe—marapadhammā sattā mā mīyimsūti, atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?”

¹ opalitā, P.S.; phalino, K.

² juphaṃ, P.S.S₂.

³ suvatthikaṃ, K.

⁴ jāyanti, P.S.

⁵ jīyisūti, P.S.

Āmantā.

Nanu āyasmā Pilindavaccho rañño Māgadhassa Seniyassa Bimbisārassa pāsādaṃ suvaṇṇaṃ t'eva adhimucchi, suvaṇṇo ca pana āsīti?

Āmantā.

Hañci āyasmā Palindavaccho rañño Māgadhassa Seniyassa Bimbisārassa pāsādaṃ suvaṇṇaṃ t'eva adhimucchi, suvaṇṇo ca pana āsi, tena vata re vattabbe "Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti."

Iddhikathā.

XXI. 5.

1. Atthi Buddhānaṃ Buddhehi hīnātirekatā ti?

Āmantā.

Satipaṭṭhānato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammappadhānato—pe—iddhipādato—pe—indriyato—pe—balato—pe—bojjhaṅgato—pe—vasībhāvato¹—pe—sabbāññutaññāpādaśasanato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Buddhakathā.

XXI. 6.

1. Sabbā disā Buddhā tiṭṭhantīti?

Āmantā.

Puratthimāya² disāya Buddhā tiṭṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puratthimāya disāya Buddhā tiṭṭhantīti?

Āmantā.

Kinnāmo so Bhagavā, kimjacco, kimgotto, kinpāmā

¹ P. omits.

² purattimāya, M.

tassa Bhagavato mātāpitaro, kinnāmaṃ tassa Bhagavato sāvakayugaṃ, ko nāmo tassa Bhagavato upatthāko, kīdisaṃ cīvaraṃ dhāreti, kīdisaṃ pattāṃ dhāreti, kata-rasmiṃ gāme vā nigame vā nagare vā raṭṭhe va janapade vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dakkhiṇāya disāya—pe—pacchimāya disāya—pe—uttarāya disāya—pe—heṭṭhimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Heṭṭhimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Kinnāmo so Bhagavā—pe—janapade vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uparimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uparimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Cātummahārājike tiṭṭhati—pe—Tāvatiṃse tiṭṭhati—pe—Yāme tiṭṭhati—pe—Tusite tiṭṭhati—pe—nimmānara-tiyā tiṭṭhati—pe—paranimmitavasavattiyā tiṭṭhati—pe—Brahmaloke tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbadisā kathā.

XXI. 7.

1. Sabbe dhammā niyatā ti?

Āmantā.

Micchattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi aniyato rāsīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atthi aniyato rāsīti?

Āmantā.

Hañci atthi aniyato rāsi, no vata re vattabbe "Sabbe dhammā niyatā ti."

2. Sabbe dhammā niyatā ti?

Āmantā.

Nanu tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsīti?

Āmantā.

Hañci tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsi, no vata re vattabbe "Sabbe dhammā niyatā ti."

3. Rūpaṃ rūpaṭṭhena niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattaḃḃaṃ "Rūpaṃ rūpaṭṭhena niyataṃ—pe—vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatan ti"?

Āmantā.

Rūpaṃ hoti, vedanā hoti, saññā hoti, saṃkhārā honti, viññāṇaṃ hoti, vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ rūpaṃ hoti, vedanā hoti, saññā hoti, saṃkhārā hontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rūpaṃ rūpaṭṭhena niyataṃ, vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatan ti.

Dhammakathā.

XXI. 8.

1. Sabbe kammā niyatā ti?

Āmantā.

Micchattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sammattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

N'atthi aniyato rāsīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Nanu atthi aniyato rāsīti?

Āmantā.

Hañci atthi aniyato rāsī, no vata re vattaḃbe “Sabbe kammā niyatā ti.”

2. Sabbe kammā niyatā ti?

Āmantā.

Nanu tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsī, sammattaniyato rāsī, aniyato rāsīti?

Hañci tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsī, sammattaniyato rāsī, aniyato rāsī, no vata re vattaḃbe “Sabbe kammā niyatā ti.”

3. Diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena¹ niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Upapajavedanīyaṃ kammaṃ—pe—aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

4. Na vattaḃbaṃ “Diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ

¹ diṭṭhadhammasukhaniyatan ti, P.S.S₂.

diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyatam, upapajjavedanīyaṃ kammaṃ — pe — aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatan ti ”?

Āmantā.

Diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ upapajjavedanīyaṃ hoti, aparāpariyavedanīyaṃ hoti — pe — upapajjavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṃ hoti, aparāpariyavedanīyaṃ hoti, aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṃ hoti upapajjavedanīyaṃ hoti ti?

Na h’evaṃ vattabbe — pe —

Tena hi diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyatam, upapajjavedanīyaṃ kammaṃ — pe — aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatan ti.

K a m m a k a t h ā .

V a g g o e k a v i s a t i m o .

Sāsanam navakatam,

Atthi koci Tathāgatassa sāsanam navam karoti,

Labbhā Tathāgatassa sāsanam puna navam kātum,

Puthujjano tedhātukehi dhammehi avivitto,

Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattappatti,

Atthi adhippāya-iddhi Buddhānam vā sāvakānam vā,

Atthi Buddhānam Buddhehi hīnāṭirekatā,

Sabbā disā Buddhā tiṭṭhanti,

Sabbe dhammā niyatā,

Sabbe kammā niyatā ti.

XXII. 1.

1. Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan ti?
Āmantā.

Atthi kiñci sakkāyadiṭṭhim appahāya—pe—vicikiccham
sīlabbataparāmāsaṃ rāgaṃ dosaṃ mohaṃ anottappaṃ
appahāya parinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan ti?
Āmantā.

Arahā sarāgo sadoso samoho samāno samakkho sapaḷāso
sa-upāyāso sakilesa ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nim-
makkho nippaḷāso nirūpāyāso nikkilesa ti?

Āmantā.

Hañci Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nim-
makkho nippaḷāso nirūpāyāso nikkilesa, no vata re vat-
tabbe “Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan
ti.”

3. Na vattabbaṃ “Atthi kiñci sannojanam appahāya
parinibbānan ti”?

Āmantā.

Arahā sabbam Buddhavisayaṃ jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan
ti?

Parinibbānakathā.

XXII. 2.

1. Arahā kusalacitto parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā puññābhisamkhāraṃ abhisamkharonto, āneñjā-
bhisamkhāraṃ¹ abhisamkharonto, gatisamvattanikaṃ

¹ anañc°, P. ; ānañj°, S.

kammaṃ karonto, bhavasamvattanikaṃ kammaṃ karonto, issariyasamvattanikaṃ kammaṃ karonto, adhipaccasamvattanikaṃ kammaṃ karonto, mahābhogasamvattanikaṃ kammaṃ karonto, mahāparivārasamvattanikaṃ kammaṃ karonto, devasobhagyasamvattanikaṃ kammaṃ karonto, manussasobhagyasamvattanikaṃ kammaṃ karonto parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arahā kusalacitto parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā ācinanto, apacinanto,¹ pajahanto, upādiyanto visinanto, ussinento,² vidhūpento, sandhūpento parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arāha nev'ācināti na apacināti apacinitvā t̥hito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā nev'ācināti na apacināti apacinitvā t̥hito, no vata re vattabbe "Arahā kusalacitto parinibbāyatīti."

Nanu Arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā t̥hito, neva visineti na ussineti visinetvā t̥hito, nanu Arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā t̥hito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā t̥hito, neva visineti na ussineti visinetvā t̥hito, hañci Arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā t̥hito, no vata re vattabbe "Arahā kusalacitto parinibbāyatīti."

3. Na vattabbaṃ "Arahā kusalacitto parinibbāyatīti"?

Āmantā.

Nanu Arahā upaṭṭhitasati³ sato sampajāno parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā upaṭṭhitasati sato sampajāno parinibbāyatīti, tena vata re vattabbe "Arahā kusalacitto parinibbāyatīti."

Kusalacittakathā.

¹ P.S.S₂. omit. ² upacinanto, P.; ucino, S. ³ upamo, M.

XXII. 3.

1. Arahā āneñje¹ t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Nanu Arahā pakaticitte t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā pakaticitte t̥hito parinibbāyati, no vata re vattabbe "Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti."

2. Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā kiriyamaye citte t̥hito parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahā vipākacitte t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā vipākacitte t̥hito parinibbāyati, no vata re vattabbe "Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti."

3. Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā kiriyābyākate citte t̥hito parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahā vipākābyākate citte t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā vipākābyākate citte t̥hito parinibbāyati, no vata re vattabbe "Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti."

4. Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā parinibbuto ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā parinibbuto, no vata re vattabbe "Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti."

Āneñjakathā.

¹ ānañje, P.S.S.

XXII. 4.

1. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā¹, dhammasava-
nam, dhammasākacchā, paripucchā, silasamādānam,
indriyesu guttadvāratā, bhojane mattaññutā, pubbarattā-
pararattam² jāgariyānuyogo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā—pe—jāgariyā-
nuyogo ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā—pe—
jāgariyānuyogo, no vata re vattabbe “Atthi gabbhasey-
yāya dhammābhisamayo ti.”

2. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Nanu dve paccayā sammādiṭṭhiyā upādāya, parato ca
ghoso, yoniso ca manasikāro ti?

Āmantā.

Hañci dve paccayā sammādiṭṭhiyā upādāya, parato ca
ghoso, yoniso ca manasikāro, no vata re vattabbe “Atthi
gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti.”

3. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Suttassa pamattassā muṭṭhasatissa asampajānassa dham-
mābhisamayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammābhisamayakathā.

XXII. 5.

1. (a) Atthi gabbhaseyyāya arahattappattiti?

Āmantā.

¹ dhammasenap, P.

² parattam, P.S.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa arahattappattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

(b) Atthi supinagatassa dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa dhammābhisamayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

(c) Atthi supinagatassa arahattappattīti?

Āmantā.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa arahattappattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tisso pi kathā.

XXII. 6.

1. Sabbhaṃ supinagatassa cittaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Supinantena pāṇaṃ haneyyāti?

Āmantā.

Hañci supinantena pāṇaṃ haneyya, no vata re vattabbe
“Sabbhaṃ supinagatassa cittaṃ abyākatan ti.”

Supinantena ādinnaṃ ādiyeyya—pe—musā bhaṇeyya—
pe—pisunaṃ bhaṇeyya—pharusam bhaṇeyya—saṃphap-
palāpeyya—sandhiṃ chindeyya—nillopaṃ kareyya—
ekāgārikaṃ kareyya—paripantho tiṭṭheyya—paradāraṃ
gaccheyya—gāmaghātaṃ kareyya—nigamaghātaṃ
kareyya—supinantena methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya
—supinagatassa asucimucceyya—supinantena dānaṃ
dadeyya—civaraṃ dadeyya—piṇḍapātaṃ dadeyya—senā-
sanaṃ dadeyya—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ da-
deyya—khādanīyaṃ dadeyya—bhojanīyaṃ dadeyya—
pānīyaṃ dadeyya—cetiyaṃ dadeyya—cetiye mālāṃ
āropeyya—gandhaṃ āropeyya—vilepanaṃ āropeyya—pe
—cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Hañci supinantena cetiyam abhidakkhiṇaṃ kareyya, no vata re vattabbe "Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti."

2. Na vattabbam "Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti" ?

Āmantā.

Nanu supinagatassa cittaṃ abbohāriyaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci supinagatassa cittaṃ abbohāriyaṃ vuttaṃ Bhagavatā, tena vata re vattabbe "Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti."

Abyākatakathā.

XXII. 7.

1. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Pāṇātipāto Bhikkhave āsevito bhāvito bahulīkato nirayasamvattaniko tiracchānayonisamvattaniko pittivisayasamvattaniko, yo sabbalahu so pāṇātipātassa vipāko manussabhūtaṃ appāyukasaṃvattaniko hotīti." Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti

2. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Adinnādānaṃ Bhikkhave āsevitam bhāvitam bahulīkatam nirayasamvattanikaṃ tiracchānayonisamvattanikaṃ pittivisayasamvattanikaṃ, yo sabbalahu so adinnādānaṃ vipāko manussabhūtaṃ bhogabyasanasamvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so kāmesu micchācārassa vipāko manussabhūtaṃ sapattaverasamvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so musāvādassa

vipāko, manussabhūtaṃ abbhūtabbhakkhānaṃ samvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so piṇḍāya vācāya vipāko, manussabhūtaṃ mittehibhedanaṃ samvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so pharusāya vācāya vipāko, manussabhūtaṃ amanāpasaddaṃ samvattaniko hoti—pe—yo, sabbalahu so samphappalāpassa vipāko, manussabhūtaṃ anādeyyavācāṃ samvattaniko hoti, surāmerayapānaṃ Bhikkhave āsevitam—pe—yo sabbalahu so surāmerayapānaṃ samvattaniko hoti. Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

3. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Micchādīṭṭhi Bhikkhave āsevitā bhāvitā bahulikāṭā nirayasamvattanikā tiracchāṇaṇiṃ samvattanikā pīṭṭhaviṇṇaṇiṃ samvattanikā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

4. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Micchāsamkappo—pe—micchāsamādhi Bhikkhave āsevito—pe—pīṭṭhaviṇṇaṇiṃ samvattaniko ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

5. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sammādīṭṭhi Bhikkhave āsevitā bhāvitā bahulikāṭā amatogadhā hoti amataparāyaṇā amatapariyosāṇā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

6. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sammāsamkappo—pe sammāsamādhi Bhikkhave āsevito bhāvito bahulikāṭo

amatogadho hoti amataparāyano amatapariyosāno ti.”
Atth'eva suttanto ti?

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

Āsevanapaccayakathā.

XXII. 8.

1. Ekacittakkhanikā sabbe dhammā ti?

Āmantā.

Citte mahāpaṭhavi saṇṭhāti, mahāsamuddo saṇṭhāti,
Sineru pabbatarājā saṇṭhāti, āpo saṇṭhāti, tejo saṇṭhāti,
vāyo saṇṭhāti, tinakatṭhavanappatiyo saṇṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ekacittakkhanikā sabbe dhammā ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam cakkhuviññāṇena sahaajātan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanam cakkhuviññāṇena sahaajātan ti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Sāriputto etad avoca—“ Ajjhattikaṃ c'eva
āvuso cakkhum aparibhinnaṃ hoti, bāhirā ca rūpā na
āpāthaṃ āgacchanti, no ca tajjo samannābhāro hoti,
n'eva tāva tajjassa viññāṇabhāvassa¹ pātubhāvo hoti;
ajjhattikaṃ c'eva āvuso cakkhum aparibhinnaṃ hoti,
bāhirā ca rūpā āpāthaṃ āgacchanti, no ca tajjo saman-
nābhāro hoti, n'eva tāva tajjassa viññāṇabhāvassa pātubhāvo
hoti; yato ca kho āvuso ajjhattikaṃ c'eva cakkhum
aparibhinnaṃ hoti, bāhirā ca rūpā āpāthaṃ āgacchanti,
tajjo ca samannābhāro hoti, evaṃ tajjassa viññāṇabhāvassa
pātubhāvo hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Cakkhāyatanam cakkhuviññā-
ṇena sahaajātan ti.”

3. Sotāyatanam—pe—ghāṇāyatanam—pe—jivhāyata-
nam—pe—kāyāyatanam kāyaviññāṇena sahaajātan ti?

¹ bhāgassa. Trenckner. Majjh°. I. 190.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyāyatanam kāyaviññāṇena sahaajātan ti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Sāriputto etaḍ avoca—“Ajjhattiko c'eva āvuso kāyo aparibhinno hoti bāhirā ca phoṭṭhabbā na āpātham āgacchanti no ca—pe—ajjhantiko c'eva āvuso kāyo aparibhinno hoti bāhirā ca phoṭṭhabbā āpātham āgacchanti no ca—pe—yato ca kho āvuso ajjhantiko c'eva kāyo aparibhinno hoti bāhirā ca rūpā phoṭṭhabbā āpātham āgacchanti tajjo ca samannāhāro hoti, evaṃ tajjassa viññāṇabhāvassa pātubhāvo hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kāyāyatanam kāyaviññāṇena sahaajātan ti.”

4. Na vattabbaṃ “Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti”?

Āmantā.

Sabbe dhammā niccā dhuvā sassatā avipariṇāma-dhammā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti.

Khaṇikakathā.

Vaggo bāvisatimo.

Atthi kiñci saññojanam appabāya parinibbānam,
Arahā kusalacitto parinibbāyati,
Arahā āneñje ṭhito parinibbāyati,
Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayō,
Atthi gabbhaseyyāya arahattappatti,
Atthi supinagatassa dhammābhisamayō,
Atthi supinagatassa arahattappatti,
Sabbam supinagatassa cittam abyākatan,
N'atthi kāci āsevanapaccayatā,
Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti.

XXIII. 1.

1. Ekādhippāyo¹ methuno dhammo paṭisevitabbo ti?
Āmantā.

Ekādhippāyena asamaṇena hotabbam, abhikkhunā
hotabbam, chinnaṃmūlena hotabbam, pārājikena hotabban
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabbo ti?
Āmantā.

Ekādhippāyena paṇo hantabbo, adinnam ādiyitabbam,
musā bhaṇitabbā, piṣuṇam bhaṇitabbam, pharusam
bhaṇitabbam, samphappalāpitabbam, sandhi cheditabbā,
nillopaṃ hātabbam, ekāgārikam kātabbam, paripanthē
ṭhātabbam, parādāro gantabbo, gāmaghāto kātabbo,
nigamaghāto kātabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekādhippāyakathā.

XXIII. 2.

1. Arahanānaṃ vaṇṇena amanussā methunaṃ dham-
maṃ paṭisevantīti?

Āmantā.

Arahanānaṃ vaṇṇena amanussā paṇam hananti—pe—
ādinnam ādiyanti, musā bhaṇanti, piṣuṇam bhaṇanti,
pharusam bhaṇanti, samphappalāpanti, sandhiṃ chin-
danti, nillopaṃ haranti, ekāgārikam karonti, paripanthē
tiṭṭhanti, parādāraṃ gacchanti, gāmaghātaṃ karonti,
nigamaghātaṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahanānavāṇakathā.

¹ ekādhippāyena, M.

XXIII. 3.

1. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu nirayaṃ gacchati, sañjivāṃ gacchati, kālasuttaṃ gacchati, tāpanaṃ gacchati, patāpanaṃ gacchati, saṃghātakaṃ gacchati, roravaṃ¹ gacchati, avicim gacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchātīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchātīti, atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchātīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchātīti.”

2. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamātīti?

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu nirayaṃ upapajjeyya, tīracchānayaṇiṃ² upapajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamātīti?

Āmantā.

Bodhisatto iddhimā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto iddhimā ti?

Āmantā.

Bodhisattena chandiddhipādo bhāvito—pe—viriyiddhipādo—pe—cittiddhipādo—pe—vīmaṃsiddhipādo bhāvito ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ roravaṃ, P.S₂.

² yonigaṃ, P.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamatīti ?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamatīti, atth'eva suttanto ti ?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamatīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamatīti."

3. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti ?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu sassato loko ti pacchāgacchi, asassato loko ti—pe—antavā loko ti—pe—anantavā loko ti—pe—taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti, hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, n'eva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti pacchāgacchīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti ?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti, atth'eva suttanto ti ?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti."

4. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aparantapaṃ¹ akāsi, aññaṃ satthāraṃ uddisīti² ?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu sassato loko ti pacchāgacchi, asassato loko ti—pe—antavā loko ti—pe—

¹ aparantabbam, P.S.

² udisati, P.; uddissati, S.

anantavā loko ti—pe—taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti, hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, n'eva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti pacchāgacchīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti, atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti.”

Issariyakāmakārikākathā.

XXIII. 4.

1. Atthi na rāgo rāgapapaṭirūpako ti?

Āmantā.

Atthi na phasso phassapaṭirūpako, atthi na vedanā vedanāpaṭirūpakā, atthi na saññā saññāpaṭirūpakā, atthi na cetanā cetanāpaṭirūpakā, atthi na cittaṃ cittaapaṭirūpakam, atthi na saddhā saddhāpaṭirūpakā, atthi na viriyaṃ viriyapaṭirūpakam, atthi na sati satipaṭirūpakā, atthi na samādhi sāmādhipaṭirūpako, atthi na paññā paññāpaṭirūpakā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi na doso dosapaṭirūpako, atthi na moho moha-paṭirūpako, atthi na kilesa² kilesapaṭirūpakā ti?

Āmantā.

² kilesiyo, M.P.

Atthi na phasso phassapaṭirūpako—pe—atthi na paññā
paññāpaṭirūpakā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭirūpakathā.

XXIII. 5.

1. Rūpaṃ aparinipphannaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ na aniccaṃ na saṃkhataṃ na paṭiccasamup-
pannaṃ na khayadhammaṃ na vayadhammaṃ na virā-
adhammaṃ na nirodhadhammaṃ na vipariṇāma-
dhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu rūpaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ
khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ niro-
dhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ
khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ niro-
dhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ, no vata re vattabbe
“Rūpaṃ aparinipphannaṃ ti.”

2. Dukkhañ ñeva parinipphannaṃ ti?

Āmantā.

Nanu yaḍ aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā,
rūpaṃ aniccaṃ ti?

Āmantā.

Hañci yaḍ aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā,
rūpaṃ aniccaṃ, no vata re vattabbe “Dukkhañ ñeva
parinipphannaṃ ti.”

3. Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ
—pe—cakkhāyatanam—pe—cakkhudhātu—pe—cak-
khundriyam—pe—aññātāvindriyam aparinipphannaṃ
ti?

Āmantā.

Aññātāvindriyaṃ na aniccaṃ—pe—na vipariṇāma-dhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu aññātāvindriyaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāma-dhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci aññātāvindriyaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāma-dhammaṃ, no vata re vattabbe “Aññātāvindriyaṃ aparinipphannaṃ ti.”

4. Dukkhañ ñeva parinipphannaṃ ti?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, aññātāvindriyaṃ aniccaṃ ti?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, aññātāvindriyaṃ aniccaṃ, no vata re vattabbe “Dukkhañ ñeva parinipphannaṃ ti.”

Aparinipphannakathā.

Vaggo tevīsatiṃso.

Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabbo,
Arahantānaṃ vaṇṇena amanussā methunaṃ dhammaṃ
paṭisevanti,

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchati,
gabbhaseyyaṃ okkamati, dukkarakārikaṃ akāsi,
aparantapaṃ akāsi, aññaṃ satthāraṃ uddisi,

Atthi na rāgo rāgapāṭirūpako, atthi na doso dosapāṭirūpako,
atthi na moho mohapāṭirūpako, atthi na kilesa
kilesapāṭirūpako,

Rūpaṃ parinipphannaṃ, aññātāvindriyaṃ aparinipphannaṃ ti.

Mahāniyāmo anusayā niggaho khuddakapañcamo,¹
 Parappavādamaddano suttamūlasamāhitā
 Ujjotanā satthusamaye² ti.

Kathāvatthuppakaraṇe pañcatimśa³ bhāṇavāraṇi
 niṭṭhitam.

---

¹ °pañcamā, P.

² sattasamayo, P.; satthusamayo, S.

³ vīsa, P.; pañcavīsati, S.

INDICES.

INDICES.

I.

INDEX OF PROPER NAMES.

(The numbers are those of the pages.)

Akaniṭṭhagāmi, 105, 106.
Akaniṭṭhā devā, 207, 208.
Aṅgārapabbata, 597.
Ajapālanigrodha, 559.
Atappā devā, 207.
Anāthapiṇḍika, 559.
Appamāṇasubhā devā, 207.
Appamāṇābhā devā, 207.
Avihā devā, 207.
Asaṇṇasattā devā, 262.
Ākāśanañcāyatanūpagā deva,
207, 208.
Ānanda, 66, 67, 203, 287, 304,
393, 394, 457, 557, 560
Ābhassarā devā, 207.
Ukkaṭṭhā, 559.
Uttarakuruka, 99.
Uttiya, 268.
Udāyi, 528.
Upaka, 289.

Upāli, 594.
Uruvelā, 559.
Erāvaṇa, 599.
Kaccāyana, 89, 269.
Kalandakanivāpa, 559.
Kassapa, 89, 269, 286.
Kālakañjakā Asurā, 360.
Kusinārā, 559.
Kevatta, 339.
Koṭṭhika, 89, 269.
Gavampati, 220.
Gotama, 267.
Gotamī, 553.
Cakkavattisatta, 284.
Citta, 288.
Cātummahārājikā devā, 207,
609.
Cāpāla, 559.

Jambudīpaka, 99.

Jetavana, 559.

Tāvātimsa, 99, 207, 609

Tusitā devā, 207, 609.

Dhotaka, 194.

Nandaka, 142.

Nigaṇḥa, 459.

Nimmānaritī devā, 207.

Paccekasambuddha, 97.

Panthaka, 89, 269.

Paramimmitavasavattī devā,
207.

Parittasubhā devā, 207.

Parittābhā devā, 207.

Pātaliputta, 314, 394.

Pilindavaccha, 608.

Puṇṇa, 522.

Phagguṇa, 142.

Bārāṇasī, 97, 559.

Bimbisāra, 608.

Bodhisatta, 284, 286.

Brahmaparohitā, 207.

Brahmapārisajjā, 207.

Brahmā, 457.

Magadhā, 97.

Mahābrahmā devā, 207.

Māra, 66, 457.

Mārakāyikā devatā, 164, 165.

Moggallāna, 89, 269, 304.

Mogharāja, 64.

Yasa, 268.

Yāmā devā, 207, 609.

Rājagaha, 559.

Lumbini, 97, 559.

Vacchagotta, 267, 505, 506.

Vajirā, 66.

Vepacittiparisā, 360.

Vesālī, 559.

Vehapphalā devā, 207.

Veluvana, 559.

Sakka, 554.

Sāriputta, 257, 304, 561, 620,
621.

Sāvatthi, 100, 559.

Sikhi, 203.

Sineru, 46, 49, 50, 51, 52, 620.

Sudassā devā, 207.

Sudassī devā, 207.

Subhakiṇṇā devā, 207.

Subhagavana, 559.

Subhadda, 601.

Setu, 268.

Seniya, 68.

Hatthaka, 288.

II.

INDEX OF PASSAGES FROM THE SUTTA PIṬAKA
QUOTED IN THE KATHĀVATTHU.

- Ajjhattikaṇ c'eva āvuso cakkhum, XXII. 8. 2.
 Ajjhattiko c'eva āvuso kāyo, XXII. 8. 3.
 Attanā ca kataṃ pāpaṃ, XVI. 1. 3; XVI. 2. 3.
 Attani vā Bhikkhave sati, I. 1. 242.
 Atthi nu kho taṃ bhante cakkhum, I. 6. 61.
 Atthi nu kho bho Gotama koci gihī, IV. 1. 4.
 Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, I. 1. 147.
 Atth' Upālī saṃghabhedako, XX. 1. 8.
 Adinnādānaṃ Bhikkhave āsevitam, XXII. 7. 2.
 Addasa kho ahaṃ Bhikkhave buddhacakkhunā, XIX. 8. 6.
 Anamattaggāyaṃ Bhikkhave saṃsāro, I. 1. 159.
 Anupubbena medhāvī, I. 4. 17; II. 9. 18.
 Abhiññāyaṃ Bhikkhave dhammaṃ desemi, XVIII. 2. 4.
 Amatan te Bhikkhave na paribhuñjanti, I. 9. 6.
 Asādhāraṇaṃ aññesaṃ, VII. 7. 3.
 Ahaṃ kho āvuso Nigaṇha pahomi, XI. 6. 3.
 Ahu pubbe lobho, I. 6. 62.
 Ahesuṃ te atitamaṃse, I. 5. 14.
 Āpāyiko nerayiko, XIII. 1. 3; XX. 1. 9.
 Ārāmaropā vanaropā, VII. 5. 4; X. 9. 4.
 Āhuti jātavedo va, XVII. 6. 4.
 Idaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ ti, IV. 9. 8; XX. 6. 2.
 Idha Kevaṭṭa bhikkhu parasattānaṃ, VII. 3. 5.
 Idha Puṇṇa ekacco sabyāpajjhaṃ pi, XV. 11. 6.
 Idha brahmacariyavāso ti, I. 3. 15.
 Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā, X. 3. 4; X. 4. 4; X. 5. 4; XII. 1. 3.
 Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ passati, XVIII. 9. 5.
 Idha Bhikkhave bhikkhu nibbāne sukhānupassī viharati, IX. 1. 4.
 Idha Bhikkhave bhikkhu vivicca'eva kāmehi, XIII. 7. 3; XVIII. 6. 8.

- Idha Bhikkhave ekacco pug-
galo samannāgato hoti,
XIX. 7. 6.
- Idha Bhikkhave ekacco pug-
galo ummujjitvā t̥hito hoti,
XIX. 7. 7.
- Idh' ekacco annaṃ deti,
VII. 4. 6.
- Uccāvacā hi paṭipadā, I. 2.
56.
- Unname udakaṃ vutthaṃ,
VII. 6. 3.
- Ekapuggalo Bhikkhave loke
uppajjamāno, I. 1. 237.
- Ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave
samaṃ Ukkatthāyaṃ
viharāmi, XVIII. 1. 3.
- Ekāyano ayaṃ Bhikkhave
maggo, I. 9. 7.
- Etādisi dhammapakāsanet-
tha, II. 3. 20.
- Kabalimkāre ce Bhikkhave
āhāre atthi rāgo, I. 6. 63.
- Kabalimkāre ce Bhikkhave
āhāre n'atthi rāgo, I. 6.
64.
- Kammunā vattati loko,
XVII. 3. 4.
- Kassape ahaṃ Ānanda Bha-
gavati, IV. 8. 6.
- Kāye vā Ānanda sati kaya-
sañcetanāhetu, VIII. 9.
37.
- Kin nu satto ti paccesi, I.
1. 240.
- Cakkhuñ ca paṭicea rūpe ca,
VI. 7. 2; VI. 8. 2.
- Catasso kho im' Ānanda
dakkhiṇā, XVII. 11. 4.
- Catunnaṃ Bhikkhave dham-
mānaṃ n'atthi koci paṭi-
bhāgo, XI. 5. 7.
- Cattār'imāni Bhikkhave ta-
thāni, VI. 4. 6.
- Cattar'imāni Bhikkhave su-
vidūra vidūrāni, VII. 5.
3; X. 9. 3; X. 11. 2;
XIII. 5. 1; XIII. 6. 1;
XIII. 7. 2; XIX. 1. 3.
- Cattāro'me Bhikkhave puñ-
ñābhisandā, VII. 5. 5.
- Cittaṇ h'idaṃ cetasikā ca
dhammā, VII. 3. 4.
- Cetanāhaṃ Bhikkhave kam-
maṃ vadāmi, VIII. 9. 36.
- Jātipaccayā Bhikkhave jarā-
maraṇaṃ, VI. 2. 4.
- Jānatvāhaṃ Bhikkhave pas-
sato āsavānaṃ khayāṃ
vadāmi, II. 2. 17.
- Taṃ enaṃ Bhikkhave nira-
yapālā, XX. 3. 4. and 5.
- Tayo'me Bhikkhave nirutti-
pathā, I. 6. 60.
- Tayo'me Seniya satthāro, I.
1. 243.
- Tassa evaṃ jānato evaṃ
passato, III. 4. 6; XIII.
5. 3; XIII. 6. 3.
- Tassa sammāvimuttassa san-

- tacittassa bhikkhuno, I. 2. 58.
- Tiṇ'imāni Bhikkhave asaṃkhatassa asaṃkhatalakkaṇāni, I. 1. 227.
- Tiṇ'imāni Bhikkhave saṃkhatassa saṃkhatalakkaṇāni, I. 1. 227.
- Tiṇ'imāni Bhikkhave kathāvatthūni, XV. 3. 6; XV. 4. 2.
- Tiṇ'imāni Bhikkhave cakkhūni, III. 7. 4.
- Tīhi Bhikkhave tṭhānehi Jambudīpakā manussā, I. 3. 15.
- Te ariyassa vinaye vuccanti, VIII. 4. 3.
- Tividhā Bhikkhave kāya-saṅcetanā, VIII. 9. 38.
- Dukkhaṃ eva uppajjamānaṃ uppajjati, I. 1. 239.
- Dvattiṇ's'imāni Bhikkhave mahāpurisassa mahāpurisalakkaṇāni, IV. 7. 6.
- Dve'mā Bhikkhave dhātuyo, I. 1. 225.
- Na Vessabhū no pi ca Pettirājā, XX. 3. 3.
- Nayimasminṃ vā loke, XVII. 10. 3.
- Nāhaṃ gamissāmi pamocanāya, II. 4. 20.
- Nāhaṃ Bhikkhave aññaṃ ekaṃ dhammaṃ pi samānupassāmi, II. 7. 2.
- Nāhaṃ Bhikkhave saṅcetanikānaṃ kammānaṃ, XII. 2. 3; XVII. 2. 4.
- Nibbānaṃ nibbānato sañjānāti, IX. 2. 7.
- N'eva pubbenivāsāya, III. 9. 5.
- Pañca kāmagaṇā loke, VIII. 3. 2.
- Pañc'imāni Bhikkhave indriyāni, III. 6. 13.
- Pañc'imāni Bhikkhave tṭhānāni, VII. 6. 4.
- Pañc'imāni Bhikkhave dānāni, VII. 4. 5.
- Pañc'ime Bhikkhave kāmagaṇā, II. 8. 3; VIII. 3. 5; VIII. 4. 2.
- Pañc'ime Bhikkhave dhammā, I. 2. 59.
- Paṭhamam kalalam hoti, XIV. 2. 3.
- Passam'ahaṃ Bhikkhave dibbena cakkhunā, I. 1. 198.
- Pāṇātipāto Bhikkhave āsevito, XXII. 7. 1.
- Pāṭaliputtassa kho Ānanda tayo antarāyā, V. 9. 4.
- Pubbe va kho pan'assa kāyakammaṃ, XX. 5. 5.
- Bahūnaṃ vata no Bhagavā dukkhadhammānaṃ XVI. 3. 3.
- Maggānaṃ atthaṅgikoseṭṭho, XX. 5. 2.

- Micchādiṭṭhi kho Vaccha akusalā, XIV. 8. 3.
 Micchādiṭṭhi Bhikkhave āsevitā, XXII. 7. 3.
 Micchādiṭṭhiṣṣa kho ahaṃ Puṇṇa, XIV. 8. 3.
- Yajamāṇānaṃ manussānaṃ, XVII. 9. 4.
 Yādā have pātubhavanti dhammā, II. 3. 20.
 Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ cattāri mahābhūtāni, XIV. 4. 3.
 Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ atītānāgatapaccuppannaṃ, I. 6. 59.
 Yasmiṃ kho Subhadda dhammavinaye, XX. 5. 6.
 Yasmiṃ Bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ, I. 4. 19; II. 2. 21.
 Yassa kassaci Ānanda cattāro iddhipādā, XI. 5. 6.
 Yāyaṃ taṇhā ponobhavikā, XIII. 9. 4; XIII. 10. 4.
 Ye kaṅkhā samatikkantā, II. 3. 20.
 Ye te Bhikkhave bhikkhū puthujjanā sīlasampannā, II. 1. 21.
- Raṇṇo Bhikkhave Cakkavat-tissa pātubhāvā, I. 9. 8.
- Lābhā vo Bhikkhave, suladdhaṃ vo Bhikkhave, II. 8. 4. and 5.
- Viññānapaccayā Bhikkhave jāti, XV. 2. 3.
 Vitatanho anādāno, I. 2. 57.
- Sasattakkhattuparamaṃ sandhāvitvāna puggalo, I. 1. 159.
 Sacāyaṃ Ānanda samiddhi moghapuriso, VIII. 9. 39.
 Santi Bhikkhave Asaṇṇasattā nāma devā, III. 11. 5.
 Saddhā hiriyaṃ kusalaṃ ca dānaṃ, VII. 4. 4.
 Sappikumbho ti, I. 1. 244.
 Sabbhaṃ Bhikkhave anabhi-jānaṃ, II. 2. 19.
 Sabbhaṃ Bhikkhave ādittaṃ, II. 8. 2.
 Sabbābhibhū sabbavidū' haṃ asmi, IV. 8. 7.
 Sabbe dhammā anattā ti, I. 1. 238.
 Sabbe saṃkhārā aniccā ti, XVI. 4. 5.
 Saṃkhittena pi kho ahaṃ Sāriputta, XVIII. 2. 3.
 Saṃghe Gotamī dehi, XVII. 9. 3.
 Sammādiṭṭhi Bhikkhave āsevitā, XXII. 7. 4.
 Sammukhā me taṃ āvuso Bhagavato suttaṃ, II. 9. 19.
 Sassato loko ti kho Vaccha, XIV. 8. 4.
 Sahā v'assa dassanasampadāya, I. 4. 18; II. 2. 20; II. 9. 20 and 21.

Sikhiṣṣa Ānanda bhagavato
arahato, II. 5. 22.

Sukho viveko tuṭṭhassa, II.
8. 8.

Suññato lokam avekkhassu,
I. 1. 234.

Suññam idaṃ Bhikkhave,
XIX. 2. 6.

Suñño loko suñño loko ti
bhante vuccati I. 1. 241.

Seyyathāpi Bhikkhave mak-
kaṭo ārañṇe pavane cara-
māno, II. 7. 3.

Seyyathāpi Bhikkhave mahā-

samuddo anupubbaninno,
II. 9. 17.

Seyyathāpi Bhikkhave mahā-
samuddo ṭhitadhammo,
XII. 7. 5.

So evaṃ anurodhavirodham
samāpanno, XIII. 8. 3.

So evaṃ samāhite citte, III.
4. 7; XIII. 5. 2; XIII.
6. 2.

So tassa kammassa katattā,
XII. 3. 3.

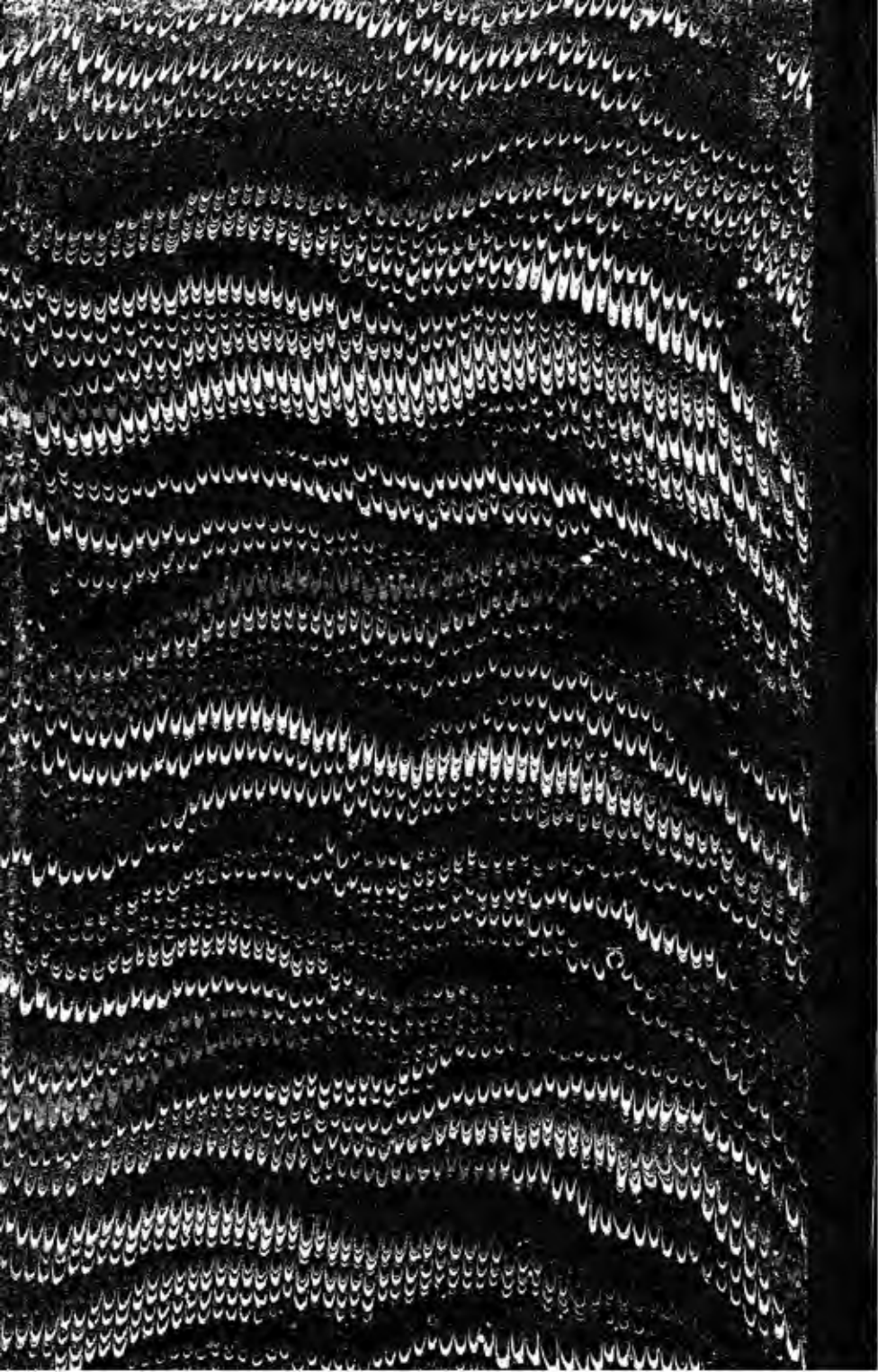
So hi nāma Bhikkhave
sunetto satthā, I. 5. 15.

The Gresham Press,
UNWIN BROTHERS,
WOKING AND LONDON.

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI

Please help us to keep the book
clean and moving.
